Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność

Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Kwartet na Przedgórzu”

na lata 2014-2020

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszar Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja, której celem jest wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich, współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach działania 19. „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER”, poddziałanie 19.1 „Wsparcie przygotowawcze” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

SPIS TREŚCI

1 CHARAKTERYSTYKA LGD 4
1.1 FORMA PRAWNA I NAZWA LGD 4
1.2 OPIS OBSZARU 4
1.3 MAPA OBSZARU 5
1.4 OPIS PROCESU TWORZENIA PARTNERSTWA 5
1.5 STRUKTURA LGD 6
1.6 ORGANY STOWARZYSZENIA 7
1.7 OPIS SKŁADU ORGANU DECYZYJNEGO 8
1.8 PRZEBIEG PROCESU DECYZYJNEGO 8
1.9 DOKUMENTY REGULUJĄCE FUNKCJONOWANIE LGD 9
2 PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR 9
2.1 DEFINIOWANIE POTRZEB I PROBLEMÓW 10
2.2 OKREŚLENIE CELÓW I USTALENIE ICH HIERARCHII 10
2.3 WSKAZANIE ROZWIĄZAŃ STANOWIĄCYCH SPOSOBY REALIZACJI LSR 10
2.4 SFORMUŁOWANIE WSKAŹNIKÓW REALIZACJI LSR 11
2.5 IDENTYFIKACJA GRUP DOCELOWYCH DLA POSZCZEGÓLNYCH CELÓW PRZEDSIĘWZIĘĆ W LSR 11
2.6 INFORMACJE O PRZEPROWADZONYCH KONSULTACJACH LSR ZE SPOŁECZNOŚCIĄ LOKALNĄ 11
3 DIAGNOZA - OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI 12
3.1 OKREŚLENIE GRUP SZCZEGÓLNIE ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI LSR ORAZ PROBLEMÓW I OBSZARÓW INTERWENCJI ODNOSZĄCYCH SIĘ DO TYCH GRUP. 13
3.2 GOSPODARKA I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ 13
3.3 OPIS RYNKU PRACY 14
3.4 SEKTOR SPOŁECZNY 15
3.5 PROBLEMY SPOŁECZNE 16
3.6 SPÓJNOŚĆ WEWNĘTRZNA OBSZARU LGD 17
3.7 OPIS ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 18
3.8 KRÓTKI OPIS DZIEDZICTWA KULTUROWEGO 20
3.9 ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA OBSZARU 21
3.10 OPIS PRODUKTÓW LOKALNYCH, TRADYCYJNYCH I REGIONALNYCH 21
3.11 ROLNICTWO 22
3.12 SZLAK HISTORII LUDZI, MIEJSC I WYDARZEŃ 23
3.13 JAKOŚĆ ŚRODOWISKA 23
3.14 ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII 23
4 ANALIZA SWOT 23
4.1 PROBLEMY I WYZWANIA ROZWOJOWE - WNIOSKI Z ANALIZY SWOT 26
5 CELE I WSKAŹNIKI 27

5.1 POWIĄZANIE CELÓW Z ANALIZĄ SWOT, KONSULTACJAMI SPOŁECZNYMI I DIAGNOZĄ OBSZARU 27
5.2 WYKAZANIE ZGODNOŚCI CELÓW Z CELAMI PROW I RLKS 35
5.3 PRZEDSTAWIENIE CELÓW Z PODZIAŁEM NA ŹRÓDŁA FINANSOWANIA 35
5.4 CELE I WSKAŹNIKI 36
5.5 SPECYFIKACJA WSKAŹNIKÓW 43
6 SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU 48
6.1 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ FORMALNO-INSTYTUCJONALNYCH 48
6.2 SPOSÓB USTANAWIANIA I ZMIANY KRYTERIÓW WYBORU OPERACJI 49
6.3 KRYTERIA WYBORU OPERACJI, W TYM UWZGLĘDNIAJĄCE INNOWACYJNOŚĆ 49
6.4 INFORMACJA O REALIZACJI PROJEKTÓW GRANTOWYCH, OPERACJI WŁASNYCH ORAZ PROJEKTÓW WSPÓŁPRACY 51
6.5 WSPARCIE NA ROZPOCZYNANIE I ROZWÓJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ 52
7 PLAN DZIAŁANIA 52
8 BUDŻET LSR 53
9 PLAN KOMUNIKACJI 55
10 ZINTEGROWANIE 57
10.1 OPIS ZGODNOŚCI I KOMPLEMENTARNOŚCI Z DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI I STRATEGIAMI 57
10.2 OPIS SPOSOBU INTEGROWANIA PARTNERÓW, ZASOBÓW CZY BRANŻ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W CELU KOMPLEKSOWEJ REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ 61
11 MONITORING I EWALUACJA 62
12 STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO 62
13 BIBLIOGRAFIA 63
14 ZAŁĄCZNIKI DO LSR 63
14.1 PROCEDURA AKTUALIZACJI LSR 63
14.2 PROCEDURY DOKONYWANIA EWALUACJI I MONITORINGU 64
14.3 PLAN DZIAŁANIA WSKAZUJĄCY HARMONOGRAM OSIĄGANIA POSZCZEGÓLNYCH WSKAŹNIKÓW PRODUKTU 68
14.4 BUDŻET LSR 73
14.5 PLAN KOMUNIKACJI 73

1 CHARAKTERYSTYKA LGD

1.1 FORMA PRAWNA I NAZWA LGD

Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „KWARTET NA PRZEDGÓRZU”
LGD Stowarzyszenie „KWARTET NA PRZEDGÓRZU” posiada status Stowarzyszenia specjalnego i jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i osób prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego, działających na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Stowarzyszenie działa na podstawie:

- ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. prawo o stowarzyszeniach;
- ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. 2015, poz. 349);
- ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2015 r. poz. 378);
- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006;
- Statutu Stowarzyszenia i wydanych na jego podstawie regulaminów.

Do połowy roku 2010 Stowarzyszenie – wówczas o nazwie: „Borzęcińsko-Radłowska Grupa Działania Przedgórze” - obejmowało obszar dwóch gmin, a po rozszerzeniu o kolejne dwie gminy - Brzesko i Dębno - nosi już nazwę Stowarzyszenie LGD „KWARTET NA PRZEDGÓRZU” (uchwała NWZC z dnia 11 sierpnia 2010 r.). Siedzibą Stowarzyszenia jest Dom Wiejski w Warysiu (adres: 32-825 Borzęcin, Waryś 327A).

1.2 OPIS OBSZARU

Terenem działania LGD jest Rzeczypospolita Polska, a w szczególności obszar 4 gmin, wchodzących w skład LGD: Borzęcina (gmina wiejska), Brzeska (gmina miejsko-wiejska), Dębna (gmina wiejska) i Radłowa (gmina miejsko-wiejska), których łączna powierzchnia wynosi 374 km^2. Obszar położony jest w całości w województwie małopolskim i nie graniczy z żadnym sąsiednim województwem. Jest to obszar spójny pod względem warunków naturalnych, jak i form zagospodarowania przestrzeni. Ulega podobnym oddziaływaniom cywilizacyjnym i procesom naturalnym. Na obszarze tym zachodzą zbieżne zjawiska społeczne i kulturowe. Gminy tworzące obszar LGD charakteryzują się podobnymi cechami dotyczącymi struktury administracyjnej (sołectwa/osiedla, gminy wiejskie, gminy miejsko-wiejskie). Różni ich natomiast liczba sołectw/osiedli, a także zaludnienie. Liczba ludności obszaru LGD wynosi 69059 osób (31 XII 2013 r.). **Liczba osób zamieszkujących obszar jest większa, niż średnia liczba mieszkańców objętych LSR/LSROR w latach 2007-13 w województwie małopolskim (49304 osób).** Najludniejszą jest gmina Brzesko (36 310 mieszkańców), z czego miasto Brzesko zamieszkuje 17 097 osób (XII 2013 r.). Pozostałe trzy gminy „Kwartetu” liczą łącznie 32 749 mieszkańców.

Tabela 1.1. Zestawienie podstawowych charakterystyk województwa małopolskigo oraz gmin wchodzących w skład LGD „Kwartet na Przedgórzu” – stan na 31.12.2013 roku

Nazwa JST	Liczba mieszkańców	Powierzchnia [km2]	Dochody na mieszkańca [zł]	Dochód podatkowy gminy/1 mieszkańca [zł]
MAŁOPOLSKA	3 360 581	15183	2981	912,43
BORZĘCIN	8426	103	3846,98	1 105,47
BRZESKO	36310	103	2563,91	1 264,51
DĘBNO	14519	82	2622,73	686,45
RADŁÓW	9804	86	2694,43	839,16
LGD	**69059**	374	*Śr.* 2932	*Śr.* **973,90**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

1.3 MAPA OBSZARU

Gminy tworzące Lokalną Grupę Działania „Kwartet na Przedgórzu” przylegają do siebie w taki sposób, że jej obszar zachowuje spójność w kontekście geograficznym i administracyjnym.

Ryc. 1.1. Mapa obszaru LGD

1.4 OPIS PROCESU TWORZENIA PARTNERSTWA

Przesłanką założenia Stowarzyszenia był rozwój regionu i podniesienie jego atrakcyjności poprzez aktywizację społeczeństwa oraz wykorzystanie walorów historycznych, kulturowych i przyrodniczych obszaru. Proces tworzenia partnerstwa sektorowego zainicjowali w 2008 roku przedstawiciele sektora publicznego, społecznego oraz gospodarczego, a więc ze wszech miar reprezentatywna grupa dla obszaru. Tą ideą postanowiła zainteresować mieszkańców, wykazując korzyści płynące ze współpracy i wspólnego działania. W ślad za tym poszły konkretne działania organizacyjne i 21 sierpnia 2008 roku na spotkaniu Komitetu Założycielskiego powołano do życia Stowarzyszenie jako „Borzęcińsko-Radłowska Grupa Działania Przedgórze”. Zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym **1 października 2008 roku,** otrzymując **numer KRS: 0000314707**. Stowarzyszenie posiada numer statystyczny **REGON 120807043.**

Rozszerzenie obszaru Lokalnej Grupy Działania nastąpiło poprzez zmianę Statutu Stowarzyszenia w dniu 11 sierpnia 2010 roku. Wtedy też Nadzwyczajne Walne Zebranie Członków zmieniło nazwę na: **Stowarzyszenie „Kwartet na Przedgórzu”** i od tej pory w skład LGD wchodzą cztery gminy: **Borzecin, Brzesko, Dębno i Radłów.**

Skład Zarządu Stowarzyszenia ewaluował i od 1 sierpnia 2015 roku liczy on 10 osób, w tym prezes, wiceprezes, sekretarz i skarbnik. Organem pełniącym funkcje kontrolne i nadzorcze jest Komisja Rewizyjna, składająca się z przewodniczącego oraz 4 członków. Organem decyzyjnym jest Rada Stowarzyszenia, mogąca liczyć od 9 do 15 członków. Zarząd oraz pracownicy LGD posiadają wieloletnie doświadczenie niezbędne do kierowania Lokalną Grupą Działania i realizacją operacji zarówno przewidzianych w LSR, jak i o podobnym charakterze. Jednocześnie systematycznie podnoszą oni swoje kwalifikacje. W latach 2009–2014 LGD przeszła kilka kontroli przeprowadzonych m.in. przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego i Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ale żadna z nich nie wykazała jakichkolwiek rażących błędów czy uchybień, a zalecenia pokontrolne zostały niezwłocznie spełnione.

Dzięki środkom z osi 3 Leader z PROW na obszarze LGD w latach 2009-2014 roku LGD zrealizowano 157 projektów, a dofinansowanie wyniosło 10 652 387,68 zł, w tym na działania: „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” – 948 980,00 zł; „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” - 768 344,50 zł; „Odnowa i rozwój wsi” – 6 265 820,61 zł; „Małe projekty” – 2 669 242,57 zł. Zrealizowane operacje nie tylko poprawiły stan wielu obiektów użyteczności publicznej w kilkunastu miejscowościach (modernizacja, remonty i wyposażenie w niezbędny sprzęt objęły m.in. ośrodki kultury, remizy strażackie, domy ludowe, świetlice), ale także przyczyniły się do powstania wielu miejsc rekreacyjnych, takich jak: place zabaw, boiska sportowe, skatepark, stanice na szlakach rowerowych itp. Dzięki otrzymanej pomocy zostały odrestaurowane zabytkowe obiekty kultu religijnego (kościoły, kaplice, figury) oraz miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne (np. cmentarze wojenne, miejsca ważnych bitew). Nie można też nie wspomnieć o projektach

budujących kapitał społeczny, które związane były z organizacją imprez i wydarzeń mających ogromne znaczenie dla integracji lokalnej społeczności. Na szczególną uwagę zasługują też liczne publikacje książkowe, a także zrealizowane filmy o historii i zasłużonych ludziach regionu oraz nawiązujących do lokalnych tradycji, zwyczajów i produktów lokalnych.

Stowarzyszenie prowadziło też w całym poprzednim okresie szkolenia i warsztaty dla mieszkańców, a także działania skierowane na promocję obszaru i aktywizujące społeczność lokalną. Zrealizowano również 4 projekty z kilkoma małopolskimi Lokalnymi Grupami Działania.

W 2013 roku Stowarzyszenie „Kwartet na Przedgórzu" zostało wybrane do realizacji dodatkowych zadań o łącznej wartości ponad 4,1 mln zł i rozpoczęło tworzenie unikatowego „Szlaku historii ludzi, miejsc i wydarzeń". W jego ramach LGD wykonała System Informacji „Guide 24/24", który przeznaczony jest dla mieszkańców oraz osób odwiedzających obszar Przedgórza. Platforma edukacyjna spinająca ten system, wykonana w pełnej wersji internetowej oraz w wersji mobilnej, udostępniona została wszystkim zainteresowanym nieodpłatnie.

GUIDE 24/24 to system rozproszonych przewodników, dostępnych 24 godziny na dobę. W miejscach związanych z najważniejszymi dla Przedgórza wydarzeniami historycznymi oraz tam, gdzie znajdują się cenne zabytki, stanęły tablice informacyjne z fotokodami. Do ich odczytania wystarczy telefon komórkowy z aparatem fotograficznym oraz z zainstalowaną ogólnodostępną aplikacją, dzięki której w prosty sposób można uzyskać połączenie z Internetem. Na wybranej stronie www można zapoznać się z historią danego miejsca, obejrzeć fotografie (także archiwalne) lub film bądź też wysłuchać nagrania. W pakiecie informacji zawarte są również biografie wybitnych osobowości wywodzących się z obszaru LGD. Do lipca 2015 roku do systemu włączono ponad 50 miejsc, obiektów i wydarzeń, związanych z projektami realizowanymi przez beneficjentów. Ale to dopiero początek „szlaku". System jest bowiem otwarty dla wszystkich, którzy zainteresowani są utrwalaniem wiedzy o ważnych dla obszaru postaciach, miejscach lub wydarzeniach czy też upowszechnianiu wiedzy o innych osobliwościach. Aby skorzystać z tej możliwości należy zarejestrować się w systemie i publikować własne teksty oraz zamieszczać w wersji elektronicznej inne materiały.

Dodatkowo, tworząc „Szlak historii ludzi, miejsc i wydarzeń", rozumianym jako system informacji i edukacji o Przedgórzu, Stowarzyszenie zorganizowało cykl zajęć w formie fakultatywnych lekcji przeprowadzanych zarówno z uczniami miejscowych szkół, jak i ze słuchaczami Uniwersytetu III Wieku.

Wymienione działania pozwoliły znacząco powiększyć istniejący potencjał obszaru i stworzyć nowe możliwości rozwoju regionu w wielu dziedzinach. Na tej bazie w okresie dofinansowania na lata 2014-2020 zakłada się kontynuację działań wzmacniających spójność obszarową Przedgórza oraz skierowanych na poprawę jakości przestrzeni publicznej, w tym infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej, a także działań mających na celu aktywizację mieszkańców poprzez promocję zdrowego trybu życia i ochrony środowiska. LGD zamierza również wzmacniać partnerską współpracę na obszarze m.in. poprzez edukację mieszkańców w zakresie RLKS oraz szerzej włączając w zakres swych działań defaworyzowanych.

Należy podkreślić, że zamykając okres 2009-2014 LGD przygotowywała się równocześnie do nowej perspektywy, a każde spotkanie z mieszkańcami było okazją nie tylko do promocji podejścia Leader i dobrych praktyk, ale i informowania o możliwościach dalszego rozwijania obszaru w ramach PROW 2014-2020.

1.5 STRUKTURA LGD

Stowarzyszenie „Kwartet na Przedgórzu" to partnerstwo trójsektorowe, składające się z przedstawicieli władz publicznych, lokalnych partnerów społecznych, gospodarczych oraz mieszkańców i jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych. Członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia może być pełnoletnia osoba fizyczna, która spełnia przesłanki określone w ustawie *Prawo o stowarzyszeniach*, działa na rzecz celów statutowych Stowarzyszenia i złoży deklarację członkowską zawierającą rekomendację udzieloną przez członka Stowarzyszenia- działającego na obszarze LGD - partnera społecznego lub gospodarczego, gminę wiejską, gminę miejsko-wiejską, inną osobę prawną, której działalność obejmuje realizację celu Stowarzyszenia. Na dzień 22 grudnia 2015 roku Stowarzyszenie „Kwartet na Przedgórzu" liczyło 232 członków. Wśród nich znajdują się gminy reprezentowane przez wójtów i burmistrzów. Sektor publiczny to także ośrodki kultury i biblioteki, łącznie to 8 podmiotów.

Sektor społeczny reprezentują stowarzyszenia, organizacje pożytku publicznego, ochotnicze straże pożarne, parafie rzymskokatolickie, kluby sportowe oraz mieszkańcy. Łącznie to 196 podmiotów, w tym 148 indywidualnych mieszkańców.

Sektor gospodarczy reprezentowany jest przez 28 przedsiębiorców. Większość z nich pracuje w branży handlowo-usługowej.

Skład Lokalnej Grupy Działania „LGD Kwartet na Przedgórzu" jest więc reprezentatywny dla lokalnej społeczności, bez dominacji jakiejkolwiek grupy interesu i uwzględnia przedstawicieli sektora publicznego, społecznego, gospodarczego oraz mieszkańców.

- Sektor publiczny stanowi 4% wszystkich członków LGD
- Sektor społeczny stanowi 84% wszystkich członków LGD, w tym 75% to indywidualni mieszkańcy
- Sektor gospodarczy stanowi 12% wszystkich członków LGD.

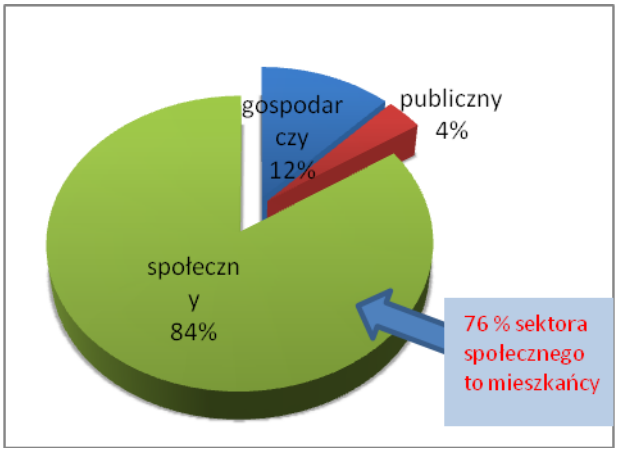

Ryc. 1.2. Reprezentacja sektorów w LGD.

1.6 ORGANY STOWARZYSZENIA

Władzami Stowarzyszenia są Walne Zebranie (najwyższa władza Stowarzyszenia), Zarząd, Komisja Rewizyjna oraz Rada. Kompetencje każdego z organu określają regulaminy. W statucie zastrzeżono, że nie można być jednocześnie członkiem Zarządu i członkiem Rady. Nie można też być zarazem członkiem Zarządu i członkiem Komisji Rewizyjnej oraz nie można być jednocześnie członkiem Komisji Rewizyjnej i członkiem Rady. Zarząd Stowarzyszenia liczy od 4 do 10 członków (na dzień 30 grudnia 2015 roku liczył 10 członków), w tym prezesa, wiceprezesa, sekretarza i skarbnika. Komisja Rewizyjna jest organem kontrolnym Stowarzyszenia wybieranym przez Walne Zebranie spośród osób fizycznych będących członkami Stowarzyszenia i reprezentantami osób prawnych będących członkami Stowarzyszenia. Również Rada Stowarzyszenia jest wybierana przez Walne Zebranie spośród członków Stowarzyszenia. W skład Rady – mającej wyłączną kompetencję do wyboru operacji, które mają być realizowane w ramach LSR opracowanej przez Stowarzyszenie oraz ustalania kwoty wsparcia - wchodzi od 9 do 15 członków (na dzień 30 grudnia 2015 roku Rada liczyła 13 członków).

Biuro Stowarzyszenia „Kwartet na Przedgórzu" działa jako jednostka administracyjna organizacji w oparciu o art. 4 pkt. 3 Statutu Stowarzyszenia. Regulamin Biura określa m.in. organizację i zasady funkcjonowania Biura, ramowy zakres jego działania i kompetencji, porządek w procesie pracy, prawa i obowiązki pracodawcy oraz pracowników, a także opisy stanowisk. Siedziba Stowarzyszenia mieści się w Domu Wiejskim w Warysiu (adres: 32-825 Borzęcin, Waryś 327A). Biurem kieruje kierownik. Pozostali pracownicy zatrudnieni są – zgodnie z *Procedurą rekrutacji* – na stanowiskach: specjalisty ds. wdrażania LSR oraz specjalisty ds. księgowo-kadrowych. Prowadzenie spraw finansowo-księgowych, usług prawnych oraz innych usług specjalistycznych może być zlecane osobom lub specjalistycznym firmom, posiadającym stosowne uprawnienia w tym zakresie. Regulamin Biura przewiduje ponadto możliwość zatrudnienia koordynatorów: ds. wdrażania LSR, ds. księgowo-finansowych oraz ds. projektów współpracy.

Pracownik ma obowiązek uczestnictwa w szkoleniach podnoszących ich kompetencje, organizowanych przez pracodawcę zgodnie z *Planem szkoleń,* uchwalonym przez Zarząd. Na lata 2016-2022 szkolenia obejmują łącznie 228 osobodni.

Pracownicy Biura LGD świadczą na rzecz interesariuszy bezpłatne doradztwo w zakresie możliwości ubiegania się o pomoc na realizację projektów w ramach LSR, przygotowywania wniosków o przyznanie pomocy i wniosków o płatność na operacje realizujące cele LSR. Biuro prowadzi ewidencję udzielonego doradztwa z uwzględnieniem nazwy podmiotu, któremu udzielono doradztwa oraz przedmiotu doradztwa, w tym nazwy programu, w zakresie którego udzielono doradztwa, naboru, którego doradztwo dotyczy oraz numeru zawartej umowy (jeśli dotyczy). Ocena doradztwa monitorowana jest poprzez: wypełnianie ankiety przez potencjalnego wnioskodawcę; analizę złożonych wniosków przez korzystających z doradztwa; analizę wybranych do finansowania wniosków z podmiotami korzystającymi z doradztwa; analizę wniosków zrealizowanych i niezrealizowanych przez podmioty, które korzystały z doradztwa. Pracownicy Biura zajmują się także aktywizacją i animacją mieszkańców oraz współpracą partnerską. Ocena efektywności animacji lokalnej wykonywana jest podczas ewaluacji wdrażania LSR. Natomiast pomiar efektywności działań animacyjnych (np. organizowanych bądź współorganizowanych imprez) wykonywany jest po zakończeniu każdego działania w odniesieniu do założonych wskaźników sukcesu. Ocena partnerstwa dokonywana jest co roku w badaniu ankietowym oraz co dwa lata podczas ewaluacji.

Obecni pracownicy Biura wdrażali LSR 2007-2013, w tym dodatkowe przedsięwzięcie realizowane z otrzymanej premii w 2012 r. Kierownik Biura ma także bogate doświadczenia pracy w wielu instytucjach na kierowniczych stanowiskach. Życiowe i zawodowe doświadczenie obecnego zespołu pracującego w Biurze LGD, w tym w zakresie przygotowywania dokumentów strategicznych, pozwala na powierzanie im złożonych zadań z zakresu działań organizacyjnych, doradczych oraz zarządzania projektami o dużej złożoności.

Z przedstawionego opisu wynika, że wszyscy zatrudnieni w Biurze LGD pracownicy posiadają odpowiednie doświadczenie i niezbędną wiedzę do wdrażania projektów i aktualizacji dokumentów strategicznych o zasięgu regionalnym/lokalnym.

1.7 OPIS SKŁADU ORGANU DECYZYJNEGO

Organizację wewnętrzną oraz tryb pracy Rady określa Regulamin Rady Stowarzyszenia „Kwartet na Przedgórzu". Do zadań tego organu należy w szczególności wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR oraz ustalanie kwoty wsparcia. Liczbę członków Rady danej kadencji ustala Walne Zebranie Członków (od 9 do 15); na 30 grudnia 2015 r. Rada liczyła 13 członków. Zgodnie z Regulaminem Rady w jej skład wchodzą przedstawiciele każdego z sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego, a także mieszkańcy obszaru działania LGD, przy czym ani władze publiczne, ani żadna z grup interesów nie posiada więcej niż 49% praw głosu; co najmniej jeden członek Rady jest kobietą i przynajmniej jeden członek Rady jest osobą poniżej 35. roku życia. Ponadto Rada jest tak skonstruowana, by każdorazowo na etapie głosowania zachowany był parytet sektorowy, oznaczający, że co najmniej 50% głosów w decyzjach dotyczących wyboru operacji pochodzi od partnerów niebędących instytucjami publicznymi. Na dzień 30.12.2015 r. reprezentatywność składu Rady przedstawiała się następująco:

- sektor publiczny reprezentowany jest przez 4 podmioty, co stanowi 31%;
- w składzie organu decyzyjnego znajduje się 3 przedsiębiorców;
- 3 kobiety;
- 2 osoby poniżej 35. roku życia.

Skład organu decyzyjnego jest tak skonstruowany, by została spełniona podstawowa zasada, iż partnerstwo jest odpowiedzialne za wybór operacji na poziomie lokalnym i ma zapewnić, że wybrane operacje są zgodne ze strategią. Dlatego osoby zaangażowane w pracę w Radzie Stowarzyszenia posiadają odpowiednie kompetencje.

Ponadto na okres wdrażania LSR przewidziany jest dla nich *Plan szkoleń*. Rada podnosić będzie swoją wiedzę w zakresie wdrażania LSR, zasad oceny i wyboru operacji. Rada debatuje także nad adekwatnością i skutecznością kryteriów w kontekście wyboru operacji. Natomiast w procesie ewaluacji sama jest przedmiotem badania. Wnioski formułowane przez Radę są wnikliwie analizowane i mają wpływ na ich zmianę kryteriów. Jednocześnie każdy z członków organu decyzyjnego, przed przystąpieniem do prac w Radzie, zobowiązany jest poddać się testowi wiedzy z zakresu obowiązujących przepisów regulujących problematykę PROW 2014-2020 oraz z zakresu LSR, obowiązujących procedur wyboru i kryteriów wyboru. Testy przeprowadza Zarząd Stowarzyszenia i mogą być przeprowadzane również okresowo.

1.8 PRZEBIEG PROCESU DECYZYJNEGO

Posiedzenia – zwoływane przez Przewodniczącego Rady - są jawne. Posiedzenie Rady może być także zwołane na pisemny wniosek przynajmniej 4 członków Rady. Może w nich uczestniczyć Prezes Zarządu oraz inni członkowie Zarządu – bez prawa do głosowania. Przewodniczący Rady może także zaprosić do udziału w posiedzeniu osoby trzecie, w szczególności osoby, których dotyczą sprawy przewidziane w porządku posiedzenia. Członkowie Rady obowiązani są zachować **bezstronność w procesie oceny i wyboru operacji**. Członek Rady lub jego reprezentant, który jest wnioskodawcą wybieranej przez Radę operacji, reprezentuje wnioskodawcę, zachodzi pomiędzy nim a wnioskodawcą stosunek bezpośredniej podległości służbowej, jest z nim spokrewniony, jest osobą fizyczną reprezentującą przedsiębiorstwo powiązane z przedsiębiorstwem reprezentowanym przez wnioskodawcę jest wyłączony z oceny i wyboru operacji. Radni są zobowiązani do **zachowania w tajemnicy wszelkich informacji i dokumentów** ujawnionych i wytworzonych w trakcie oceny i wyboru operacji.

Decyzje Rady, w szczególności decyzje w sprawie wyboru projektu do finansowania, podejmowane są w formie uchwały. Uchwały podejmowane są zwykłą większością głosów poprzez podniesienie ręki na wezwanie Przewodniczącego Rady. Każdy członek Rady dysponuje jednym głosem. Ponadto na poziomie podejmowania decyzji w Radzie jest zagwarantowane przedstawicielstwo każdego z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego, a podczas podejmowania decyzji w Radzie - ani władza publiczna, ani żadna grupa interesów nie będzie mieć więcej niż 49% praw głosu. Podczas głosowania w sprawach związanych z wyborem operacji będzie zagwarantowane, aby co najmniej 50% głosów pochodziło od partnerów nie będących instytucjami publicznymi.

LGD prowadzi rejestr interesów członków Rady – dokument, zawierający informacje na temat ich aktywności oraz zajmowanych stanowisk, pełnionych funkcji, prowadzonej działalności zawodowej/ gospodarczej/społecznej/naukowej i innej przez poszczególnych członków Rady w celu identyfikacji faktu i charakteru powiązań z Wnioskodawcami lub poszczególnymi operacjami.

Z przebiegu posiedzenia Rady, przebiegu oceny i wyboru operacji oraz przebiegu procedury odwoławczej, sporządza się protokoły, które są publikowane na stronie internetowej LGD, po dokonaniu anonimizacji danych osobowych.

1.9 DOKUMENTY REGULUJĄCE FUNKCJONOWANIE LGD

LGD działa w oparciu o przepisy polskiego prawa w zakresie stowarzyszeń, wytyczne PROW 2014-2020, **Statut Stowarzyszenia** oraz regulaminy opracowane dla poszczególnych organów Stowarzyszenia (**Regulamin Walnego Zebrania, Regulamin Rady, Regulamin Zarządu, Regulamin Komisji Rewizyjnej, Regulamin Biura)**.

L.P.	RODZAJ DOKU-MENTU	REGULOWANE KWESTIE Sposób podejmowania decyzji
1.	Statut LGD	Statut zawiera minimalny zakres uregulowań zgodnie z ustawą prawo o stowarzyszeniach oraz ustawą o rozwoju lokalnym. Dodatkowo Statut reguluje m.in. następujące kwestie: organ nadzoru – wskazany jest Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego; wprowadzenie Rady jako dodatkowego organu stowarzyszenia, odpowiedzialnego za wybór operacji oraz określenie kompetencji i zasad reprezentatywności Rady; określenie organu LGD kompetentnego w zakresie uchwalenia LSR oraz kryteriów wyboru operacji (Walne Zebranie Członków); uregulowania dotyczące zachowania bezstronności członków organu decyzyjnego (Rady) w wyborze operacji; zasady nabywania i utraty członkostwa w LGD oraz jej organach. ORGAN UCHWALAJĄCY I AKTUALIZUJĄCY STATUT – Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia. Zmiana Statutu wymaga podjęcia uchwały Walnego Zebrania większością 2/3 głosów w obecności, co najmniej połowy uprawnionych do głosowania.
2.	Regulamin Rady Stowarzysze nia	Regulamin Rady Stowarzyszenia określa szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń organu decyzyjnego (sposób informowania członków organu o posiedzeniach, zasady dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniach, itp.), szczegółowe rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji (sposób wyłączenia członka organu z oceny), szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji (ocena wniosków, sposób podziału wniosków do oceny pomiędzy członków organu, zasady preselekcji operacji, jeśli dotyczy, zasady dokumentowania oceny, wzory dokumentów, itp.), zasady protokołowania posiedzeń organu decyzyjnego. ORGAN UCHWALAJĄCY I AKTUALIZUJĄCY - Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia. Decyzje podejmowane są zwykłą większością głosów.
3.	Regulamin Walnego Zebrania Członków Stowarzysze nia	Szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń WZC (sposób informowania członków o posiedzeniach, zasady dostarczania dokumentów itp.), a także szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie powołania organów LGD (sposób zgłaszania kandydatów, oddawania głosów, ograniczenia dotyczące możliwości łączenia różnych funkcji w LGD, wybory uzupełniające, itp.) oraz zasady protokołowania posiedzeń WZC. ORGAN UCHWALAJĄCY I AKTUALIZUJĄCY - Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia. Decyzje podejmowane są zwykłą większością głosów (z wyłączeniem zmian w Statucie).
4.	Regulamin Zarządu	Regulamin Zarządu zawiera m.in. podział kompetencji i zadań pomiędzy członków Zarządu. ORGAN UCHWALAJĄCY I AKTUALIZUJĄCY - Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia. Uchwały Zarządu podejmowane są zwykłą większością głosów w obecności, co najmniej połowy członków.
5.	Regulamin Komisji Rewizyjnej	Regulamin zawiera m.in.: szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Komisji, zasady prowadzenia działań kontrolnych oraz zasady protokołowania posiedzeń. ORGAN UCHWALAJĄCY I AKTUALIZUJĄCY - Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia. Komisja Rewizyjna podejmuje decyzje w sprawach Stowarzyszenia na posiedzeniach w formie uchwał. Obowiązuje zwykła większość głosów.
6.	Regulamin Biura LGD	Regulamin Biura Stowarzyszenia określa zasady funkcjonowania Biura, w tym: uprawnienia kierownika, strukturę organizacyjną biura, podział zadań (oraz metody pomiaru) w zakresie doradztwa oraz w zakresie animacji lokalnej i współpracy. Regulamin przyjmowany jest uchwałą Zarządu Stowarzyszenia.

2 PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

Metodologia pracy ze społecznością poprzez partycypację przyczynia się do wypracowania mechanizmów wspólnego podejmowania decyzji i angażowania mieszkańców, organizacji i instytucji na rzecz rozwoju lokalnego. Z uwzględnieniem specyfiki środowiska, poziomu integracji, potrzeb społecznych, a także indywidualnych problemów

społeczności obszaru opracowany został „Plan włączenia społeczności lokalnej w przygotowanie LSR" w podziale na 5 etapów i stanowił podstawę do podejmowanych działań komunikacyjnych w procesie przygotowania LSR. Działania opisane w planie obejmowały okres od czerwca do grudnia 2015 r., choć okres konsultacji i przygotowań trwał już od początku 2015 r.

2.1 DEFINIOWANIE POTRZEB I PROBLEMÓW

Grupa Robocza. Powołana została Grupa Robocza ds. opracowania LSR, która składa się z Zarządu LGD oraz wybranych przedstawicieli gmin wchodzących w skład LGD. Zespół ten, bezpośrednio związany z koordynacją prac, podjął przygotowania do wykonania **diagnozy obszaru** oraz opracowania ankiet dla wstępnie zidentyfikowanych grup. Grupa Robocza w swoim planie pracy założyła testowanie technik partycypacyjnych i konsultacyjnych. Każde spotkanie o charakterze podsumowującym miało zastosowaną inną technikę realizacji programu spotkania. I tak odbyły się: **spotkanie konsultacyjne, warsztaty, debata moderowana, „kawiarnia obywatelska"** oraz **zogniskowany wywiad grupowy.**

Punkt konsultacyjny. Biuro LGD stało się w 2015 r. punktem konsultacyjnym dla mieszkańców, gdzie otrzymywali oni materiały informacyjne (**ulotki i foldery**) o obszarze, celach RLKS i procesie partycypacyjnego przygotowywania LSR 2014-2020. Ponadto Biuro LGD prowadziło obsługę informacyjną: redagowało **stronę internetową**, aktualizowało informacje w **mediach społecznościowych** (facebook) oraz utrzymywało **kontakty z mediami.**

Badanie potrzeb i oczekiwań. W ramach pracy nad analizą obszaru LSR wykorzystano **badanie kwestionariuszowe CAWI**. Ankieta internetowa CAWI udostępniona została dla mieszkańców za pośrednictwem strony www LGD i serwisów gmin członkowskich. Ankiety wypełniali także uczestnicy spotkań organizowanych przez LGD oraz imprez plenerowych na obszarze. W badaniu zebrano ogółem 579 ankiet. Badanie CAWI polega na przeprowadzeniu wywiadu, poprzez udostępnienie respondentom kwestionariusza internetowego. Zaletą tej metody jest możliwość zarówno przeprowadzenia badania wśród rozproszonej grupy respondentów, jak również przeprowadzenie dużej liczby niezależnych pomiarów.

Konsultacje z mieszkańcami. W każdej z gmin odbywały się **konsultacje z mieszkańcami**, mające charakter otwartych spotkań, a także **spotkania** z przedstawicielami grup reprezentujących różne sektory: przedsiębiorców, gminne instytucje kultury, gminne ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, a także z reprezentantami władz lokalnych - wójtami i burmistrzami, samorządowcami. Spotkania z grupami sektorowymi miały **charakter debaty moderowanej**, a w części warsztatowej wykonywano analizę SWOT obszaru i ustalono ranking problemów. Lista problemów wraz z propozycją ich rozwiązania została poddana partycypacyjnemu procesowi hierarchizacji poprzez zgłaszanie uwag Grupie Roboczej. Problemy zostały poddane analizie pod kątem ich wzajemnych powiązań.

2.2 OKREŚLENIE CELÓW I USTALENIE ICH HIERARCHII

Na podstawie list problemów w zespołach roboczych powstały drzewa problemów, także międzytematyczne, które następnie zostały przeanalizowane pod kątem zakresu działania LGD i możliwości wpływania na rozwiązanie problemów. Lista celów została sformułowana i zhierarchizowana przez Grupę Roboczą. Hierarchizacja, czyli proces wyboru celów, był ważnym etapem tworzenia LSR. Opierał się na negocjacjach i poszukiwaniu kompromisu, gdyż przy ustalaniu celów zderzały się różne poglądy poszczególnych grup. Dlatego ostatecznie proces wyboru celów odbywał się za pomocą kryteriów opartych na celach PROW i RLKS, uwzględniając: priorytet dla działań powodujących szybkie niwelowanie słabych stron obszaru i przestrzeganie zasady zrównoważonego rozwoju; hierarchizację zagrożeń i planowanie adekwatnych środków przeciwdziałania; podejmowanie działań powodujących przekształcenie zagrożeń w szanse tam, gdzie jest to możliwe**;** rozwijanie silnych stron w sposób zapewniający równowagę rozwoju (np. unikanie wzrostu antropopresji i wszelkich zagrożeń dla środowiska naturalnego); unikanie opierania rozwoju obszaru na wybranych branżach, co spowoduje zmniejszanie ryzyka niepowodzenia; uwzględnienie zasad innowacyjności, wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego; podejmowanie działań zapewniających zdecydowaną poprawę absorpcji środków Leader zarówno na współfinansowanie inwestycji, jak i budowanie kapitału społecznego.
Przyjęte przez Grupę Roboczą cele strategiczne zostały zweryfikowane pod kątem zgodności z celami strategii i programów operacyjnych na poziomie lokalnym, regionalnym i subregionalnym.

2.3 WSKAZANIE ROZWIĄZAŃ STANOWIĄCYCH SPOSOBY REALIZACJI LSR

Materiał wyjściowy do szukania rozwiązań stanowiła Ewaluacja LSR 2007-2013, która zawiera szereg wniosków i rekomendacji. Ponadto założono takie działania, które zostały najlepiej ocenione przez mieszkańców. Przede wszystkim dotyczy to sztandarowego programu edukacji regionalnej i spójnej informacji o obszarze (Guide 24/24), które stały się już modelowym przykładem przedsięwzięć na obszarze tworzonym przez kilka gmin. Grupa Robocza, a także członkowie LGD, którzy pomagali w pracach zespołu, po wyborze celów i w kontekście diagnozy, analizy SWOT oraz zgłoszonych projektów do LGD, formułowali przedsięwzięcia. Ostatni etap prac był najtrudniejszy - polegał na weryfikacji możliwości

finansowych Leadera w stosunku do oczekiwań i zidentyfikowanych potrzeb. Okazało się, iż dwukrotna wysokość środków też by nie zaspokoiła łącznych oczekiwań różnych grup z obszaru LGD. Rozwiązaniem było więc proporcjonalne podzielenie ich na przyjęte do realizacji zakresy tematyczne. Uczyniono to w konsensusie wszystkich interesariuszy, reprezentowanych w Grupie Roboczej.

2.4 SFORMUŁOWANIE WSKAŹNIKÓW REALIZACJI LSR

Na tym etapie każdemu celowi przypisane zostały wskaźniki sukcesu, które podlegały konsultacjom. Sprawdzana była ich poprawność i adekwatność do celów oraz przedsięwzięć określonych w LSR. O ile było to możliwe, wykorzystywano obowiązkowe wskaźniki, mając świadomość monitorowania niektórych obszarów w skali kraju. Wskaźniki są określone w czasie, mierzalne, proste, zrozumiałe i są czytelną informacją nt. postępów w ich realizacji. Na tym etapie przygotowywano procedurę monitoringu i ewaluacji. Konstruując wskaźniki przestrzegano kilku zasad, a przede wszystkim zapewniając, by wskaźniki były: obiektywnie weryfikowalne, odzwierciedlające założone cele projektu, odzwierciedlające zakres rzeczowo-finansowy, adekwatne dla zaplanowanych przedsięwzięć oraz możliwe do realizacji w założonym okresie. **Wskaźniki produktu** dotyczą okresu wdrażania LSR i dlatego ich osiągnięcie zaplanowane jest do zakończenia projektu, a wartość bazowa równa jest „zero". Wskaźniki produktu obrazują planowane zakresy przedsięwzięć. **Wskaźniki rezultatu** są wynikiem produktów projektu i odpowiadają bezpośrednim oraz natychmiastowym efektom, wynikającym z wdrożenia przedsięwzięć. Są ściśle skorelowane z osiągnięciem celów szczegółowych.

2.5 IDENTYFIKACJA GRUP DOCELOWYCH DLA POSZCZEGÓLNYCH CELÓW PRZEDSIĘWZIĘĆ W LSR

Prace nad strategią rozpoczęły się od identyfikacji problemów i potrzeb w podziale na cztery najważniejsze dla LGD sektory, tj. przedsiębiorców, grupy społeczne, przedstawicieli sektora publicznego oraz mieszkańców. Zasadnicze grupy docelowe (według tematów zainteresowania np. kultura, sport, produkt lokalny itd.) są już zidentyfikowane podczas wdrażania LSR w poprzednim okresie programowania. Wyzwaniem stała się identyfikacja grup defaworyzowanych. Diagnoza obszaru, spotkania z pracownikami pomocy społecznej, wiele wizyt w PUP i OPS oraz innych instytucjach związanych z rynkiem pracy, pozwoliły zidentyfikować grupę młodych osób pozostających bez pracy. Jednocześnie Grupa Robocza, analizując problemy młodych osób szukających pracy, zarekomendowała współpracę **z Ośrodkiem Dokształcania i Doskonalenia Zawodowego w Brzesku.** Szereg spotkań w tej instytucji zaowocowało przygotowaniem programu współpracy, który został intencjonalnie sformalizowany podpisaniem 9 listopada 2015 r**.** stosownego porozumienia w tej sprawie. W jego preambule czytamy: *Realizując podobne zadania oraz świadome wagi problemu, jakim jest zapewnienie ludziom pracy, strony oświadczają, że podejmą wspólne działania mające na celu optymalizację wykorzystania lokalnego potencjału społeczno-zawodowego i w konsekwencji zaspokojenie bieżących potrzeb rynkowych w zakresie zatrudnienia.* **Główna grupa osób defaworyzowanych, dla których przygotowano spójny program to młodzi bezrobotni.** Działania do nich skierowane będą realizowane m.in. w następujących przedsięwzięciach:

- Tworzenie i rozwijanie przedsiębiorstw, w tym uwzględniające innowacyjność i działania prośrodowiskowe;
- Tworzenie warunków do podejmowania pracy przez defaworyzowanych w zawodach deficytowych.

2.6 INFORMACJE O PRZEPROWADZONYCH KONSULTACJACH LSR ZE SPOŁECZNOŚCIĄ LOKALNĄ

Spotkania z samorządowcami/wójtami/ burmistrzami: 9.02 – spotkanie wójtów, burmistrzów, przewodniczących rady gmin z przedstawicielami Stowarzyszenia „Kwartet na Przedgórzu" – omówienie zasad kontynuacji współpracy; 18.02 – spotkanie przedstawicieli LGD z komisjami RM w Brzesku – prezentacja dokonań Stowarzyszenia „Kwartet na Przedgórzu" oraz omówienie założeń nowej perspektywy finansowej; 27.02 – spotkanie przedstawicieli LGD z Radą Gminy Dębno – prezentacja dokonań Stowarzyszenia „Kwartet na Przedgórzu" oraz omówienie nowej perspektywy finansowej; 2.03 – apel LGD do członków RM Brzeska ws. kontynuowania współpracy w ramach „Kwartetu na Przedgórzu"; 2.03 – spotkanie w Brzesku z udziałem wójtów, burmistrzów, radnych gminy oraz przedstawicieli LGD – omówienie korzyści płynących z kontynuowania współpracy w dotychczasowych strukturach LGD; 10.03 – spotkanie wójtów oraz burmistrzów z przedstawicielami LGD w Brzesku – omawianie zasad współpracy; 10.04 – spotkanie wójtów oraz burmistrzów z przedstawicielami LGD w Warysiu – omówienie zasad współpracy; 15.10 – spotkanie wójtów i burmistrzów w sprawie wyznaczenia kierunków działania i priorytetowych celów do realizacji w najbliższym okresie programowania.

Walne Zebrania Członków, które były okazją do prezentacji prac nad LSR: 28.04 – dyskusja nt. nowej perspektywy finansowej; 25.05 – uzupełnienie składu organów stowarzyszenia oraz debata nt. założeń nowego okresu programowania; 12.11 – aktualizacja składu organu decyzyjnego; omówienie założeń przygotowywanej LSR; 14 .12 – prezentacja projektu

LSR, weryfikacja procedur wyboru operacji i regulaminów, aktualizacja składu Rady; 22.12 – aktualizacja składu Rady, przyjęcie LSR wraz z załącznikami oraz procedurami wyboru operacji.

Spotkania konsultacyjne otwarte i sektorowe: 4.08 – spotkanie z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej, fundacjami, SDS Brzesko; 4.08 – spotkanie z przedstawicielami instytucji kultury i animatorami kultury; 10.08 – spotkanie z mieszkańcami Gminy Brzesko; 11.08 – spotkanie z mieszkańcami Gminy Radłów; 12.08 – spotkanie z mieszkańcami Gminy Dębno; 13.08 – spotkanie z mieszkańcami Gminy Borzęcin. Łącznie w tych spotkaniach uczestniczyły 103 osoby.

Udział w masowych imprezach plenerowych (dystrybucja materiałów, konsultacje z mieszkańcami, wypełnianie ankiet): 23.08 – Borzęckie Święto Grzyba; 20.09 – Turniej Rycerski w Dębnie. Łącznie materiały pobrało około 500 osób.

Podjęcie uchwał przez rady gmin – podczas sesji, które były okazją do przekazania informacji na temat opracowywanej LSR: 30.04 – dyskusja nad funkcjonowaniem LGD w nowej perspektywie finansowej i podjęcie uchwały przez Radnych Gminy Borzęcin w sprawie kontynuacji prac w Stowarzyszeniu „Kwartet na Przedgórzu"; 30.09 – dyskusja nad funkcjonowaniem LGD w nowej perspektywie finansowej i podjęcie uchwały przez członków Rady Miejskiej w Brzesku w sprawie kontynuacji prac w Stowarzyszeniu „Kwartet na Przedgórzu"; 13.10 - dyskusja nad funkcjonowaniem LGD w nowej perspektywie finansowej i podjęcie uchwały przez Radnych Gminy Dębno w sprawie kontynuacji prac w Stowarzyszeniu „Kwartet na Przedgórzu"; 29.10 – dyskusja nad funkcjonowaniem LGD w nowej perspektywie finansowej i podjęcie uchwały przez członków Rady Miejskiej w Radłowie w sprawie kontynuacji prac w Stowarzyszeniu „Kwartet na Przedgórzu".

Dodatkowe dyżury, które oprócz prowadzonych konsultacji w siedzibie LGD zostały zorganizowane w siedzibach urzędów gmin: 19.10 i 26.10 – dla mieszkańców Gminy Brzesko; 20.10 i 27.10 – dla mieszkańców Gminy Borzęcin; 21.10 i 28.10 – dla mieszkańców Gminy Radłów; 22.10 i 29.10 – dla mieszkańców Gminy Dębno. Podczas ww. dyżurów łącznie udzielono 51 doradztw.

Spotkania z innymi LGD w sprawie projektów współpracy w nowym okresie programowania: 7.05 (Iwkowa), 24.09 (Brzesko) – wyznaczenie tras do nordic walking; 16.10 (CDR w Krakowie) – międzynarodowy projekt promujący produkty lokalne.

Spotkania Grupy Roboczej: 25.08 – powołanie Grupy Roboczej – dyskusja na temat nowego okresu programowania i przygotowania LSR; 15.09 – omówienie bieżących prac dotyczących LSR (próba opracowania celów LSR na podstawie zbieranych informacji, zapoznanie się z pomysłami nadsyłanymi drogą e-mailową bądź telefonicznie); 28.10 – omówienie analizy SWOT; identyfikacja celów głównych; wytyczenie kierunków współpracy „branżowej" z Ośrodkiem Dokształcania i Doskonalenia Zawodowego w Brzesku, z uwzględnieniem grup defaworyzowanych; analiza odpowiedzi MRiRW na pytania dotyczące interpretacji zapisów w Rozporządzeniu i podręczniku dot. opracowania LSR; 10.11 - weryfikacja celów oraz identyfikacja sposobów ich realizacji poprzez próbę ustalenia przedsięwzięć; zestawienie planów z możliwościami finansowymi i organizacyjnymi LGD; propozycja podziału środków na realizację poszczególnych zadań; 1.12 - akceptacja założeń budżetowych; określenie wskaźników po stwierdzeniu ich adekwatności do celów i przedsięwzięć określonych w LSR; w odniesieniu do analizy SWOT i do diagnozy opracowanie kryteriów wyboru operacji; ustalenie procedur wyboru operacji.

Należy też wspomnieć, że liczne spotkania z mieszkańcami oraz potencjalnymi beneficjentami zostały poszerzone o merytoryczne debaty na temat LSR podczas kilku Walnych Zebrań Członków Stowarzyszenia. Godny podkreślenia jest fakt, że zaplanowane przyjęcie LSR podczas WZC dnia 14.12.2015 r., po burzliwej dyskusji i zgłoszeniu licznych uwag oraz nowatorskich pomysłów, zostało odłożone na kolejne zebranie w dniu 22.12.2015 r. i dopiero wówczas ostateczna wersja dokumentu została zatwierdzona.

Ponadto odbyło się kilkanaście spotkań zespołów powoływanych doraźnie do rozstrzygania różnych kwestii, które później przedstawiane były na forum Grupy Roboczej.

3 DIAGNOZA - OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI

Obszar LGD na dzień 31.12.2013 r. zamieszkiwało 69 059 osób (gmina Brzesko – 36 310, gmina Dębno – 14 519, gmina Radłów – 9 804, gmina Borzęcin – 8 426). Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 184 osoby/km² i był mniejszy od średniej wojewódzkiej – 221 osób/km². Największą gęstość zaludnienia ma gmina Brzesko – 374 osób/km², a najmniejszą gmina Borzęcin – 82 osoby/km². Gęstości zaludnienia w pozostałych gminach przedstawia się następująco: Dębno – 178 osób/km², Radłów – 114 osób/km².

Ludność obszaru stanowi ok. 2% populacji województwa. Przyrost naturalny w latach 2009-2014 wykazywał trend spadkowy. Wskaźnik przyrostu naturalnego osiągnął w 2013 roku poziom 0,9‰, podczas gdy dla województwa wynosił 1,4‰, dla powiatu brzeskiego 1,71‰, a dla powiatu tarnowskiego 1,91,4‰. W 2013 r. obszar miał ujemne saldo migracji.

Zmiany w strukturze wiekowej społeczności gmin obszaru wpisują się w ogólnopolski trend starzenia się społeczeństwa. Odsetek młodych do lat 17 w ogólnej populacji wynosił w 2009 r. 21,4% i zmniejszył się do 19,8% w 2013 r. podczas gdy grupa osób powyżej 59 lat zwiększyła się od 2009 r. z 15,4% do 16,3 w 2013 r. Prognozy demograficzne do 2035 r. wykonywane na poziomie powiatów pokazują dalsze pogłębianie trendów. I choć do roku 2030 przewiduje się lekkie tendencje wzrostowe, to po tym roku liczba ludności maleje w obu powiatach (brzeskim i tarnowskim). Odsetek ludzi w wieku poprodukcyjnym wzrasta pomiędzy 2020 a 2035 z 19% do 25 %, a dla grupy wiekowej przedprodukcyjnej następuje tendencja odwrotna: z 19,6% do 16,7%.

3.1 OKREŚLENIE GRUP SZCZEGÓLNIE ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI LSR ORAZ PROBLEMÓW I OBSZARÓW INTERWENCJI ODNOSZĄCYCH SIĘ DO TYCH GRUP.

DEFAWORYZOWANI

Przyszłość ludzi młodych - do 30. roku życia, w wielkim stopniu uzależniona jest od perspektyw rozwoju rynku pracy. Tymczasem na obszarze LGD stanowią oni jedną z najliczniejszych grup zarejestrowanych bezrobotnych. LGD traktuje ich jako grupę defaworyzowanych, w skład której wchodzą: absolwenci szkół ponadgimnazjalnych i zawodowych w wieku od 18. do 30. roku życia. Ok. 40% pracodawców oczekuje **od pracowników** kompetencji zawodowych oraz kompetencji „miękkich" (34%), takich jak utrzymywanie kontaktu z klientami, komunikatywność czy kultura osobista i umiejętność autoprezentacji. Ważne są też cechy uzupełniające kompetencje zawodowe, a gwarantujące jakość wykonywanej pracy – odpowiedzialność, dyscyplinę, uczciwość i wiarygodność. Wykształcenie pożądanych przez pracodawców umiejętności ludzi młodych nie jest wpisane w program kształcenia ponadgimanzjalnego. Problem leży bardziej w kwestiach światopoglądowych – popularyzacji postaw i budowaniu odpowiedzialności społecznej u ludzi młodych, które są procesem długotrwałym i angażującym całe społeczeństwo (*Zapotrzebowanie na pracowników, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2014).*

Kolejnym, równie ważnym problemem jest umiejętność wyboru ścieżki rozwoju zawodowego przez młodych ludzi, którzy – w większości przypadków - nie mają wsparcia ani ze strony nauczycieli, ani wychowawców, ani też rodziny. Z badań pracodawców wynika, iż wykształcenie młodych ludzi jest determinującym czynnikiem przy wyborze kandydata. Coraz częściej jednak rynek pracy spotyka się z niedostosowaniem wzajemnych potrzeb i oczekiwań poprzez niedopasowanie wykształcenia absolwentów do wymagań zatrudniających. W opinii pracodawców u pracowników do 30. roku życia wiodącą rolę nadal odgrywają kompetencje zawodowe, na co wskazuje 38,3% badanych. Wymóg posiadania doświadczenia przez młode osoby deklaruje 54,7% pracodawców, przy czym dla każdej z badanych branż kształtuje się on inaczej, tj. 73% dla robotników przemysłowych, 64,5% dla specjalistów i 41,7% dla personelu średniego szczebla (*Zapotrzebowanie na pracowników, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2014).*

Wnioski: Przede wszystkim zdefiniowano brak wsparcia w „okresie przejściowym" między zakończeniem edukacji a wejściem na rynek pracy; jest wiele ograniczeń administracyjnych, słabo rozwinięte stowarzyszenia biznesowe i branżowe; brak współpracy z samorządem; mała dostępność mieszkań (m.in. powód wyjazdów młodych); brak celowej polityki wspierania przedsiębiorczości; niski poziom kultury biznesowej; trudności w zdobyciu kapitału na działalność gospodarczą; słabo rozwinięta przedsiębiorczość i niska kreatywność.

GRUPY DOCELOWE

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy obszaru LGD zidentyfikowała kluczowe grupy docelowe:

- **Przedsiębiorcy** (50% budżetu na wdrażanie) otrzymają środki na tworzenie i rozwój swoich działalności gospodarczych, a także na współpracę;
- **Samorządy lokalne**, które w ramach LSR wykonają inwestycje ogólnodostępne i niekomercyjne, które poprawia jakość życia;
- **Organizacje pozarządowe**, dla których zaplanowana jest rola w kultywowaniu tradycji, wykorzystaniu dziedzictwa kulturowego i tworzeniu oferty edukacyjnej, rekreacyjnej, kulturalnej i sportowej;
- **Ośrodki Kultury** jako animatorzy życia kulturalnego w środowisku;
- **Lokalna Grupa Działania**, która planuje działania związane z edukacją ekologiczną, wsparciem młodych w kierunku zakładania działalności gospodarczej oraz realizowaniem wdrażania LSR.

3.2 GOSPODARKA I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Liczba podmiotów gospodarczych znajdujących się w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON) w gminach wchodzących w skład LGD „Kwartet na Przedgórzu" w latach 2009-2013 wyraźnie pokazuje różnicę, jaką tworzy zestawienie trzech z nich (Borzęcin, Dębno, Radłów) z dominującym miastem Brzesko.

Wykres 3.1. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w gminach wchodzących w skład LGD „Kwartet na Przedgórzu" w latach 2009-2013

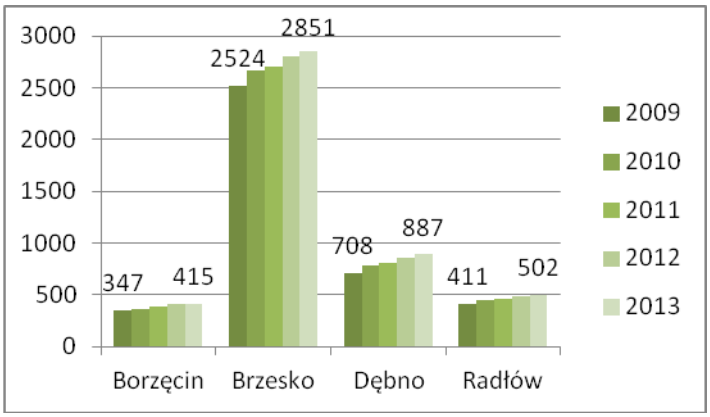

O ile dynamika przyrostu inicjatyw gospodarczych jest procentowo niemal taka sama dla wszystkich 4 gmin (progres w okresie 2009-2013 wyniósł ok. 20 %), to w przypadku klasyfikacji ilościowej miasto Brzesko pozostaje poza konkurencją.
W 2013 roku w Brzesku funkcjonowało 2851 podmiotów gospodarczych, natomiast w Borzęcinie, Dębnie i Radłowie było ich łącznie 1804.

Źródło: oprac. własne na podstawie danych BDL GUS

W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w roku 2013 w gminach wchodzących w skład LGD „Kwartet na Przedgórzu" wyniosła 600. To mniej niż w województwie małopolskim (1045) i mniej niż w powiecie brzeskim (672), ale więcej niż w powiecie tarnowskim (574). W samym mieście Brzesko wskaźnik ten wynosił 1050, ale w gminie Borzęcin - 493. Struktura podmiotów gospodarki narodowej (publicznych i prywatnych) wg sekcji PKD na terenie LGD w 2013 roku wykazuje dominację działalności usługowej (24% całości) i budownictwa (23 %). Kolejna branża to handel hurtowy i detaliczny, mechanika samochodowa – 7%.

Szczegółowa diagnoza gospodarcza obszaru LGD w podziale na poszczególne gminy dowodzi, że struktura przedsiębiorstw pozarolniczych działających na terenie gmin Borzęcin, Dębno i Radłów wskazuje przede wszystkim na rozwój drobnej przedsiębiorczości. Nadmienić trzeba, że firmy handlowe i usługowe, działające w gminach Borzęcin, Dębno i Radłów to w większości przypadków małe, rodzinne firmy, stanowiące często jedyne źródło utrzymania dla gospodarstw domowych.

Inna sytuacja panuje w Brzesku – stolicy powiatu, gdzie oprócz tradycyjnych struktur firm z sektora MSP, działają duże firmy jak Browar Okocim, CAN-PACK, Chemiplast, GRANIT itp. Tworzy to specyficzny klimat ekonomiczny i większe zróżnicowanie na rynku pracy, odgrywając duże znaczenie na mapie gospodarczej Małopolski. Teren Brzeska to jedno z najatrakcyjniejszych miejsc lokowania nowych inwestycji w regionie.

Na obszarze gminy Radlów znajduje się Przedsiębiorstwo Produkcji Kruszywa i Usług Geologicznych KRUSZGEO SA - największy producent w południowo-wschodniej Polsce wysokiej jakości kruszyw budowlanych. Na obszarze powiatu brzeskiego zlokalizowanych jest 8 złóż wysokometanowego, niskoazotowego gazu ziemnego. Na ich podstawie utworzono pięć obszarów górniczych, ale nie są one eksploatowane. Poza złożami gazu należy wspomnieć o złożach ilastych surowców ceramiki budowlanej oraz o złożach kruszyw naturalnych i piasków. Ich eksploatacja ma najczęściej niewielkie rozmiary, najczęściej są one wydobywane na potrzeby budownictwa lokalnego. Mają one znaczący wpływ na degradację krajobrazu. O eksploatacji na większą skalę można mówić w przypadku złóż w gminie Borzęcin.

Rozwój przedsiębiorczości na szczeblu lokalnym jest niewątpliwie silnie uzależniony od dynamiki wzrostu gospodarczego naszego kraju, a także licznych obciążeń spoczywających na pracodawcach. Wśród tych ograniczeń niekorzystnie wpływających na rozwój małej i średniej przedsiębiorczości wymienić należy zwłaszcza wysokie koszty pracy (podatki, opłaty ZUS) oraz drogie kredyty inwestycyjne.

Podczas konsultacji społecznych oraz prac Grupy Roboczej zidentyfikowano problemy w zakresie braku odpowiedniej aktywności gospodarczej mieszkańców, odpowiadające potrzebom rynku. Dotyczy to małej liczby nowoutworzonych przedsiębiorstw, a także braku rozwoju tych już działających.

3.3 OPIS RYNKU PRACY

W ramach analizy rynku pracy na obszarze LGD należy brać pod uwagę negatywne skutki kryzysu gospodarczego w roku 2009 (globalny wzrost bezrobocia) oraz poważne zagrożenia dla lokalnej gospodarki związane ze skutkami powodzi w okresie maj-czerwiec 2010. I tak, w okresie 2008-2013 nastąpił wzrost stopy bezrobocia w powiecie brzeskim o 3,3 punktów procentowych, a w powiecie tarnowskim o 2,7%. Na koniec grudnia 2013 roku stopa bezrobocia w powiecie brzeskim osiągnęła poziom 13,5% i była wyższa o 1,9 pkt. procentowego od stopy bezrobocia w województwie małopolskim. Powiat brzeski plasował się w środkowej grupie powiatów w Małopolsce. Natomiast powiat tarnowski, ze stopą bezrobocia na poziomie 15,5%, zajmował 18. miejsce (na 22 powiaty).

Liczba bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym na obszarze LSR wyniosła w roku 2013 r. 9,7% i w ten sposób przekraczała liczbę bezrobotnych w relacji do liczby osób w wieku produkcyjnym w województwie małopolskim, która wynosiła 7,8%.

Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wykształcenia to 13,5% dla osób z wykształceniem wyższym, 25,1% dla osób z wykształceniem policealnym i zawodowym, 9,1% dla osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, 33,2% dla osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (największa grupa dotknięta bezrobociem), 19,1% dla osób po gimnazjum i poniżej.

Wykres 3.2. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku w gminach wchodzących w skład LGD „Kwartet na Przedgórzu" w 2013 roku

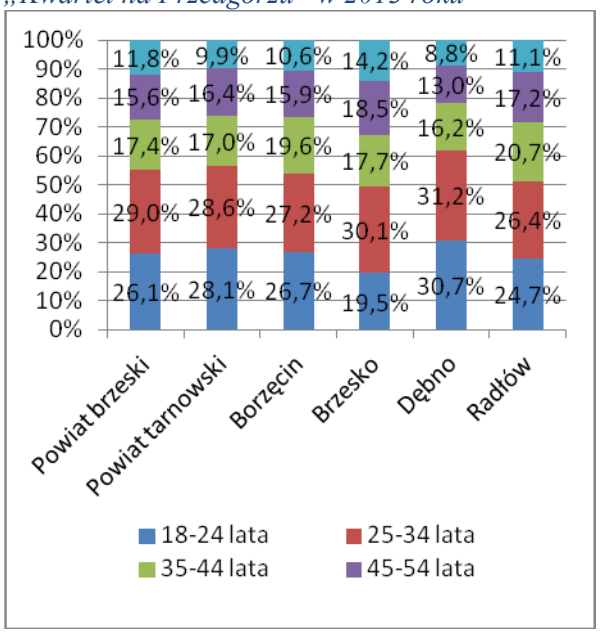

Wykres 3.3. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wykształcenia w gminach wchodzących w skład LGD „Kwartet na Przedgórzu" w 2013 roku

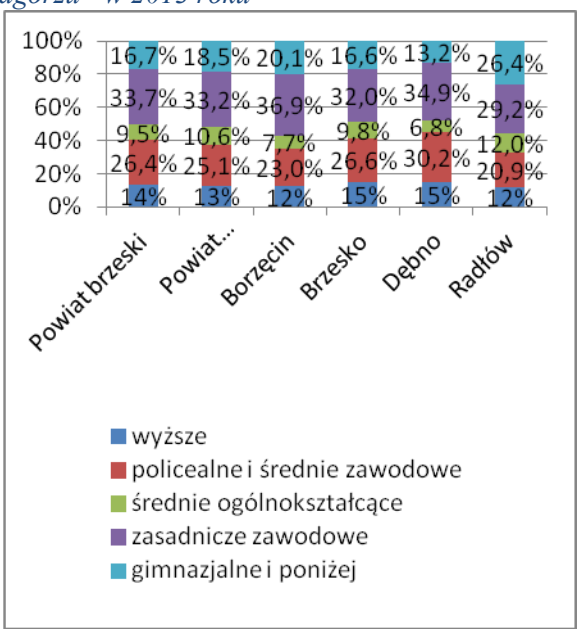

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Brzesku i Tarnowie

Niewątpliwie sytuację poprawiłyby Specjalne Strefy Ekonomiczne, ale mimo korzystnej lokalizacji, szczególnie Brzeska, w żadnej z gmin LGD takie nie powstały.

W ostatnich 5 latach na rynek pracy w Polsce weszło 2,5 mln osób w wieku poniżej 30 lat, które nie kontynuowały dalej nauki. Aż 38% z nich było absolwentami szkół wyższych, 40% miało wykształcenie średnie, 14% zasadnicze zawodowe, a 7% niższe. Najwięcej absolwentów weszło na rynek pracy z tytułem magistra (520 tys.), jako kolejne grupy należy wymienić absolwentów techników (473 tys.), zasadniczych szkół zawodowych (367 tys.) oraz liceów ogólnokształcących (356 tys.). Podobne relacje i tendencje zachodzą na obszarze LGD.

Poważnym problem na rynku pracy nie tylko w skali kraju, ale także na omawianym obszarze, jest niedopasowanie wykształcenia do oczekiwań pracodawcy i w efekcie podejmowanie pracy poniżej kompetencji i kwalifikacji. W Polsce w odpowiedzi na diagnozę potrzeb młodych ludzi rekomenduje się kursy uczące praktycznego zastosowania umiejętności i zdolności absolwentów, uproszczenie procedur związanych z rozpoczynaniem i prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, pomoc w podejmowaniu decyzji o prowadzeniu firmy, wykorzystanie umiejętności w telepracy, kampanię informacyjną skierowaną do urzędników instytucji państwowych, mówiącą o konieczności zmiany podejścia do młodych przedsiębiorców *(Problemy ludzi młodych na rynku pracy; Forum Młodych Lewiatan: Warszawa 2013)*. Ponadto UE rekomenduje podnoszenie kwalifikacji przez całe życie.

3.4 SEKTOR SPOŁECZNY

Na terenie LGD istnieje tradycyjna struktura organizowania się grup społecznych. Dominującą rolę odgrywają takie organizacje jak: gminne ośrodki kultury, biblioteki, koła gospodyń wiejskich, spółdzielnie rolnicze, świetlice tworzone przez wiejskie domy kultury. Postulaty mieszkańców w dziedzinie kultury odnoszą się zarówno do ochrony dziedzictwa (izby pamięci, odnowa i ochrona zabytków kultury sakralnej, budownictwo wiejskie, sztuka ludowa), jak i możliwości korzystania z osiągnięć współczesnych. Dostęp do placówek kulturalnych, imprez dla mieszkańców, wydarzeń kulturalnych czy do sieci internetowej jest dostosowany do ich potrzeb. Mimo to jednak należy wspomnieć o niewystarczającym zaangażowaniu w podtrzymywanie tradycji i kultury lokalnej przez mieszkańców.

Ważnym elementem tworzenia związków społecznych jest edukacja i rozwój placówek szkolnych oraz lokalne inicjatywy realizowane w oparciu o miejscowe kluby sportowe. Postulaty mieszkańców odnoszą się jednak do zbyt małej dostępności zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży, który spowodowany jest brakiem środków na zatrudnienie instruktorów i trenerów. Ponadto niezwykle ważnym czynnikiem integrującym i mobilizującym są stowarzyszenia parafialne i związki pomiędzy instytucjami kościelnymi a przedsięwzięciami o charakterze społecznym. Warto podkreślić, że podobne czynniki występują na obszarze zarówno tak zróżnicowanym społecznie jak gmina Brzesko, jak i na obszarach wiejskich np. gminy Dębno. Istnieje tam silna struktura lokalnych organizacji kulturalnych, sportowych i o charakterze społecznym, takich jak np. Ochotnicze Straże Pożarne. Ponadto na terenie LGD, niemal w każdej miejscowości, znajduje się dom ludowy, świetlica, remiza strażacka, biblioteka.

Ważnym elementem identyfikującym obszar są centra kultu religijnego: jak np. bł. Karoliny Kózkówny w miejscowości Zabawa, NMP z Lourdes w Porąbce Uszewskiej czy św. Stanisława BM w Szczepanowie. Patronat św. Jakuba, który Brzesko przyjęło pod koniec lipca 2010 r., jest natomiast ważnym pretekstem dla ożywienia tradycji pielgrzymkowych na „Szlaku Jakubowym".

Tradycje wspólnych działań gmin LGD to m.in. doroczne plenerowe imprezy: Borzęckie Święto Grzyba, Dni Gminy Borzęcin, Dni Radłowa, Międzynarodowy Turniej Rycerski w Dębnie, Dni Brzeska czy lokalne uroczystości odpustowe oraz wydarzenia kulturalne i zawody sportowe. Działania Stowarzyszenia „Kwartet na Przedgórzu" zmierzają do wykorzystania tego potencjału oraz skupienia wokół wspólnych działań wszystkich liczących się grup i organizacji społecznych o zróżnicowanym charakterze.

Stopień „obywatelskośći" społeczności lokalnej można oceniać poprzez umiejętność organizowania się społeczności lokalnej wokół ważnych dla nich spraw, a wskaźnikiem jest liczba organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców. W gminach wchodzących w skład LGD w 2013 roku wskaźnik ten wynosił średnio 29 podmiotów na 10 tys. mieszkańców (Borzęcin – 18, Brzesko – 28, Dębno – 35, Radłów – 36). Dla porównania: w woj. małopolskim - 31, w powiatach brzeskim i tarnowskim - 27.

3.5 PROBLEMY SPOŁECZNE

Powody trudnej sytuacji życiowej, ze względu na które była przyznawana pomoc społeczna są na terenie objętym LSR rozłożone nierównomiernie. Analizując dane statystyczne można zauważyć, że główna przyczyna przyznawania pomocy społecznej to bezrobocie. Nieco mniej liczna jest grupa rodzin borykająca się z długotrwałą lub ciężką chorobą jej członka. Niepokojąca na obszarze 4 gmin wchodzących w skład LGD jest wysoka liczba rodzin potrzebujących wsparcia finansowego ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (554 rodziny), z czego aż 302 pochodzą z terenu gminy i miasta Brzesko. Inną istotną przyczyną, z powodu której jest przyznawana pomoc społeczna, to ubóstwo.

W 2013 r. wskaźnik ubóstwa relatywnego w Polsce wyniósł 17,3%, co oznacza, że znalazł się on na nieco wyższym poziomie niż średnia dla całej Unii Europejskiej, wynosząca 16,6%. Poniżej relatywnej granicy ubóstwa żyło w naszym kraju ponad 6 mln osób.

Na obszarze LGD „Kwartet na Przedgórzu" udział osób objętych pomocą społeczną w liczbie ludności ogółem wynosił średnio w roku 2009 - 7,5%, a w roku 2014 - 8%. Wahania w trakcie całego mierzonego okresu są nieznaczne, przy czym różnice występują pomiędzy gminami Radłów i Borzęcin, odpowiednio 12 % i 10 % w roku 2014, a pozostałymi dwoma gminami: Dębno - 3%, Brzesko - 7%. Łączna liczba beneficjentów opieki społecznej utrzymuje się we wszystkich gminach obszaru na podobnym poziomie od 2009 roku (5257 osób) poprzez rok 2013 (5464 osób) i 2014 (5027 osób).

Według ośrodków pomocy społecznej przyczynami wzrostu liczby osób objętych pomocą społeczną w kategorii „wielodzietność" (ponad 200%) i potrzeba ochrony macierzyństwa (ponad 200%) są programy rządowe „Karty dużej rodziny" oraz „Pierwszy dzwonek". Natomiast wzrost statystyk dotyczących przemocy (ok. 10%) spowodowany jest przede wszystkim większą świadomością ofiar oraz wprowadzeniem procedury „Niebieskiej karty". [*Źródło: Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej]*.

Jak wynika z badania ankietowego przeprowadzonego przez LGD wśród pracowników OPS, nie ma zorganizowanej grupy wolontariuszy współpracujących z pomocą społeczną. Na potrzebę tworzenia wolontariatu wskazują jednak niekorzystne prognozy demograficzne, pokazujące starzejące się społeczeństwo, które – oprócz publicznej pomocy – będzie potrzebowało wielu wolontariuszy, skupionych wokół instytucji i organizacji charytatywnych. Obecnie ośrodki pomocy społecznej współpracują m.in. z lokalnymi oddziałami Caritas. Wydaje się jednak, że istnieje potrzeba budowania bazy oraz struktur służących inkubowaniu nowych inicjatyw społecznych czy innowacyjnych form wspierania wzajemnego ludzi, odpowiadających na nowe wyzwania w kontekście szybkich przemian następujących w strukturach społeczności lokalnych.

Na obszarze objętym LSR działają cztery ośrodki kultury**:** Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie, Miejski Ośrodek Kultury w Brzesku, Dębińskie Centrum Kultury w Jastwi, Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Radłowie. Ponadto na terenie LGD, niemal w każdej miejscowości znajduje się dom ludowy, biblioteka, świetlica, remiza strażacka. W zakresie dostępu do dóbr kultury w gminach wchodzących w skład LGD „Kwartet na Przedgórzu" wskaźniki są o wiele korzystniejsze niż średnia dla regionu:

W 2013 roku **liczba mieszkańców przypadająca na 1 placówkę biblioteczną** na 1000 ludności wynosiła:

• w gminie Borzęcin 2809 • w gminie Brzesko 6052	• w gminie Dębno 2904 • w gminie Radłów 1961

Dla Małopolski wskaźnik ten wynosił 4308; dla powiatów brzeskiego i tarnowskiego odpowiednio: 3314 i 3072 (GUS).

Liczba **mieszkańców przypadająca na 1 instytucję kultury** (domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice) wynosiła:

• w gminie Borzęcin 1053 • w gminie Brzesko 9078	• w gminie Dębno 14519 • w gminie Radłów 9804

Dla Małopolski wskaźnik ten wynosił 7815. Dla powiatów brzeskiego i tarnowskiego odpowiednio: 3711 i 7987 (GUS). Wskaźnik wykazuje zdecydowane zróżnicowanie mające swoje źródło w demografii oraz charakterystycznym dla systemu samorządowego budżetowaniem placówek kultury z finansów gminy (GOK).

Postulaty mieszkańców wskazują mimo pozytywnych zmian na ciągle niewystarczające środki i nie najlepszą bazę na kultywowanie tradycji i organizację imprez budujących więzi społeczne. Ponadto wskazali oni na niedostateczne wsparcie w zakresie posiadanej wiedzy na temat możliwości ubiegania się o pomoc ze środków LEADERA. Zainteresowani pozyskaniem takiej pomocy zwracali się z licznymi pytaniami do biura Stowarzyszenia, w szczególności dotyczyło to osób/podmiotów planujących rozpocząć działalność gospodarczą lub ją rozwijać.

Dodatkowo konsultacje wykazały problem polegający na zbyt małej ilości środków finansowych na organizację zajęć sportowych w stosunku do potrzeb mieszkańców. Równocześnie mieszkańcy wskazali, że infrastruktura kulturalna oraz turystyczno-rekreacyjna na obszarze jest rozlokowana nierównomiernie. Na terenie gmin objętych LSR są miejscowości, gdzie takich obiektów nie ma lub ich standard jest bardzo niski. W efekcie przyczynia się to do małej aktywności i niskiego poziomu integracji społecznej.

3.6 SPÓJNOŚĆ WEWNĘTRZNA OBSZARU LGD

Obszar LGD „Kwartet na Przedgórzu" wykazuje spójność nie tylko terytorialną. Gminy, choć różniące się od siebie np. wielkością, dopełniają się wzajemnie. Ze względu na korzystne położenie komunikacyjne i liczbę mieszkańców szczególnie gmina Brzesko posiada znaczny potencjał społeczny na całym obszarze. Jednocześnie silne oddziaływanie na obszar LGD mają także nieodległe aglomeracje krakowska i tarnowska. Specyficznym „kręgosłupem" tego obszaru jest ważny ciąg komunikacyjny - autostrada A4 i węzeł kierujący ruch na południe w kierunku granicy państwa oraz na północ w kierunku województwa świętokrzyskiego i Warszawy.

Spójność geograficzna LGD obejmuje 4 gminy, tworząc zwarty geograficznie obszar. Trzy gminy obszaru LGD to gminy typowo rolnicze, ze stosunkowo niską gęstością zaludnienia. Natomiast w obrębie gminy Brzesko, oprócz terenów wiejskich, obejmujących obszar siedmiu sołectw, znajduje się stolica powiatu z rozwiniętymi zakładami produkcyjnymi i przedsiębiorstwami usługowymi oraz instytucjami administracyjnymi, które obsługują dwie z trzech pozostałych gmin (Borzęcin i Dębno), znajdujących się w obrębie powiatu brzeskiego. Niegdyś do powiatu brzeskiego należał również Radłów.

Obszar jest spójny kulturowo, posiadając wspólną historię i tradycję. Mimo dążenia do zachowania niezależnej tożsamości kulturowej poszczególnych miejscowości na całym obszarze LGD kultywowane są podobne zwyczaje. Natomiast odrębność uwidacznia się m.in. w działaniach animowanych przez gminne ośrodki kultury, koła gospodyń wiejskich, liczne lokalne stowarzyszenia. Swoje unikatowe ceremoniały mają organizowane w poszczególnych gminach dożynki, uroczystości parafialne i sołeckie. Oryginalność przejawia się w kultywowaniu tradycji rękodzielniczych (np. unikatowość sztuki zwanej„łopołką"). Jednocześnie na całym obszarze mieszkańcy wyróżniają się niezwykłą dbałością o liczne wielowiekowe zabytki sakralne i miejsca kultu religijnego. W celu eksponowania zarówno oryginalności poszczególnych gmin i miejscowości, jak również tego wszystkiego, co łączy mieszkańców obszaru, prowadzone są przez gminy oraz organizacje społeczne działania informacyjne, promocyjne i edukacyjne. Dobrze służy temu m.in. projekt LGD, mający na celu tworzenie „Szlaku historii ludzi, miejsc i wydarzeń" oraz wprowadzenie w życie programu historycznej edukacji lokalnej.

Niewątpliwie spójność obszaru wynika również ze wspólnych problemów dotykających mieszkańców. Wśród nich czołowe miejsce zajmuje problem bezrobocia i emigracji młodych ludzi. Mimo poprawiającej się systematycznie

infrastruktury i standardów życia, przeprowadzona diagnoza wskazuje również, że istnieje potrzeba kontynuowania działań zmierzających do budowy społeczeństwa obywatelskiego. Potwierdziły to chociażby rozbieżności poszczególnych gmin w podejściu do współpracy na forum LGD. Jednocześnie należy zauważyć rosnącą rolę Stowarzyszenia „Kwartet na Przedgórzu", wokół którego udało się przez lata aktywności wypracować sieć współpracy pomiędzy gminami, zarówno na płaszczyźnie publicznej, jak i społecznej. Stowarzyszenie stało się rozpoznawalną „firmą" wśród samorządów, jednostek oświatowych, organizacji pozarządowych, a także wśród mieszkańców gmin z obszaru LGD. Mimo niezaprzeczalnie pozytywnej roli, jaką „Kwartet" pełni na Przedgórzu, konsultacje społeczne potwierdziły potrzebę jeszcze większego angażowania się LGD w rozwój obszaru. Mieszkańcy wskazali też na potrzebę dalszych zintensyfikowanych przedsięwzięć w tym zakresie. Ponadto badania wykazały konieczność wzmocnienia działań aktywizujących mieszkańców oraz prowadzenia akcji zachęcających lokalne podmioty do składania wniosków. Wśród zgłaszanych „zapotrzebowań" znalazły się wspólne dla całego obszaru postulaty poszerzania oferty kulturalnej, rekreacyjnej i edukacyjnej. Niezwykle istotnym wyzwaniem jest intensyfikacja działań wspierających przedsiębiorczość i tworzenie miejsc pracy szczególnie dla ludzi młodych. Dotychczasowe doświadczenia LGD oraz inspirowana przez nią współpraca przedstawicieli wszystkich sektorów dają gwarancję, że powyższe problemy zostaną skutecznie rozwiązane bądź znacząco złagodzone.

3.7 OPIS ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Lesistość powiatu brzeskiego wynosi 18,8%, a tarnowskiego 20,9% całości powierzchni administracyjnej. W porównaniu z lesistością województwa małopolskiego i kraju powiaty te wypadają gorzej, gdyż wskaźnik ten dla województwa wynosi 28,6%, a dla Polski 29,3%. We współczesnym krajobrazie Pogórza zbiorowiska naturalne zajmują jedynie niewielki odsetek powierzchni, są silnie zniszczone i przekształcone, natomiast dominują zbiorowiska wtórne. Spośród tych ostatnich największą powierzchnię zajmują pola uprawne, mniejszy udział mają łąki i pastwiska. W związku z antropogenicznymi przekształceniami krajobrazu wiele zbiorowisk naturalnych uległo zniszczeniu, a ich miejsce zajęły zbiorowiska wtórne (synantropijne na polach i uprawach okopowych oraz na siedliskach ruderalnych w miastach). Przestrzennie duże znaczenie mają także zbiorowiska półnaturalne, które utrzymują się głównie dzięki zabiegom gospodarczym. Na terenach gmin Borzęcin, Brzesko, Dębno i Radłów występują jednak atrakcyjne przyrodniczo Obszary Chronionego Krajobrazu: Radłowsko-Wierzchosławicki oraz Bratucicki Obszar Chronionego Krajobrazu o charakterze rolno-leśnym. Dodatkowo cała południowa część terenu gminy Dębno znajduje się na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pogórza Wiśnickiego. Ponadto na terenie gminy Radłów wyodrębniono obszar Natura 2000 PLH120068 „Jadowniki Mokre", stanowiący fragment krajobrazu rolniczego na zachód od miejscowości Jadowniki Mokre, w granicach pradoliny Dunajca. W związku z tym obszary te, zgodnie z obowiązującymi przepisami, podlegają ograniczeniom dotyczącym wielkości i typu zabudowy oraz sposobu realizacji inwestycji o charakterze naruszającym warunki ochrony przestrzeni krajobrazowej. Ponadto odpowiednim restrykcjom z mocy prawa podlegają m.in. obszary leśne, a także gospodarka odpadami, wewnętrzne i zewnętrzne strefy ochronne przy wyznaczonych zbiornikach wodnych. Na sieć rzeczną obszaru składają się w pierwszym rzędzie karpackie dopływy Wisły, którymi są: Raba, Uszwica, Dunajec, oraz sieć cieków z Kotliny, takich jak: Gróbka i Kisielina. Wykonane analizy wykazały, że badane odcinki rzeki według oceny ogólnej zostały sklasyfikowane następująco:

- rzeki pozaklasowe – rzeka Raba, rzeka Uszwica (w przekrojach Borzęcin i Wola Przemykowska),
- rzeki III klasy czystości – rzeka Uszwica w przekroju Poręba Spytkowska, rzeka Dunajec,
- rzeki II klasy czystości – rzeka Kisielina.

Położenie gmin obszaru LSR na terenach płaskich w dnach dolin rzek Wisły i Uszwicy biorących początek w terenach górskich, stwarza duże zagrożenie powodziowe. Z kolei gminy położone na terenach w zlewni rzeki Dunajec (m.in. Radłów) odwadniane są przez szereg niewielkich potoków – dopływów Dunajca. Cieki wodne dorzecza Dunajca mają charakter rzek górskich, które cechują znaczne wahania wodostanów i przepływów, w zależności od czynników atmosferycznych. Obszar poddany jest podobnym zagrożeniom (powodzie, degradacja ekologiczna zasobów naturalnych, ograniczenie efektywnej gospodarki rolnej) oraz posiada podobny potencjał, związany z bliskością znaczących rynków zbytu – krakowskim i tarnowskim, będących jednocześnie kierunkami, z których mogą pochodzić ewentualni inwestorzy oraz turyści. Położenie gmin Stowarzyszenia wzdłuż ważnej trasy komunikacyjnej wschód-zachód (Europejski Korytarz Komunikacyjny III) oraz na odcinku autostrady A4 mają znaczący wpływ na zachodzące zjawiska gospodarcze, społeczne, kulturowe i ekologiczne na obszarze czterech gmin „Kwartetu. Położenie geograficzne ma również znaczenie przy analizie procesów migracyjnych oraz podejmowaniu inicjatyw powstrzymujących tendencje obniżania się liczebności ludności oraz mających na celu lepsze wykorzystanie zasobów lokalnych.

Silne oddziaływanie na obszar LGD mają także nieodległe aglomeracje krakowska i tarnowska. Specyficznym „kręgosłupem" tego obszaru jest ważny ciąg komunikacyjny, jakim jest autostrada A4 i jednostki miejskie położone na linii Kraków-Tarnów. Istotne znaczenie mają również odcinek drogowy łączący autostradę A4 (węzeł brzeski) z położonymi na południu terenami wokół zbiornika rożnowskiego i dalej w kierunku Nowego Sącza oraz granicy kraju, a

także droga nr 768 w kierunku północnym (Koszyce), jako połączenie Małopolski z województwem świętokrzyskim i dalej z Warszawą. Ponadto układ czterech gmin LGD posiada niewątpliwie silną stronę w postaci nie tylko istniejących dogodnych połączeń drogowych, ale również linii kolejowej biegnącej z Krakowa do Rzeszowa i dalej do wschodniej granicy państwa. Warto jednocześnie zaznaczyć, że sąsiedztwo autostrady sprawia, że znacząco skrócił się czas dojazdu do drugiego co do wielkości w kraju portu lotniczego Kraków-Balice. Zadowalający jest wyraźny progres rozwojowy obserwowany na przestrzeni kilku ostatnich lat na całym obszarze LGD. Niemal identyczna we wszystkich gminach skala procentowa obserwowanego rozwoju może dowodzić gospodarczej integracji obszaru i dynamiki wynikającej z tworzących się szans ekonomicznych.

Poza siecią kontaktów i powiązań biznesowych, we współczesnej gospodarce liczą się wiedza i innowacyjność. Wiele instytucji z siedzibą w Tarnowie dostarcza szereg specyficznych usług oraz wpiera procesy innowacyjne. Ich działalność wpływa korzystnie na rozwój obszaru LSR ze względu na swoje bliskie położenie i ogólnopolski zasięg realizowanych projektów. Niektóre ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w pobliskim Tarnowie to: Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego; Tarnowski Inkubator Przedsiębiorczości; Tarnowski Park Naukowo-Technologiczny; Wiedza i Kapitał dla Innowacji Informatycznych i Telekomunikacyjnych. Na obszarze LGD działają ponadto takie instytucje otoczenia biznesu, jak: Lokalny Punkt Konsultacyjny dla Przedsiębiorców w Urzędzie Miasta w Brzesku, Urząd Skarbowy w Brzesku, Cech Rzemieślników oraz Małych i Średnich Przedsiębiorców w Brzesku, Stowarzyszenie Przedsiębiorców Brzeskich, Krakowska Kongregacja Kupiecka O/Brzesko, Stowarzyszenie Agroturystyczne „Galicyjskie Gospodarstwa Gościnne" Koła Terenowe w: Borzęcinie–Przyborowie, Biesiadkach, Porąbce Uszewskiej i Iwkowej oraz Małopolskie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości.

Stan gospodarki komunalnej zdiagnozowano poprzez zbadanie odsetka mieszkańców, którzy mają zapewniony dostęp do podstawowych sieci komunalnych. Stan infrastruktury technicznej ma wpływ na jakość i komfort życia mieszkańców oraz często determinuje procesy migracyjne czy rozwój działalności gospodarczej.

W zakresie dostępu do infrastruktury komunalnej w gminach wchodzących w skład LGD w 2013 roku odsetek ludności korzystającej **z instalacji wodociągowej** wynosił:

- w gminie Borzęcin 47,6%
- w gminie Brzesko 79,2%
- w gminie Dębno 77,5%
- w gminie Radłów 82,0%

Z wyjątkiem gminy Borzęcin, wszystkie pozostałe gminy zbliżają się do średniej dla województwa małopolskiego (76,4%) i przewyższają średnią dla powiatów brzeskiego (62,7%) i tarnowskiego (58,1%).

Według zastosowanego podziału na poszczególne gminy odsetek ludności z obszaru LSR korzystający **z instalacji kanalizacyjnej** wynosił:

- w gminie Borzęcin 0.0%
- w gminie Brzesko 47,6%
- w gminie Dębno 53,7%
- w gminie Radłów 30,0%

Sytuacja w gminie Borzęcin całkowicie odbiega od wskaźników charakteryzujących pozostałe gminy z obszaru LSR. W zakresie porównawczym dla Małopolski wskaźnik ten wynosi 56,0%. Dla powiatów brzeskiego i tarnowskiego odpowiednio: 31,9% i 35,6%.

Odsetek ludności korzystający **z instalacji gazowej** wynosił:

- w gminie Borzęcin 60,2%
- w gminie Brzesko 86,4%
- w gminie Dębno 82,1%
- w gminie Radłów 66,5%

Dla Małopolski wskaźnik ten wynosi 62,8. Dla powiatów brzeskiego i tarnowskiego odpowiednio: 74,5% i 67,7%.

Podsumowując, uwagę zwraca niski - a w przypadku sieci kanalizacyjnej zerowy - wskaźnik dla gminy Borzęcin. Zdecydowanie niższy niż w regionie jest również wskaźnik dla gminy Radłów. Gospodarstwa indywidualne posługują się przede wszystkim bezodpływowymi zbiornikami, często złej jakości.

Na całym obszarze LSR główną rolę odgrywa autostrada A4, łącząca zachodnią i wschodnia granicę kraju oraz ważne szlaki krajowe: nr 94 (Tarnów - Kraków), nr 75 (Brzesko - Nowy Sącz – Krynica) oraz nr 768 (Brzesko – Szczurowa – Kielce). Brzesko jest punktem tranzytowym ze wschodu na zachód i południe Polski. Oprócz zjazdu z A4 do Brzeska w kierunku południowym, istnieje połączenie autostrady z drogą nr 768 w kierunku Warszawy. Dzięki modernizowanej trasie kolejowej na odcinku Kraków – Rzeszów znacząco poprawia się jakość usług kolejowych zarówno w ruchu pasażerskim, jak i towarowym. Do korzystnych rozwiązań komunikacyjno-transportowych należy zaliczyć również fakt nieodległego położenia międzynarodowych portów lotniczych: Kraków-Balice, Rzeszów-Jesionki oraz Katowice-Pyrzowice.

O ile faktem jest korzystne położenie na przecięciu ważnych szlaków komunikacyjnych, to należy zauważyć, że zdecydowanie dobra infrastruktura drogowa nie jest należycie wykorzystywana do zaspokojenia potrzeb mieszkańców, którzy skarżą się na transport miejsko-gminny. Szczególnie brakuje połączeń między północnymi częściami obszaru i Brzeskiem oraz między poszczególnymi miejscowościami w tamtym terenie.

Na terenie gmin tworzących obszar LGD „Kwartet na Przedgórzu" działa 31 placówek przedszkolnych (Borzęcin - 4, Brzesko – 15, Dębno - 7, Radłów - 5). Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w gminach należących do LGD w 2013 roku wynosił średnio 71,15 %. Dla województwa małopolskiego wskaźnik ten wynosi 72,2%. Na obszarze znajdują się 33 placówki szkolnictwa podstawowego i 16 gimnazjów (Borzęcin – 5/3, Brzesko – 11/4, Dębno – 10/5, Radłów – 7/4) oraz 3 zespoły szkół ponadgminazjalnych (Brzesko – 2, Radłów – 1). Obserwowany w statystykach spadek liczby uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych na przestrzeni lat 2009-2013 to skutki niżu demograficznego, którego zatrzymanie prognozowane jest dopiero około roku 2030.

3.8 KRÓTKI OPIS DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Obszar LSR to urozmaicony teren nie tylko pod względem położenia geograficznego, ale również posiadający wiele walorów o znaczeniu historycznym, ważnych dla dziejów regionu i w skali całego kraju. Świadczą o tym liczne zabytki pochodzące z różnych epok i reprezentujące różne style. Dobre warunki komunikacyjne, w tym rozbudowana sieć dróg, umożliwiają szybkie dotarcie do malowniczo położonych miejscowości. Główną atrakcją turystyczną jest średniowieczny zamek w Dębnie. W prezentacji kulturowego krajobrazu Ziemi Brzeskiej nie można również pominąć pałacu Goetzów-Okocimskich, właścicieli Okocimia i browaru. To jedna z najwspanialszych rezydencji fabrykanckich, a także jeden z najcenniejszych zabytków architektonicznych w Polsce końca XIX wieku.

W gminie **Brzesko** do najcenniejszych zabytków architektonicznych, wpisanych do Krajowego Rejestr Zabytków można zaliczyć: kościół parafialny p.w. św. Jakuba Apostoła (1447 r.), rynek brzeski – (kamienice z początku XX w), ratusz (1909-1910), cmentarz parafialny tzw. „stary" (założony pomiędzy 1785 r. a 1813 r.), cmentarz żydowski (założony około 1824 r.), cmentarz wojenny (1914/1915), funkcjonujący od 1845 browar Okocim, zespół parkowo-pałacowy Goetzów Okocimskich (1898-1900). W sołectwach do najcenniejszych zabytków należą obiekty sakralne, mieszkalne (gospodarstwa) i użytkowe. Wśród nich należy wyróżnić: gotycki kościół św. Marii Magdaleny w Szczepanowie, kościół parafialny z początków XVI wieku w Porębie Spytkowskiej, XIX-wieczny kościół w Jasieniu, kościółek św. Anny z XVI wieku na Bocheńcu w Jadownikach.

W gminie **Dębno** do głównych atrakcji należy średniowieczny zamek rycerski (XIV w). Inne obiekty zabytkowe to m.in. gotycki kościół św. Małgorzaty w Dębnie, kaplica Jastrzębskich, figura Św. Kingi, Sanktuarium Najświętszej Marii Panny w Porąbce Uszewskiej (1900).

W gminie **Borzęcin** znajdują się m.in.: XVII-wieczny kościół p.w. Narodzenia NMP w Borzęcinie Górnym, –kościół p.w. MB Anielskiej w Bielczy, wzniesiony w latach 1906-08 wg projektu Jana Sas-Zubrzyckiego; eklektyczny dwór Łasińskich w Przyborowie z XIX w., tam również tzw. Bezardówka w Przyborowie – dom, w którym mieszkał wynalazca wojskowej busoli płk Johan Ritter von Bezard.

W gminie **Radłów** zwracają uwagę m.in.: pochodzący z XIV wieku kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Radłowie; tam też zespół parkowo-pałacowy Dolańskich z poł. XIX wieku; kapliczka Chrystusa Frasobliwego (1665); słup graniczny w Biskupicach Radłowskich z 1450 r.; pomnik upamiętniający Akcję III Most.

Należy podkreślić, że nie tylko ww. obiekty zabytkowe wymagają stałej opieki konserwatorskiej i rewitalizacji. Lista lokalnych zabytków oczekujących na nią jest znacznie dłuższa. Brak środków – zarówno tych samorządowych, jak i pochodzących z zewnętrz – nie pozwala jednak na wykonywanie niezbędnych prac. Potrzeby w tym zakresie pojawiły się wśród postulatów nie tylko mieszkańców, ale także przedstawicieli sektorów publicznego i społecznego.

Miejsca związane z postaciami historycznymi:

- Szczepanów (gmina Brzesko) - według tradycji hagiograficznej miejsce urodzenia św. Stanisława Biskupa i Męczennika. Na miejscu znajduje się sanktuarium św. Stanisława BM, odwiedzane szczególnie w maju przez licznych pielgrzymów.
- Wał Ruda, Zabawa (gmina Radłów) – dom rodzinny oraz sanktuarium bł. Karoliny Kózkówny – miejsca pielgrzymkowe.
- Borzęcin – miejscowość rodzinna Sławomira Mrożka oraz poety Józefa Barana.
- Brzesko, Okocim – historia rodziny Goetzów-Okocimskich
- Dębno – kaplica grobowa rodziny Jastrzębskich, ostatnich właścicieli zamku w Dębnie

W prowadzonych sondażach i podczas spotkań mieszkańcy zasygnalizowali, że na obszarze – oprócz tych sztandarowych - jest bardzo dużo mniej znanych zabytków, które wymagają renowacji. Podkreślali, że jest to ważny dla lokalnej społeczności nie tylko element krajobrazu, ale istotny aspekt przyczyniający się do zachowania tożsamości lokalnej.

3.9 ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA OBSZARU

Obszar LSR to teren o wyraźnie południkowej rozciągłości, obejmuje dwie odmienne krainy geograficzne: Kotlinę Sandomierską na północy i Pogórze Wiśnickie na południu. Obszary południowo-wschodnie, oparte o brzeg Dunajca, są ważnymi i popularnymi terenami turystyki pieszej i rowerowej. W gminie Dębno, na wzniesieniu Kamionka, można uprawiać turystykę wspinaczkową. Po obu stronach Porąbki Uszewskiej górują dwa wzniesienia: Godów i Rogal o wysokości około 400 m n.p.m. Malowniczość terenu sprzyja wędrówkom pieszym.

Atrakcją gmin Borzęcin i Radłów są otaczające lasy pełne runa leśnego, dzikich zwierząt i ptaków oraz łowiska dla miłośników wędkowania. Przez obszar LGD przebiegają będące światowym unikatem i jedną z największych turystycznych atrakcji subregionu: Małopolski Szlak Architektury Drewnianej oraz Szlak Cmentarzy I Wojny Światowej.

Możliwości rozwoju turystyki na terenie działania LGD związane są z:

- turystyką aktywną, sportowo-rekreacyjną o charakterze weekendowym;
- turystyką kulturową, edukacyjną i religijną, związaną z posiadanymi zasobami obiektów historycznych i obiektów kultu;
- turystyką regionalną, rozwijającą się w oparciu o rozwój produktu regionalnego i organizacją lokalnych wydarzeń kulturalnych lub promocyjnych.

Należy podkreślić, że Starostwa Brzeska i Tarnowa należą do Tarnowskiego Centrum Informacji, który jest częścią Małopolskiego Systemu Informacji Turystycznej. TCI dąży do podnoszenia jakości usług turystycznych poprzez dostarczenie kompleksowej i rzetelnej informacji, dostosowanie jej do standardów europejskich. Działania o charakterze promocyjnym mają doprowadzić do lepszego wykorzystania atrakcyjności turystycznej obszaru i w konsekwencji wzrostu liczby odwiedzających go.

Baza noclegowa - gospodarstwa agroturystyczne

• w gminie Borzęcin 18 • w gminie Brzesko 3	• w gminie Dębno 16 • w gminie Radłów 10

W 2013 roku łącznie na obszarze działało 47 gospodarstw agroturystycznych.

W Porąbce Uszewskiej (gmina Dębno) aktywnie prowadzi działalność Terenowe Koło Stowarzyszenia Agroturystyczne Galicyjskie Gospodarstwa Gościnne, do którego należy 15 gospodarstw agroturystycznych. Infrastrukturę uzupełniają miejsca noclegowe w hotelach, motelach i pensjonatach. Na terenach gmin Borzęcin i Radłów brakuje tak dobrze rozwiniętej infrastruktury nastawionej na obsługę turystów. Tymczasem w Radłowie główną atrakcją są zbiorniki wodne w dorzeczu Dunajca oraz tereny leśne, przyciągające amatorów wędkarstwa, grzybobrania lub wycieczek pieszych i rowerowych. Podobną bazą dysponuje gmina Dębno, a ze względu na bardziej urozmaicony teren, można tam uprawiać, oprócz turystyki pieszej i rowerowej, także sport wspinaczkowy.

W opartej na miejscowej tradycji **bazie agroturystycznej** upatruje się szczególną szansę promocji produktu regionalnego (przetwory owocowe, grzyby, kuchnia regionalna), oferty skierowanej do wędkarzy i turystów rowerowych, ale także i uprawiających narciarstwo biegowe.

Prowadzone przez LGD konsultacje wykazały, że mimo systematycznie poprawiającej się bazy turystycznej, ciągle oferta turystyczna obszaru jest niewystarczająca i wymaga doinwestowania. Ponadto rozmieszczenie obiektów turystycznych na obszarze objętym LSR jest nierównomierne. Są miejscowości, gdzie obiektów spełniających taką rolę nie ma lub ich standard jest bardzo niski. Niewątpliwie to przyczyna małej aktywności i niskiego poziomu integracji społecznej. Do zmiany sytuacji konieczne jest więc przede wszystkim aktywizowanie do aplikowania o środki z funduszy zewnętrznych. Istotna w tym zakresie byłaby intensyfikacja współpracy pomiędzy podmiotami oferującymi usługi turystyczne, a także podjęcie działań w kierunku efektywniejszej promocji obszaru. Niewystarczająco dobre jest ponadto oznakowanie zarówno miejsc o walorach turystycznych, jak i ważnych dla regionu**.**

Konsultacje społeczne wykazały również potrzebę większego angażowania się LGD w rozwój obszaru, podkreślając przy tym niezaprzeczalną rolę dotychczasowych przedsięwzięć podejmowanych przez LGD. Ale i w tym zakresie ankietowani wskazali potrzebę dalszych zintensyfikowanych działań. Ponadto wykazano zainteresowanie przybliżaniem historii obszaru poprzez eksponowanie wybranych miejsc związanych z ważnymi wydarzeniami i miejscowymi bohaterami.

3.10 OPIS PRODUKTÓW LOKALNYCH, TRADYCYJNYCH I REGIONALNYCH

Specyfikę, oryginalność oraz wewnętrzną spójność obszaru LSR określają również typowe produkty, wśród których wyróżnić można produkty kulinarne, rękodzielnicze oraz produkty o charakterze kulturalnym.

Wspólnie z pięcioma innymi lokalnymi grupami działania z województwa małopolskiego Stowarzyszenie „Kwartet na Przedgórzu” zrealizowało w latach 2014-2015 projekt współpracy pod nazwą Komercjalizacja Produktu

Lokalnego. Testowanie wybranych potraw przygotowywanych na bazie tradycyjnych przepisów pozwoliło stworzyć optymalną ścieżkę do wprowadzenia lokalnych produktów na rynek. Oczekuje się, że w konsekwencji pobudzi to w przyszłości do aktywności lokalną przedsiębiorczość. W projekcie, oprócz „Kwartetu na Przedgórzu" uczestniczyły LGD: „Zielony Pierścień Tarnowa", „Dolina Karpia", Stowarzyszenie „Na Śliwkowym Szlaku", LGD dla Obszarów Wiejskich Gminy Olkusz oraz LGD „Nad Białą Przemszą". Z obszaru „Kwartetu" wybrano do testowania dwie potrawy – placek grzybowy i pęczak z grochem i skwarkami, jakie znalazły się wśród 100 innych tradycyjnych potraw, których przepisy znalazły się w wydanej przez LGD publikacji „Smaki Przedgórza".

Od kilku lat w Łoniowej (gmina Dębno) odbywa się „Święto Łopołki". Impreza organizowana jest przez Stowarzyszenie Folklorystyczne Łoniowiacy i ma na celu przypomnienie zapominanej sztuki niespotykanego nigdzie indziej wyplatania koszy oraz innych przedmiotów z leszczyny i łyka dębowego.

Konsultacje społeczne, doceniając efekt dotychczasowych działań, wskazały na potrzebę większego angażowania się LGD w rozwój obszaru poprzez popularyzację produktów lokalnych oraz specyficznej dla regionu sztuki rękodzielniczej. Działania w tym kierunku oprócz kultywowania lokalnego dziedzictwa kulturalnego i historycznego przyczyniają się do budowania kapitału społecznego i więzi międzyludzkich.

Ze względu na renomę i zdobytą markę, wśród lokalnych produktów kulturalnych należy niewątpliwie wymienić organizowany corocznie na Zamku w Dębnie Turniej Rycerski „O złoty warkocz Tarłówny". Na program turnieju składają się pokazy walk rycerskich, a także prezentacja widowisk i historycznych scen batalistycznych. Inny charakter, ale równie dużą popularnością cieszą się także gromadzące wielotysięczną widownię plenerowe imprezy masowe z koncertami największych gwiazd polskiej sceny muzycznej: Borzęckie Święto Grzyba, Dni Gminy Borzęcin z plenerowym koncertem orkiestry symfonicznej oraz coroczne Dni Brzeska i Dni Radłowa. Stanowią one ważny element lokalnej oferty kulturalnej i turystycznej.

3.11 ROLNICTWO

Obszar LSR posiada duży potencjał rolniczy. Udział powierzchni gospodarstw rolnych ogółem dla obszaru w 2013 r. wyniósł średnio 39 % (w tym: 45% Radłów, 22 % Borzęcin; przy średniej dla Małopolski – 52%, powiatu brzeskiego 32%, powiatu tarnowskiego – 42% i ogólnie dla LGD w skali Polski - 68 %). Badania wskazują, iż działalność rolnicza (w tym także sadownictwo i warzywnictwo) dotyczy ok. 30% populacji gmin wchodzących w skład LGD. Grunty położone wzdłuż rzek są najbardziej urodzajne i posiadają podłoże przepuszczalne. Rejon gmin Borzęcin i Radłów zaliczony został do jednej z czterech stref priorytetowych (strefa 4 – doliny Dunajca) w ramach programów rolno-środowiskowych, realizowanych w województwie małopolskim. Pod względem powierzchni przeważają małe gospodarstwa rolne (od 1 ha do 5 ha), co może sprzyjać ekologicznym uprawom, mającym tak duże znaczenie dla obecnych konsumentów. Problematyka rolnicza obszaru LGD odpowiada w całości sytuacji obserwowanej w całym województwie małopolskim, tj. dominacji małych, rodzinnych gospodarstw rolnych, o „przydomowym" charakterze gospodarowania na potrzeby własne właścicieli (rodziny). Ze względu na typ gospodarstw rolnych o małych areałach ważnym elementem działań jest promocja współpracy gospodarstw rolnych, tworzenia uzupełniających się form aktywności rolnej i związanej z rolnictwem, wspólna promocja produktów rolnych i pozyskiwanie funduszy zewnętrznych, a także dywersyfikacja produkcji.

Analiza gospodarstw rolnych na terenie LGD (dane dla powiatów) pod względem wykształcenia osób prowadzących działalność rolną wykazuje, że:

- ok. 50% rolników nie posiada żadnego wykształcenia kierunkowego;
- ok. 25% deklaruje ukończenie kursów rolniczych;
- ok. 15% posiada zasadnicze wykształcenie zawodowe;
- ok. 7% posiada wykształcenie policealne i średnie;
- pozostali to niewielka liczba osób z wyższym wykształceniem rolniczym.

Struktura gospodarstw rolnych wg powierzchni w gminach wchodzących w skład LGD „Kwartet na Przedgórzu" w 2010 roku jest typową dla całego województwa małopolskiego i wynosi średnio 49% gospodarstw do 1 ha (Małopolska - 43%, powiat brzeski - 42%, powiat tarnowski 39%, dla LGD w Polsce - 51%) i 44%, dla gospodarstw w przedziale 1-5 ha (Małopolska - 48%, powiat brzeski - 50%, powiat tarnowski - 53%, LGD Polska – 43%). Duże gospodarstwa (powyżej 10 ha) to zaledwie od 1 do 3% procent powierzchni obszaru.

Na obszarze LSR, w zakresie szeroko rozumianej działalności rolnej, do tradycyjnych należą uprawy: ziemniaków, pszenicy ozimej, pszenżyta ozimego, mieszanek zbożowych jarych, buraków okopowych pastewnych, owsa. Wśród produkcji owoców i warzyw przeważają jabłka, gruszki, śliwki oraz truskawki, warzywa gruntowe. Jeśli chodzi o hodowlę zwierzęcą, najwięcej hoduje się ptactwa domowego (kury i kury nioski), mniej trzody chlewnej i bydła.

3.12 SZLAK HISTORII LUDZI, MIEJSC I WYDARZEŃ

GUIDE 24/24 to system rozproszonych przewodników, dostępnych 24 godziny na dobę. Realizowany w poprzednim okresie programowania z premii dla LGD. W miejscach związanych z najważniejszymi dla Przedgórza wydarzeniami historycznymi oraz tam, gdzie znajdują się cenne zabytki, stanęły tablice informacyjne z fotokodami. Do ich odczytania wystarczy telefon komórkowy z aparatem fotograficznym oraz z zainstalowaną ogólnodostępną aplikacją, dzięki której w prosty sposób można uzyskać połączenie internetowe z platformą. Na wybranej stronie www można zapoznać się z historią danego miejsca, obejrzeć fotografie (także archiwalne) lub film bądź też wysłuchać nagrania. W pakiecie informacji zawarte są również biografie wybitnych osobowości wywodzących się z obszaru LGD.

Przygotowano także możliwość skorzystania z usługi telefonicznej oraz zapoznania się z krótkimi informacjami tekstowymi, dostępnymi po wysłaniu SMS-a. Całość spina specjalnie utworzona platforma internetowa: www.przedgorze.pl, na której znajdują się informacje o realizowanych projektach oraz o miejscach, ludziach i wydarzeniach ważnych dla obszaru. Do lipca 2015 roku do systemu włączono kilkadziesiąt „obiektów", związanych z projektami realizowanymi przez beneficjentów. Ale to dopiero początek „Szlaku historii ludzi, miejsc i wydarzeń". System jest bowiem otwarty dla wszystkich, którzy zainteresowani są utrwalaniem wiedzy o ważnych dla obszaru postaciach, miejscach lub wydarzeniach czy też upowszechnianiu wiedzy o innych osobliwościach.

W ramach premii zdobytej w 2013 r. LGD rozpoczęła realizację nowatorskiego projektu „Szlak historii ludzi, miejsc i wydarzeń" EDU–INFO, połączonego z powyżej opisaną zintegrowaną informacją „Guide 24/24". Projekt był realizowany od VIII 2013 r. do IV 2015 r. Zrealizowano 35 nowych projektów objętych programem, a z wcześniejszych naborów włączono 13 projektów do programu edukacji historycznej. Łącznie w systemie jest dzisiaj ok. 80 wpisów miejsc wydarzeń, ludzi, z czego z gminy Dębno – 12, Brzeska – 30, z gminy Borzęcin – 27 i z gminy Radłów – 10. Łącznie zainstalowano 41 tablic, a liczba odsłon na stronie internetowej przekroczyła 8 tysięcy (X 2015). System obejmuje możliwość korzystania z platformy internetowej (strona: przedgorze.pl), fotokodów, informacji telefonicznej, informacji sms, facebooka. Stowarzyszenie zorganizowało także cykl zajęć w formie fakultatywnych lekcji przeprowadzanych zarówno z uczniami miejscowych szkół, jak i ze słuchaczami Uniwersytetu III Wieku. O projekcie informuje specjalny folder, zawierający krótki opis zrealizowanych operacji, a także fotokody, dzięki którym można „przejść" na właściwą internetową platformę. Trzeba jednak pamiętać, że zarówno zajęcia i folder, jak również tablice na „Szlaku…", dopiero inicjują tworzenie kompleksowego, innowacyjnego programu historycznej edukacji lokalnej. Duże zainteresowanie mieszkańców projektem utwierdza w przekonaniu, że te obliczone na lata przedsięwzięcie, należy kontynuować.

3.13 JAKOŚĆ ŚRODOWISKA

Jakość powietrza w Małopolsce nie jest zadowalająca i stanowi jeden z głównych czynników pogarszających stan środowiska naturalnego i jakość życia mieszkańców regionu. Wielkość stężeń pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 w województwie należy do najwyższych w kraju. Najistotniejszym źródłem zanieczyszczenia powietrza obok uciążliwych zakładów przemysłowych jest wykorzystywanie paliw stałych do celów grzewczych oraz transport. Emisja zanieczyszczeń przemysłowych do powietrza (bez dwutlenku węgla) w województwie w 2013 roku wyniosła 116,2 tys. mg (*wg danych z Wojewódzkiego Banku Zanieczyszczeń Środowiska, 2015*).

Po wprowadzeniu 1 lipca 2013 r. zmian w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach obowiązek gospodarowania odpadami komunalnymi spada na gminy. Mają one obowiązek zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości (na jednego mieszkańca przypada rocznie 70,4 kg generowanych odpadów). Obecnie na obszarze LGD funkcjonuje system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych „u źródła". Odpady rozdzielane są przez na dwa strumienie: odpady przeznaczone do zdeponowania na wysypisku w Tarnowie-Krzyżu (gromadzone w pojemnikach); surowce wtórne tj. plastik, szkło (gromadzone w workach foliowych).

Mimo intensyfikacji działań w tym zakresie, nadal spotyka się jeszcze dzikie wysypiska śmieci, a konsultacje społeczne wskazały problem, polegający na niedoborze kompleksowych działań w zakresie ochrony środowiska.

3.14 ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

Na obszarze nie wykorzystuje się w oczekiwanej skali odnawialnych źródeł energii, co w dużej mierze uzależnione jest od występujących warunków naturalnych, które poza gminą Borzęcin nie są korzystne m.in. dla pozyskiwania energii wiatrowej. Lepsza sytuacja jest dla zakładania ferm paneli fotowoltaicznych – powstały takie na terenie gmin Radłów i Brzesko. Instalacje panelowe instaluje się częściej w prywatnych posesjach. LGD upatruje w tej dziedzinie szansę zarówno dla indywidualnych mieszkańców, jak i przedsiębiorców.

4 ANALIZA SWOT

Analiza SWOT była przedmiotem prac wszystkich uczestników spotkań organizowanych w ramach przygotowań LSR. Silne i mocne strony obszaru były traktowane jako cechy wewnętrzne obszaru, na które można mieć wpływ i je zmieniać.

Cechy, które wpływają na obszar, mają z nim ścisły związek, ale zasadniczo nie można ich zmienić - to szanse i zagrożenia, które mogą stać się impulsem lub barierą rozwojową. Ich identyfikacja jest ważna, gdyż szanse można wykorzystać, a zagrożeń można uniknąć lub się do nich przygotować. Analiza SWOT przełożyła się bezpośrednio na dalsze prace, stanowiła element matrycy logicznej, a w efekcie, przekształciła się w propozycje rozwiązań problemów i stając się częścią działań zaplanowanych w przedsięwzięciach.

ŚRODOWISKO

Mocne strony	Rozdz.	Słabe strony	Rozdz.
położenie geograficzne z wieloma atutami: ukształtowanie terenu oraz osobliwości przyrodnicze (w tym tereny chronione) i historyczne, przyjazne środowisko naturalne	3.6	tereny powodziowe narażone na katastrofy naturalne związane z powodziami	3.3
różnorodność środowiska roślinnego - obszary chronione o wysokim stopniu atrakcyjności przyrodniczej	3.7	przewaga wtórnych zbiorowisk roślinnych ze względu na zniszczenie tych naturalnych	3.7
występowanie złóż gazu i eksploatacja lokalnych surowców wykorzystywanych w budownictwie generującym miejsca pracy	3.2	degradacja krajobrazu związana z eksploatacją surowców kopalnych	3.2
węzeł komunikacyjny – na przecięciu szlaków wiodących z zachodu na wschód oraz w kierunku południowym i północnym	3.6 3.7	czystość wód rzek sklasyfikowana jako średnia, brak wód I klasy – zanieczyszczenie środowiska	3.7
selektywna gospodarka odpadami	3.7	przewaga słabych i średnich gleb, co niekorzystnie przekłada się na jakość uprawianego rolnictwa	3.11
korzystne warunki klimatyczne sprzyjające produkcji sadowniczej i ogrodniczej;	3.11	niedostatecznie rozwinięta gospodarka komunalna	3.7
		niska lesistość powiatu w porównaniu z województwem i krajem	3.7
		duże zanieczyszczenie powietrza	3.13
		słabo rozwinięte OZE	3.14

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, GOSPODARKA I ROLNICTWO

Mocne strony	Rozdz.	Słabe strony	Rozdz.
dobrze rozwinięta infrastruktura komunikacyjna; magistrala kolejowa Kraków-Rzeszów; w niedalekiej odległości porty lotnicze Kraków-Balice, Rzeszów-Jasionka	3.7	nierównomiernie rozłożony potencjał gospodarczy, skupiający się głównie w mieście Brzesku – dysproporcja między poszczególnymi miejscowościami w jednym regionie	3.2
sąsiedztwo dużych aglomeracji - krakowskiej i tarnowskiej;	3.7	niedostosowanie systemu edukacyjnego do potrzeb rynku pracy	3.3 3.1
przedsiębiorczość mieszkańców, duża liczba firm (szczególnie w obrębie miasta Brzeska);	3.2	brak kompleksowej, celowej polityki wspierania przedsiębiorczości;	3.1
duża liczba firm rodzinnych	3.2	słabo rozwinięte organizacje biznesowe i branżowe – niewystarczająca współpraca z samorządem;	3.1
obecność grup kapitałowych i dużych firm, np: CAN-PACK, Carlsberg Okocim; rozpoznawalna marka piwa Okocim	3.2	wysokie koszty pracy, brak środków finansowych na zakładanie firm	3.2
dobre miejsce na inwestycje, tereny przeznaczone pod strefy ekonomiczne	3.2 3.7	brak Specjalnych Stref Ekonomicznych w powiecie, które mogłyby zachęcić mieszkańców do zakładania własnych pozarolniczych działalności gospodarczych	3.3
duży potencjał do produkcji żywności ekologicznej;	3.11	brak wsparcia w „okresie przejściowym" między zakończeniem edukacji a wejściem na rynek pracy;	3.3 3.1

duży potencjał do rozwoju agroturystyki	3.9	niewystarczająca kreatywność i przedsiębiorczość producentów rolnych	3.11
		rozdrobnienie gruntów, małe gospodarstwa	3.11
		wysoki poziom bezrobocia wśród osób z wykształceniem zawodowym oraz bezrobocie szczególnie wśród młodych powodujące emigrację mieszkańców poza subregion (odpływ młodych ludzi do większych ośrodków i za granicę);	3.3
		brak możliwości funkcjonowania „farm wiatrowych" na przeważającej części obszaru	3.14

KAPITAŁ LUDZKI (SPOŁECZNOŚĆ)

Mocne strony	Rozdz.	Słabe strony	Rozdz.
silne związki międzyludzkie	3.4	niski poziom zamożności mieszkańców obszarów wiejskich	3.5
duża liczba organizacji pozarządowych, działających w różnym obszarach tematycznych	3.4	duża grupa ludzi korzystających z pomocy opieki społecznej	3.5
wiele organizacji o charakterze pomocowym charytatywnych i dla niepełnosprawnych	3.5	niewystarczające środki i baza na kultywowanie tradycji i organizacje imprez budujących więzi społeczne	3.5
wielu twórców ludowych, wiele zespołów folklorystycznych, świetlice wiejskie, ośrodki kultury;	3.4	słabo rozwinięty wolontariat współpracujący z OPS	3.4
funkcjonowanie szkół nauczających na dobrym poziomie, pozwalających młodzieży na dobry wybór ich życiowej ścieżki zawodowej	3.7	zbyt mało środków na dodatkowe zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży	3.4
działalność ośrodków doradczych dla młodzieży w zakresie preferencji zawodowych	3.3	zwiększająca się liczba ludzi starszych	3
wystarczająca liczba bibliotek – łatwa dostępność zachęca do czytania	3.5	coroczny spadek liczby uczniów ze względu na niż demograficzny	3.7
		niekorzystne wskaźniki demograficzne i pesymistyczne prognozy	3
duża liczba klubów sportowych	3.4	niedostosowana oferta kulturalna do potrzeb mieszkańców	3.9
		niedostateczne ponformowanie o możliwości ubiegania się o pomoc ze środków Leadera	3.5

DZIEDZICTWO KULTUROWE I WALORY TURYSTYCZNE

Mocne strony	Rozdz.	Słabe strony	Rozdz.
dziedzictwo kulturowe (zabytki, rezerwaty przyrody)	3.7 3.8	niewystarczająca oferta; turystyczna (brak marki, brak pełnych, zintegrowanych produktów turystycznych)	3.9
rozpoznawalne wydarzenia kulturowe	3.4	brak promocji produktów lokalnych	3.10
potencjał do rozwoju sportów letnich i zimowych w oparciu o tereny do turystyki pieszej, konnej, rowerowej i narciarstwa biegowego;	3.4	niewystarczająco rozwinięta infrastruktura turystyczna i kulturalna;	3.8 3.9
rozwijająca się baza hotelowa i gastronomiczna;	3.9	niedostatecznie rozwinięta komunikacja publiczna – (utrudniony dostęp do miejsc wartych zobaczenia);	3.7
rozwój turystyki pielgrzymkowej	3.9	niedostateczne dofinansowanie oferty turystycznej ze środków zewnętrznych;	3.9
turystyka aktywna - rodzinna, rowerowa	3.9	brak należytej współpracy pomiędzy podmiotami oferującym usługi turystyczne	3.9
potencjał tkwiący w agroturystyce	3.9 3.10	niespójna I niewystarczająca promocja obszaru	3.9
Szlak historii ludzi, miejsc i wydarzeń", (system „Guide 24/24)	3.12 3.12	niedostateczne dofinansowanie w zakresie renowacji zabytków;	3.8

funkcjonowanie regionalnych szlaków turystycznych	3.9	niewystarczające zaangażowanie się w podtrzymywanie tradycji, kultury lokalnej mieszkańców	3.4
funkcjonowanie lokalnego i regionalnego Centrów Informacji Turystycznej	3.9	niewystarczająco dobre oznakowanie miejsc turystycznych i ważnych dla obszaru	3.9

Przedstawione szanse i zagrożenia wynikają z analizy trendów przedstawionych w Raporcie z diagnozy społeczno-gospodarczej obszaru LGD, Ewaluacji LSR 2007-2013 oraz z wniosków i postulatów zgłaszanych w procesie partycypacyjnego tworzenia LSR 2014-2020.

SZANSE I ZAGROŻENIA DLA ROZWOJU OBSZARU

Szanse	Zagrożenia
działania ponadgminne (subregionalne) dające szanse na rozwiązanie problemów na większych obszarach	kryzys gospodarczy ogólnokrajowy i ogólnoeuropejski
rekomendacje, preferencje i wsparcie dla podejmowania współpracy i tworzenia partnerstw	bardzo złe prognozy demograficzne dla obszaru
Fundusze Unijne z perspektywy 2014-2020	emigracja zarobkowa młodych ludzi
rozwój obszarów wiejskich dzięki PROW	trudności w znalezieniu pracy przez osoby młode oraz przed emeryturą
moda na zdrowy tryb życia i ekologiczne wyżywienie	obawy przed podjęciem ryzyka prowadzenia działalności gospodarczej wśród młodych z powodu braku stabilności prawa oraz biurokracji
rosnąca świadomość proekologiczna mieszkańców i środki na poprawę jakości środowiska (np. na wymianę pieców, ocieplanie domów, OŹE)	niewystarczające środki inwestycyjne dla przedsiębiorców
środki na rozwój „srebrnej gospodarki" w związku ze starzeniem się społeczeństwa	brak systemu pomocy dla młodych przedsiębiorców, którzy rozpoczynają prace w biznesie
poprawa standardów zarządzania w samorządzie, rosnąca aktywność pracowników sfery administracji publicznej	skomplikowany, zbiurokratyzowany system uregulowań prawnych związany z prowadzeniem działalności gospodarczej
większe zainteresowanie turystyką krajową w związku z podwyższeniem ryzyka zagrożeń na wielu zagranicznych destynacjach turystycznych	brak zachęt ekonomicznych dla tworzenia produktu lokalnego
aktywność władz powiatu w wyodrębnianiu miejsc na nowe tereny inwestycyjne	niechęć młodych do kultywowania tradycji i uprawiania ginących zawodów, a także podtrzymywania tradycji związanych z produktami lokalnymi
tworzenie Stref Aktywności Gospodarczej w gminach	spadająca opłacalność i dochodowość gospodarstw rolnych
stały i planowy rozwój infrastruktury komunikacyjnej w wymiarze regionalnym, ponad regionalnym i krajowym łączącej subregiony, regiony i państwa	zagrożenia katastrofami naturalnymi
obserwowany dynamiczny rozwój bazy gastronomiczno-hotelarskiej	możliwe spowolnienie rozwoju gospodarczego kraju
rozwój przemysłu czasu wolnego w skali globalnej oddziałujący na stan ekonomii obszarów o charakterze lokalnym	konkurencja innych subregionów o równej i wyższej atrakcyjności oferty czasu wolnego

4.1 PROBLEMY I WYZWANIA ROZWOJOWE - WNIOSKI Z ANALIZY SWOT

Podstawę do opracowania analizy SWOT stanowiły: diagnoza, ankieta (elektroniczna i audytoryjna), materiał zebrany w dialogu w oparciu o metody partycypacyjne (warsztaty dialogu społecznego i otwarte spotkania informacyjno-konsultacyjne). Analizy problemów i wyzwań rozwojowych obszaru funkcjonalnego objętego LSR dokonano w oparciu o wskazane powyżej ustalenia metodą kumulacji oraz powiązań synergicznych działań, mających swoje odbicie w celach strategicznych. Zidentyfikowane problemy i wyzwania zostały podzielone na obszary, logicznie powiązane, co stanowiło podstawę do opracowania celów szczegółowych.

Pierwsza grupa problemów i wyzwań skoncentrowana jest wokół kwestii związanych z jakością życia mieszkańców, dostępem do wiedzy oraz perspektywą rozwoju członków społeczności lokalnej. Zdiagnozowano konieczność

wprowadzenia korzystnych zmian w przestrzeni publicznej, w tym w infrastrukturze turystycznej, rekreacyjnej i kulturowej (np. poprawy stanu zabytków) dla podniesienia komfortu życia mieszkańców oraz wzmocnienia oferty obszaru jako miejsca rozwoju „przemysłu czasu wolnego". Ważną rolę w realizacji tego celu odgrywa edukacja środowiskowa oparta o wartości i produkty lokalne, kultywowanie, zachowanie i upowszechnianie tradycji wzmacniające spójność obszarową Przedgórza. Poprawa jakości życia rozumiana jest również jako społeczna zmiana świadomościowa, kierująca rozwój obszaru w stronę ekologii, zachowań prozdrowotnych oraz szerokiego wsparcia społecznego dla osób czasowo lub stale de faworyzowanych. Działania podejmowane w tym kierunku mają charakter lokalnego wsparcia solidarnościowego mającego odbicie zarówno w obrazie wewnętrznych stosunków społecznych na obszarze, jak również w wizerunku Przedgórza, jako miejsca „niezaburzonego" antropogeniczne, a więc atrakcyjnego, jako obszar czasowej, a nawet stałej migracji (turystycznej, inwestycyjnej, osiedleńczej).

W drugiej grupie problemów i wyzwań zdiagnozowano potencjały lokalne w kierunku możliwości ich rozwoju oraz wpływu na stan zachowania i rozwój środowiska społecznego (rynek pracy) oraz przyrodniczego (zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych). Głównym kierunkiem wytyczonej osi priorytetowej w ramach celu jest pobudzenie na obszarze LGD nowej przedsiębiorczości (dla uzyskania efektu ekonomicznego w postaci np. redukcji poziomu bezrobocia i zmniejszenia skutków wykluczenia społecznego), efektu innowacyjności poprzez wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań w obszarze zatrudnienia i tworzenia miejsc pracy oraz efektu środowiskowego w postaci promocji branż i rozwiązań inwestycyjnych mających neutralny, a nawet pozytywny wpływ na środowisko naturalne obszaru Przedgórza.

Trzeci pakiet problemów i wyzwań dotyczy wzmocnienia wewnętrznej spójności obszaru, współpracy związanych z nim środowisk, wśród których LGD pragnie pełnić wiodącą rolę, na jaką wskazuje metodologia partnerstwa międzysektorowego LEADER, wytyczne RLKS i PROW.

5 CELE I WSKAŹNIKI

5.1 POWIĄZANIE CELÓW Z ANALIZĄ SWOT, KONSULTACJAMI SPOŁECZNYMI I DIAGNOZĄ OBSZARU

Strategia została opracowana metodą partycypacyjną, która charakteryzuje się ścisłą współpracą między LGD a mieszkańcami obszaru. Na każdym etapie tworzenia dokumentu odbywały się spotkania konsultacyjne i warsztaty zarówno z grupami sektorowymi, jak i przedstawicielami władz samorządowych, organizacji pozarządowych, a także lokalnymi liderami. Każdy wypracowany element był konsultowany z Grupą Roboczą. Cele zostały sformułowane w oparciu o konsultacje społeczne i są powiązane z analizą SWOT.

LSR zawiera **3 cele ogólne**, które są odwróceniem dalekosiężnych, negatywnych następstw problemów, jakie wynikają z diagnozy obszaru LSR zawartej w analizie SWOT. Cele ogólne stanowią efekt szerszego oddziaływania rezultatu osiągnięcia celu szczegółowego dla grupy docelowej i jej otoczenia.

Cel ogólny I: *Włączenie społeczności lokalnej w działania na rzecz poprawy jakości życia, dostępu do wiedzy oraz perspektyw rozwoju wszystkich grup mieszkańców* - realizowany jest przez 3 cele szczegółowe i 7 przedsięwzięć.

Podczas konsultacji społecznych oraz prac Grupy Roboczej zidentyfikowano problemy, które zawarto w diagnozie oraz analizie SWOT. Dzięki temu zdefiniowano cel ogólny I, który ze wszech miar odpowiada na potrzeby mieszkańców w zakresie:

- poprawy infrastruktury na obszarze LGD, która przyczyni się do polepszenia jakości życia. Konsultacje wykazały, że infrastruktura kulturalna oraz turystyczno-rekreacyjna na obszarze jest rozlokowana nierównomiernie. Na terenie gmin objętych LSR są miejscowości, gdzie takich obiektów nie ma lub ich standard jest bardzo niski. To przyczyna małej aktywności i niskiego poziomu integracji społecznej. Ponadto mieszkańcy zasygnalizowali, że na obszarze jest wiele zabytków, które wymagają renowacji. Jest to ważny dla lokalnej społeczności element krajobrazu, przyczyniający się dodatkowo do zachowania tożsamości lokalnej.

- kultywowania i zachowania tradycji na obszarze – konsultacje wykazały, że baza podmiotów działających w sferze kultury – choć systematycznie poprawia się – ciągle jest niewystarczająca. To w konsekwencji prowadzi do niespójnej i niewystarczającej promocji obszaru, niedostosowania oferty kulturalnej do potrzeb mieszkańców oraz ogranicza działania nakierowane na zachowanie tożsamości lokalnej.

- promocji zdrowego trybu życia oraz ochrony środowiska obszaru LGD – podczas konsultacji zdiagnozowano problem, polegający na zbyt małej ilości środków finansowych na organizację zajęć sportowych w stosunku do potrzeb mieszkańców. Taki stan rzeczy ogranicza działania w zakresie promocji zdrowego trybu życia i ochrony środowiska. Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w LSR przyczyni się do zniwelowania istniejących problemów.

Ponadto ze spotkań z mieszkańcami oraz z badań ankietowych wynika, iż ludzie chcą poprawiać swoje otoczenie. Realizacja większych inwestycji oczekiwana jest od władz gmin, ale niektóre przestrzenie chcieliby zagospodarować sami mieszkańcy.

Cel ogólny II: *Zrównoważony rozwój obszaru i działalności gospodarczej w oparciu o potencjały lokalne* realizują 2 cele szczegółowe i 2 przedsięwzięcia.

Podczas konsultacji społecznych oraz prac Grupy Roboczej zidentyfikowano problemy, które zawarto w diagnozie oraz analizie SWOT. Dzięki temu zdefiniowano cel II, który ze wszech miar odpowiada na zdiagnozowane słabe strony obszaru w zakresie dotyczącym braku pożądanej aktywności gospodarczej mieszkańców, nie odpowiadającej potrzebom rynku. Dotyczy to małej liczby nowotworzonych przedsiębiorstw, a także słabego rozwoju tych już działających. Ponadto konsultacje wykazały, że na obszarze objętym LSR są grupy osób, które mają utrudniony dostęp do rynku pracy. W wyniku szerokich konsultacji zdecydowano o konieczności podjęcia działań w zakresie pomocy defaworyzownym w ułatwieniu znalezienia im zatrudnienia.

Cel ten mierzony będzie poprzez monitorowanie danych GUS (liczba przedsiębiorstw w systemie REGON). Zakłada się wspieranie przedsiębiorstw w celu tworzenia miejsc pracy oraz wspieranie postaw przedsiębiorczych w celu rozpoczynania działalności gospodarczej. Zdiagnozowana grupa defaworyzowanych młodych ludzi bez pracy będzie także miała wsparcie w postaci różnych form edukacyjnych, wzmacniających ich pozycję na rynku pracy.

Cel ogólny III*: Upowszechnianie idei współpracy i budowania partnerstwa na obszarze Przedgórza* realizują 1 cel szczegółowy i 2 przedsięwzięcia.

Konsultacje społeczne potwierdziły potrzebę większego angażowania się LGD w rozwój obszaru. Mimo pozytywnej roli dotychczas podejmowanych w tym celu działań przez „Kwartet na Przedgórzu", mieszkańcy wskazali potrzebę dalszych zintensyfikowanych przedsięwzięć w tym zakresie. Ponadto badania wykazały potrzebę wzmocnienia działań aktywizujących mieszkańców oraz prowadzenia akcji zachęcających lokalne podmioty do składania wniosków.

Poniżej przedstawiono tabelaryczną matrycę logiczną powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników. W obszarze "Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne" ujęto hasłowo zidentyfikowany problem wraz z odniesieniem numerycznym do *Diagnozy – opis obszaru i ludności*, natomiast w obszarze „Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników" ujęto hasłowo zidentyfikowany czynnik zewnętrzny. Tego rodzaju matryca pozwala prześledzić proces przyczynowo-skutkowy, dotyczący konieczności realizacji poszczególnych celów wynikających ze zdiagnozowanych potrzeb społeczności lokalnej.

MATRYCA LOGICZNA POWIĄZAŃ DIAGNOZY OBSZARU I LUDNOŚCI, ANALIZY SWOT oraz CELÓW I WSKAŹNIKÓW

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
Cel ogólny I: Włączenie społeczności lokalnej w działania na rzecz poprawy jakości życia, dostępu do wiedzy oraz perspektyw rozwoju wszystkich grup mieszkańców						
- niewystarczające środki i baza na kultywowanie tradycji i organizacje imprez budujących więzi społeczne (3.5); - niewystarczająco rozwinięta infrastruktura turystyczna i kulturalna (3.8, 3.9); - niedostateczne dofinansowanie w zakresie renowacji zabytków (3.8), - niski poziom zamożności mieszkańców obszarów wiejskich (3.5); - niespójna i niewystarczająca promocja obszaru (3.9); - niewystarczające zaangażowanie w podtrzymywanie tradycji, kultury lokalnej wśród mieszkańców (3.4); - brak należytej współpracy pomiędzy podmiotami oferującym usługi turystyczne (3.9); - niedostosowana oferta kulturalna do potrzeb mieszkańców (3.9); - czystość wód rzek sklasyfikowana	**Cel szczegółowy I.1** Poprawa jakości przestrzeni publicznej, w tym infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej i renowacja zabytków	**Przedsięwzięcie I.1.1** Budowa i modernizacja miejsc kultury oraz infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych miejsc kultury, obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba osób, które odwiedziły /skorzystały z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury kulturalnej, turystycznej lub rekreacyjnej	Wzrost stopnia zadowolenia mieszkańców z jakości życia na obszarze Przedgórza	- efektywne zarządzanie gminą; - aktywna polityka informacyjna skierowana do mieszkańców; - Fundusze Europejskie na lata 2014-2020; - wsparcie dla NGO i liderów społecznych; - wzrost aktywności mieszkańców i organizacji pozarządowych; - wzrastająca świadomość ekologiczna; - wzrost świadomości związanej z prowadzeniem zdrowego trybu życia; - działania skierowane na umacnianie
		Przedsięwzięcie I.1.2 Obywatelskie tworzenie miejsc pn. "Przedgórzańskie Inspiracje”	Liczba miejsc pn.„Przedgórzańskie Inspiracje”, utworzonych w ramach LSR			
		Przedsięwzięcie I.1.3 Renowacja zabytków	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii	Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki		
	Cel szczegółowy	**Przedsięwzięcie**	Liczba operacji obejmujących	Liczba osób korzystających z		

jako średnia, brak wód I klasy – zanieczyszczenie środowiska (3.7); -duże zanieczyszczenie powietrza (3.13); - słabo rozwinięte OZE (3.14); - przewaga wtórnych zbiorowisk roślinnych ze względu na zniszczenie tych naturalnych (3.7); - degradacja krajobrazu związana z eksploatacją surowców kopalnych (3.2); - zbyt mało środków na dodatkowe zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży (3.4); - niedostateczne dofinansowanie oferty turystycznej ze środków zewnętrznych (3.9);	**I.2** Kultywowanie, zachowanie i upowszechnianie tradycji wzmacniające spójność obszarową Przedgórza	**I.2.1** Działania w oparciu o tradycję, produkt lokalny i dziedzictwo Przedgórza	wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury	działań o charakterze kulturalnym		tożsamości lokalnej;
			Liczba działań promujących obszar Przedgórza			
		Przedsięwzięcie I.2.2 Działania edukacyjne o Przedgórzu bazujące na historii ludzi, miejsc i wydarzeń, w tym rozbudowa systemu EDU-INFO	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR w zakresie działań kultywujących historię obszaru oraz rozbudowanie systemu edukacji o Przedgórzu	Liczba osób korzystających z działań ukierunkowanych na promocję w szczególności dotyczących historii Przedgórza		
	Cel szczegółowy I.3 Aktywizacja mieszkańców poprzez promocję zdrowego trybu życia i ochrony środowiska i oraz przeciwdziałanie zjawiskom aspołecznym	**Przedsięwzięcie I.3.1** Działania sportowe i / lub rekreacyjne	Liczba wydarzeń sportowych i/lub rekreacyjnych	Liczba osób korzystających z działań promujących zdrowy tryb życia i ochronę środowiska oraz z działań mających na celu przeciwdziałanie zjawiskom aspołecznym		
		Przedsięwzięcie I.3.2 Działania proekologiczne	Liczba szkoleń, warsztatów, wydarzeń dotyczących działań proekologicznych			
CEL OGÓLNY II: Zrównoważony rozwój obszaru i działalności gospodarczej w oparciu o potencjały lokalne						

<table>
<tr>
<td rowspan="3">- niedostosowanie systemu edukacyjnego do potrzeb rynku pracy (3.3, 3.1);
- nierównomiernie rozłożony potencjał gospodarczy, skupiający się głównie w mieście Brzesku – dysproporcja między poszczególnymi miejscowościami w jednym regionie (3.2);
- brak kompleksowej, celowej polityki wspierania przedsiębiorczości (3.1);
- słabo rozwinięte organizacje biznesowe i branżowe – niewystarczająca współpraca z samorządem (3.1);
- wysokie koszty pracy, brak środków finansowych na zakładanie firm (3.2);
- brak Specjalnych Stref Ekonomicznych w powiecie, które mogłyby zachęcić mieszkańców do zakładania własnych pozarolniczych działalności gospodarczych (3.3);
- brak wsparcia w „okresie przejściowym” między zakończeniem edukacji, a wejściem na rynek pracy (3.3,3.1);
- niewystarczająca kreatywność i przedsiębiorczość producentów rolnych (3.11);
- rozdrobnienie gruntów, małe</td>
<td rowspan="2"><u>Cel szczegółowy II.1:</u>
Wzmocnienie przedsiębiorczości poprzez innowacyjność i działania prośrodowiskowe</td>
<td rowspan="2"><u>Przedsięwzięcie II.1.1</u>
Tworzenie i rozwijanie przedsiębiorstw w tym uwzględniające innowacyjność i działania prośrodowiskowe</td>
<td>Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa</td>
<td rowspan="2">Liczba utworzonych miejsc pracy ogółem</td>
<td rowspan="3">Wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w systemie REGON na obszarom LGD, o co najmniej 3%</td>
<td rowspan="3">- efektywne zarządzanie gminą;
- aktywna polityka informacyjna skierowana do mieszkańców;
- Fundusze Europejskie na lata 2014-2020;
- tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości;
- rozwój infrastruktury komunalnej;
- działania instytucji lokalnych skierowane dla młodych wchodzących na rynek pracy;
- wykorzystywanie nowych technologii.</td>
</tr>
<tr>
<td>Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa</td>
</tr>
<tr>
<td><u>Cel szczegółowy II.2:</u>
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu na rynku pracy grup defaworyzowanych</td>
<td><u>Przedsięwzięcie II.2.1</u>
Tworzenie warunków do podejmowania pracy w zawodach deficytowych przez defaworyzowanych</td>
<td>Liczba szkoleń i innych działań edukacyjnych kierowanych do grup defaworyzowanych</td>
<td>Liczba osób przeszkolonych w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych wsparciem</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="4"></td>
<td>Liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań zawodowych</td>
<td colspan="2"></td>
</tr>
</table>

gospodarstwa (3.11); - wysoki poziom bezrobocia wśród osób z wykształceniem zawodowym oraz bezrobocie szczególnie wśród młodych powodujące emigrację mieszkańców poza subregion (odpływ młodych ludzi do większych ośrodków i za granicę) (3.3); - brak możliwości funkcjonowania „farm wiatrowych" na przeważającej części obszaru (3.14); - przewaga słabych i średnich gleb, co niekorzystnie przekłada się na jakość uprawianego rolnictwa (3.11); -niedostatecznie rozwinięta gospodarka komunalna (3.7); - niska lesistość powiatu w porównaniu z województwem i krajem (3.7); - duża grupa ludzi korzystających z pomocy opieki społecznej (3.5); - słabo rozwinięty wolontariat współpracujący z OPS (3.4);						
CEL OGÓLNY III Upowszechnianie idei współpracy i budowania partnerstwa na obszarze Przedgórza						
- niespójna i niewystarczająca promocja obszaru (3.9); - niewystarczająco dobre	**Cel szczegółowy III.1:**	**Przedsięwzięcie III.1.1** Promowanie	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach	Wzrost pozytywnej przeprowadzonej przez	- efektywne zarządzanie gminą; - aktywna polityka

oznakowanie miejsc turystycznych i ważnych dla obszaru (3.9); - brak należytej współpracy pomiędzy podmiotami oferującymi usługi turystyczne (3.9); - brak promocji produktów lokalnych (3.10); - niewystarczająca oferta; turystyczna (brak marki, brak pełnych, zintegrowanych produktów turystycznych) (3.9); - niedostateczne poinformowanie o możliwości ubiegania się o pomoc ze środków LEADERA (3.5);	Promowanie obszaru poprzez wzmacnianie partnerskiej współpracy LGD Kwartet na Przedgórzu	obszaru poprzez zwiększanie efektywności funkcjonowania partnerstwa	projektów współpracy międzynarodowej Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy Liczba oznakowanych turystycznych tras, miejsc, ścieżek, szlaków Liczba działań mających na celu rozwój rynku produktów lokalnych Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa Liczba działań przyczyniających się do składania wniosków przez beneficjentów	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby: przyrodnicze, kulturowe, turystyczne, produkty lokalne Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych:	członków LGD oceny współpracy partnerskiej	informacyjna skierowana do mieszkańców; -Fundusze Europejskie na lata 2014-2020 -wzrastające zainteresowanie produktem lokalnym; - zawiązywanie partnerstwa; - włączanie się lokalnej społeczności w działania LGD.

				przedsiębiorcy, turyści i mieszkańcy		
		Przedsięwzięcie III.1.2 Edukacja mieszkańców w zakresie RLKS	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, turyści i mieszkańcy		
			Liczba animujących działań w celu aktywizacji lokalnej społeczności			

5.2 WYKAZANIE ZGODNOŚCI CELÓW Z CELAMI PROW I RLKS

CELE PROW 2014-2020

Celem głównym jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Niektóre z priorytetów: ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich; zwiększenie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.	Przedmiotem zainteresowania LSR jest wspieranie zrównoważonego rozwoju obszaru oraz poprawa życia mieszkańców, co jest zgodne z celami PROW. Wszystkie zaplanowane działania mają na celu wykorzystywanie zasobów lokalnych w sposób racjonalny i przyjazny środowisku. Dlatego też - w ramach działań szkoleniowych - LGD zaplanowana pakiet edukacji ekologicznej, mający na celu zmianę postaw mieszkańców na skutecznie chroniące środowisko. Innowacyjność będzie przede wszystkim transferowana dzięki LSR do przedsiębiorców (Cel ogólny II), ale też będzie jednym z kryteriów oceny każdej operacji w rozumieniu nowatorskiego podejścia w działaniach.

CELE RLKS (LEADER)

Celem głównym RLKS (LEADER) jest promowanie włączenia społecznego, zmniejszania ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich poprzez: ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw, a także tworzenia miejsc pracy oraz Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich	Wszystkie cele LSR wpisują się w realizację celów RLKS, a w szczególności: Cel główny I *Włączenie społeczności lokalnej w działania na rzecz poprawy jakości życia, dostępu do wiedzy oraz perspektyw rozwoju wszystkich grup mieszkańców* - obejmuje działania związane z poprawą jakości życia, aktywnością obywatelską i edukacją mieszkańców, szczególnie w zakresie historii obszaru. Cel ogólny II *Zrównoważony rozwój obszaru i działalności gospodarczej w oparciu o potencjały lokalne* - ma ułatwić tworzenie miejsc pracy i rozwój przedsiębiorczości mieszkańców, głównie młodych, zidentyfikowanych jako defaworyzowanych na rynku pracy. Rozwój obszaru ma się dokonywać także dzięki turystyce i rekreacji, a zmodernizowana w ramach LSR infrastruktura ma się do tego przyczynić. Cel ogólny III *Upowszechnianie idei współpracy i budowania partnerstwa na obszarze Przedgórza* - obejmuje działania edukacyjne i promocyjne LGD skierowane do mieszkańców, a przyczyniające się do aktywizacji w wykorzystaniu możliwości stworzonych przez LSR. Współpraca partnerska i wymiana doświadczeń z innymi LGD ma być modelowym przykładem wykorzystania zasobów obszaru.

5.3 PRZEDSTAWIENIE CELÓW Z PODZIAŁEM NA ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

LSR będzie realizowana tylko ze wsparciem Europejskiego Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach PROW.

5.4 CELE I WSKAŹNIKI

I	CEL OGÓLNY I	WŁĄCZENIE SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W DZIAŁANIA NA RZECZ POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA, DOSTĘPU DO WIEDZY ORAZ PERSPEKTYW ROZWOJU WSZYSTKICH GRUP MIESZKAŃCÓW
I.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	**Cel szczegółowy I.1** Poprawa jakości przestrzeni publicznej, w tym infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej i renowacja zabytków
I.2		**Cel szczegółowy I.2** Kultywowanie, zachowanie i upowszechnianie tradycji wzmacniające spójność obszarową Przedgórza
I.3		**Cel szczegółowy I.3** Aktywizacja mieszkańców poprzez promocję zdrowego trybu życia i ochrony środowiska oraz przeciwdziałanie zjawiskom aspołecznym

Wskaźnik oddziaływania dla celu ogólnego		Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych / sposób pomiaru
Wo.I	Wzorst stopnia zadowolenia mieszkańców z jakości życia na obszarze Przedgórza	%	70 %	Wzrost o 10%	Badanie ankietowe mieszkańców / formularz przygotowany przez LGD i udostępniony mieszkańcom

Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych			Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych / sposób pomiaru
Wr.I.1.1	Cel szczegółowy I.1 Poprawa jakości przestrzeni publicznej, w tym infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej i renowacja zabytków	Liczba osób, które odwiedziły /skorzystały z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury kulturalnej, turystycznej lub rekreacyjnej	osoba	0	10 000	Ankiety monitorujące dostarczane przez beneficjentów
Wr.I.1.2		Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty	osoba	0	1 000	Ankiety monitorujące dostarczane przez beneficjentów
Wr.I.2.1	Cel szczegółowy I.2 Kultywowanie, zachowanie i upowszechnianie tradycji wzmacniające spójność obszarową Przedgórza	Liczba osób korzystających z działań o charakterze kulturalnym	osoba	0	50 000	Ankiety monitorujące dostarczane przez beneficjentów
Wr.I.2.2		Liczba osób korzystających z działań ukierunkowanych na promocję w szczególności dotyczących historii Przedgórza	osoba	0	500	Ankiety monitorujące dostarczane przez beneficjentów
Wr.I.3.1	Cel szczegółowy I.3 Aktywizacja mieszkańców poprzez promocję zdrowego trybu życia i ochrony środowiska oraz przeciwdziałanie zjawiskom aspołecznym	Liczba osób korzystających z działań promujących zdrowy tryb życia i ochronę środowiska oraz z działań mających na celu przeciwdziałanie zjawiskom aspołecznym	osoba	0	3 000	Ankiety monitorujące dostarczane przez beneficjentów

PRZEDSIĘWZIĘCIA	Grupy docelowe	Sposób realizacji	Wskaźnik produktu

			(konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych / sposób pomiaru
						Początkowa 2016 rok	Końcowa 2023 rok	
Wp. I.1.1.1	P. I.1.1. Budowa i modernizacja miejsc kultury oraz infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	JST, NGO, mieszkańcy obszaru działania LGD, w tym grupy defaworyzowane, turyści,	Konkurs	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych miejsc kultury, obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Szt.	0	18	Dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
Wp. I.1.2.1	P.I.1.2 Obywatelskie tworzenie miejsc pn. "Przedgórzańskie Inspiracje”	JST, NGO, mieszkańcy obszaru działania LGD, w tym grupy defaworyzowane, turyści,	Projekty grantowe	Liczba miejsc pn.„Przedgórzańskie Inspiracje”, utworzonych w ramach LSR	Szt.	0	10	Dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
Wp. I.1.3.1	P.I.1.3 Renowacja zabytków	NGO, osoby prawne, mieszkańcy obszaru działania LGD, w tym grupy defaworyzowane, turyści,	Konkurs	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii	Szt.	0	8	Dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
Wp. I.2.1.1	P.I.2.1 Działania w oparciu o tradycję, produkt lokalny i dziedzictwo Przedgórza	NGO, JST, osoby prawne, mieszkańcy obszaru działania LGD, w tym grupy defaworyzowane, turyści,	Projekty grantowe	Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury	Szt.	0	20	Dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
Wp. I.2.1.2		NGO, JST, osoby prawne, mieszkańcy obszaru działania	Konkurs	Liczba działań promujących obszar Przedgórza	Szt.	0	8	Dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów

		LGD, w tym grupy defaworyzowane, turyści,	Projekty grantowe		Szt.	0	25	Dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
Wp. I.2.2.1	P.I.2.2 Działania edukacyjne o Przedgórzu bazujące na historii ludzi, miejsc i wydarzeń, w tym rozbudowa systemu EDU-INFO	NGO, JST, osoby prawne, mieszkańcy obszaru działania LGD, w tym grupy defaworyzowane, turyści,	Projekty grantowe	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR w zakresie działań kultywujących historię obszaru oraz rozbudowanie systemu edukacji o Przedgórzu	Szt.	0	8	Dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
Wp. 1.3.1.1	P.I.3.1 Działania sportowe i / lub rekreacyjne	NGO, osoby prawne, mieszkańcy obszaru działania LGD, w tym grupy defaworyzowane, turyści,	Projekty grantowe	Liczba wydarzeń sportowych i/lub rekreacyjnych	Szt.	0	20	Dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
Wp. 1.3.2.1	P.I.3.2 Działania proekologiczne	LGD, mieszkańcy obszaru działania objętego LSR	projekty własne,	Liczba szkoleń, warsztatów, wydarzeń dotyczących działań proekologicznych.	Szt.	0	2	Dane własne LGD na podstawie dokumentacji z prowadzonych działań

II	CEL OGÓLNY II	ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ OBSZARU I DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W OPARCIU O POTENCJAŁY LOKALNE					
II.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	**Cel szczegółowy II.1** Wzmocnienie przedsiębiorczości poprzez innowacyjność i działania prośrodowiskowe					
II.2		**Cel szczegółowy II.2** Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu na rynku pracy grup defaworyzowanych					
Wskaźnik oddziaływania dla celu ogólnego				Jednostka miary	Stan początkowy 2013 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych / sposób pomiaru
Wo.II.1	Wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w systemie REGON na obszarze LGD, o co najmniej **3%**			Szt.	4655	4795	Dane GUS
Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych				Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych / sposób pomiaru
Wr.II.1.1	**Cel szczegółowy II.1** Wzmocnienie przedsiębiorczości poprzez innowacyjność i działania prośrodowiskowe	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)		Szt.	0	40	Ankiety monitorujące dostarczane przez beneficjentów
Wr.II.2.1	**Cel szczegółowy II.2** Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu na rynku pracy grup defaworyzowanych	Liczba osób przeszkolonych w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych wsparciem.		osoba	0	150	Dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
Wr.II.2.2		Liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań zawodowych		osoba	0	100	Badanie ankietowe uczestników szkoleń
PRZEDSIĘWZIĘCIA		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	**Wskaźnik produktu**			
				Nazwa	Jednostka miary	Wartość: Początkowa 2016 rok	Wartość: Końcowa 2023 rok / Źródło danych / sposób pomiaru
Wp. II.1.1.1	P.II.1.1 Tworzenie i rozwijanie przedsiębiorstw w tym uwzględniające innowacyjność i działania	Osoby fizyczne, w tym grupy defaworyzowane	Konkurs	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Szt.	0	**15** / Dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów

Wp. II.1.1. 2	prośrodowiskowe	MŚP, mieszkańcy, w tym grupy defaworyzowane		Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Szt.	0	**25**	
Wp. II.2.1. 1	P II.2.1 Tworzenie warunków do podejmowania pracy w zawodach deficytowych przez defaworyzowanych	LGD, mieszkańcy w tym grupy defaworyzowane,	Projekt własny/ konkurs	Liczba szkoleń i innych działań edukacyjnych kierowanych do grup defaworyzowanych	Szt.	0	**3**	Dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów

III	**CEL OGÓLNY III**	**UPOWSZECHNIANIE IDEI WSPÓŁPRACY I BUDOWANIA PARTNERSTWA NA OBSZARZE PRZEDGÓRZA**				
III.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	Cel szczegółowy III.1 Promowanie obszaru poprzez wzmacnianie partnerskiej współpracy LGD Kwartet na Przedgórzu				
Wskaźnik oddziaływania dla celu ogólnego			Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych / sposób pomiaru
Wo.III	Wzrost pozytywnej przeprowadzonej przez członków LGD oceny współpracy partnerskiej		osoba	72%	Wzrost o 10%	Badanie ankietowe członków LGD / formularz przygotowany przez LGD i udostępniony członkom
Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych			Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych / sposób pomiaru
Wr. III.1.1	Cel szczegółowy III.1 Promowanie obszaru poprzez wzmacnianie partnerskiej współpracy LGD Kwartet na Przedgórzu	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach	osoba	0	**180**	Dane własne LGD Dane własne LGD / listy obecności
Wr. III.1.2		Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	osoba	0	**30**	Dane własne LGD / pomiar własny
Wr. III.1.3		Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych	osoba	0	**100**	Dane własne LGD / listy obecności
Wr. III.1.4		Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD	osoba	0	**70**	Dane własne LGD / ankieta
Wr. III.1.5		Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby: przyrodnicze, kulturowe, turystyczne, produkty lokalne	Szt.	0	**2**	Dane własne LGD / pomiar własny

Wr. III.1.6		Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, turyści, i mieszkańcy		Szt.	0	**2**	Dane własne LGD / pomiar własny

PRZEDSIĘWZIĘCIA		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	**Wskaźnik produktu**				
				Nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych / sposób pomiaru
						Początkowa 2016 rok	Końcowa 2023 rok	
Wp. III.1.1.1	P.III.1.1 Promowanie obszaru poprzez zwiększanie efektywności funkcjonowania partnerstwa	LGD, mieszkańcy, turyści, grupy defaworyzowane	Projekt współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej	Szt.	0	**2**	Dane własne LGD
Wp. III.1.1.2		LGD, mieszkańcy, turyści, grupy defaworyzowane	Projekt współpracy	Liczba LGD uczestniczących w realizacji projektów współpracy	Szt.	0	**14**	Dane własne LGD
Wp. III.1.1.3		LGD, mieszkańcy, turyści, grupy defaworyzowane	Projekt współpracy	Liczba oznakowanych turystycznych tras, miejsc, ścieżek, szlaków	Szt.	0	2	Dane własne LGD
Wp. III.1.1.4		LGD, mieszkańcy, turyści, grupy defaworyzowane	Projekt współpracy	Liczba działań mających na celu rozwój rynku produktów lokalnych	Szt.	0	1	Dane własne LGD
Wp. III.1.1.5		Pracownicy LGD oraz osoby bezpośrednio zaangażowane w realizację LSR	Koszty bieżące/aktywizacja	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD	Szt.	0	228	Dane własne LGD
Wp. III.1.1.6		Mieszkańcy, lokalni liderzy, grupy defaworyzowane, przedsiębiorcy,	Koszty bieżące/aktywizacja	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	Szt.	0	450	Dane własne LGD

		rolnicy, NGO, JST						
Wp. III.1.1.7		Mieszkańcy, lokalni liderzy, grupy defaworyzowane, przedsiębiorcy, rolnicy, NGO, JST	Koszty bieżące/aktywizacja	Liczba działań przyczyniających się do składania wniosków przez beneficjentów	szt	0	8	Dane własne LGD
Wp. III.1.2.1	P.III.1.2 Edukacja mieszkańców w zakresie RLKS	Mieszkańcy, lokalni liderzy, grupy defaworyzowane, przedsiębiorcy, rolnicy, NGO, JST	Koszty bieżące/aktywizacja	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	Szt.	0	16	Dane własne LGD
Wp. III.1.2.2		Mieszkańcy, lokalni liderzy, grupy defaworyzowane, przedsiębiorcy, rolnicy, NGO, JST	Koszty bieżące/aktywizacja	Liczba animujących działań w celu aktywizacji lokalnej społeczności	Szt.	0	100	Dane własne LGD

5.5 SPECYFIKACJA WSKAŹNIKÓW

Cele sformułowane w Lokalnej Strategii Rozwoju wynikają z dobrze przeprowadzonej diagnozy obszaru, spełniają kryteria SMART i są: SPECYFIC – stanowią osiągnięcie określonych kierunków rozwoju; MEASURABLE – są mierzalne, mają wskaźniki realizacji, skalę wartości i jednostkę miary; AMBITIOUS – są ambitne, planowane rzetelnie; RATIONAL – są racjonalne, możliwe do wykonania, choć założone jest ryzyko; TIME - BOUNDED – są określone w czasie.

- **Wskaźniki oddziaływania dla celów ogólnych**

Wskaźniki oddziaływania odnoszą się do konsekwencji wdrożenia całej LSR i wykraczają poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów. Te efekty pojawią się po pewnym czasie, niemniej jednak mają powiązanie z podejmowanymi działaniami na obszarze LGD.

Cel ogólny I: Włączenie społeczności lokalnej w działania na rzecz poprawy jakości życia, dostępu do wiedzy oraz perspektyw rozwoju wszystkich grup mieszkańców

Wskaźnik oddziaływania I.1: Wzrost stopnia zadowolenia mieszkańców z jakości życia na obszarze Przedgórza	Wskaźnik związany jest z dokonaną przez mieszkańców oceną życia na obszarze LGD. Zaplanowane w ramach celu ogólnego cele szczegółowe i przedsięwzięcia przekładają się na poprawę jakości życia mieszkańców. Dlatego też wzrost zadowolenia będzie świadczył o adekwatności działań do potrzeb mieszkańców.
Źródła pozyskiwania danych do pomiaru:	Badanie ankietowe własne, przeprowadzane według tej samej metodologii.
Sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru:	LGD będzie prowadziła badania ankietowe co roku.
Stan początkowy wskaźnika i sposób jego ustalenia:	Pierwsze badanie w grudniu 2015 r., wskaźnik ustalono na poziomie: 70%
Wartość docelowa:	Wzrost o 10%, co oznacza, że w 2023 r. wskaźnik wyniesie 80%

Cel ogólny II: Zrównoważony rozwój obszaru i działalności gospodarczej w oparciu o potencjały lokalne

Wskaźnik oddziaływania II.1: Wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w systemie REGON na obszarze LGD o co najmniej 3%	Wskaźnik związany ze wzrostem liczby podmiotów gospodarczych na obszarze świadczy o rozwoju przedsiębiorczości, dobrym klimacie dla biznesu i o ogólnie dobrej koniunkturze na rynku gospodarczym. Zaplanowane w ramach celu ogólnego cele szczegółowe i przedsięwzięcia będą wpływać na wzrost liczby podmiotów gospodarczych na obszarze. Dlatego też wzrost będzie świadczył o adekwatności działań do potrzeb mieszkańców.
Źródła pozyskiwania danych do pomiaru:	Bazy danych Głównego Urzędu Statystycznego
Sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru:	LGD będzie prowadziła monitoring baz danych Głównego Urzędu Statystycznego. Co roku wskaźnik będzie aktualizowany.
Stan początkowy wskaźnika i sposób jego ustalenia:	4655 podmiotów gospodarczych (Bank Danych Lokalnych GUS, 2013 r.)
Wartość docelowa:	4795 podmiotów gospodarczych

Cel ogólny III: Upowszechnianie idei współpracy i budowania partnerstwa na obszarze Przedgórza

Wskaźnik oddziaływania III.1: Wzrost pozytywnej, przeprowadzonej przez członków LGD oceny współpracy partnerskiej	Wskaźnik związany jest z przeprowadzoną przez członków LGD oceną jakości współpracy i partnerstwa LGD i mieszkańców. Zaplanowane w ramach celu ogólnego cele szczegółowe i przedsięwzięcia bezpośrednio przekładają się na poprawę współpracy i partnerstwa LGD i mieszkańców. Dlatego też wzrost pozytywnej oceny będzie świadczył o adekwatności działań do potrzeb.
Źródło pozyskiwania danych do pomiaru:	Badanie ankietowe własne, przeprowadzana według tej samej metodologii.
Sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru:	LGD będzie prowadziła badania ankietowe co roku.
Stan początkowy wskaźnika i sposób jego ustalenia:	Pierwsze badanie w grudniu 2015 r., wskaźnik ustalono na poziomie: 72%
Wartość docelowa:	Wzrost o 10%, co oznacza, że w 2023 r. wskaźnik wyniesie 82%

- **Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych**

Wskaźniki rezultatu przypisane do celów szczegółowych i są bezpośrednim efektem realizowanych przez LGD działań. Przyjęte wskaźniki są mierzalne i planowane rzetelnie. Wynikają z analizy SWOT i z diagnozy potrzeb. Każdemu wskaźnikowi określono wartość, która ma zostać osiągnięta w wyniku realizacji LSR, a także źródło weryfikacji i ocenę ryzyka.

Cel szczegółowy I.1 Poprawa jakości przestrzeni publicznej, w tym infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej i renowacja zabytków

Wskaźnik	Źródło danych	Opis pomiaru:	Stan początkowy	Wartość docelowa:
Wskaźnik I.1.1: Liczba osób, które odwiedziły / skorzystały z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury kulturalnej, turystycznej lub rekreacyjnej.	Sprawozdania beneficjentów	Beneficjent na etapie składania wniosku przedstawia metodologię pomiaru wskaźnika oraz deklarację wykonania pomiaru po zrealizowanej operacji w obowiązujących sekwencjach czasowych	0 *Wskaźnik dotyczy działań w ramach operacji realizowanych w ramach PROW 2014-2020. Dlatego wartość początkowa jest równa zero.*	10 000
Wskaźnik I.1.2: Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty	Sprawozdania beneficjentów	Beneficjent na etapie składania wniosku przedstawia metodologię pomiaru wskaźnika oraz deklarację wykonania pomiaru po zrealizowanej operacji w obowiązujących sekwencjach czasowych	0 *Wskaźnik dotyczy działań w ramach operacji realizowanych w ramach PROW 2014-2020. Dlatego wartość początkowa jest równa zero.*	1 000

Cel szczegółowy I.2 Kultywowanie, zachowanie i upowszechnianie tradycji wzmacniające spójność obszarową Przedgórza

Wskaźnik	Źródło danych	Opis pomiaru:	Stan początkowy	Wartość docelowa:
Wskaźnik I.2.1: Liczba osób korzystających z działań o charakterze kulturalnym	Sprawozdania beneficjentów	Beneficjent na etapie składania wniosku przedstawia metodologię pomiaru wskaźnika oraz deklarację wykonania pomiaru po zrealizowanej operacji w obowiązujących sekwencjach czasowych	0 *Wskaźnik dotyczy działań w ramach operacji realizowanych w ramach PROW 2014-2020. Dlatego też wartość początkowa jest równa zero.*	50 000
Wskaźnik I.2.2: Liczba osób korzystających z działań ukierunkowanych na promocję, w szczególności dotyczących historii Przedgórza	Sprawozdania beneficjentów	Beneficjent na etapie składania wniosku przedstawia metodologię pomiaru wskaźnika oraz deklarację wykonania pomiaru po zrealizowanej operacji w obowiązujących sekwencjach czasowych	0 *Wskaźnik dotyczy działań w ramach operacji realizowanych w ramach PROW 2014-2020. Dlatego też wartość początkowa jest równa zero.*	500

Cel szczegółowy I.3 Aktywizacja mieszkańców poprzez promocję zdrowego trybu życia i ochrony środowiska oraz przeciwdziałanie zjawiskom aspołecznym

Wskaźnik	Źródło danych	Opis pomiaru:	Stan początkowy	Wartość docelowa:
Wskaźnik I.3.1:	Sprawozdania	Beneficjent na etapie składania	0	3 000

Liczba osób korzystających z działań promujących zdrowy tryb życia i ochronę środowiska oraz z działań mających na celu przeciwdziałanie zjawiskom aspołecznym	beneficjentów	wniosku przedstawia metodologię pomiaru wskaźnika oraz deklarację wykonania pomiaru po zrealizowanej operacji w obowiązujących sekwencjach czasowych	*Wskaźnik dotyczy działań w ramach operacji realizowanych w ramach PROW 2014-2020. Dlatego też wartość początkowa jest równa zero.*	

Cel szczegółowy II.1

Wzmocnienie przedsiębiorczości poprzez innowacyjność i działania prośrodowiskowe

Wskaźnik	Źródło danych	Opis pomiaru:	Stan początkowy	Wartość docelowa:
Wskaźnik II.1.1: Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	Sprawozdania beneficjentów	Beneficjent na etapie składania wniosku przedstawia metodologię pomiaru wskaźnika oraz deklarację wykonania pomiaru po zrealizowanej operacji w obowiązujących sekwencjach czasowych	0 *Wskaźnik dotyczy działań w ramach operacji realizowanych w ramach PROW 2014-2020. Dlatego też wartość początkowa jest równa zero.*	40

Cel szczegółowy II.2

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu na rynku pracy grup defaworyzowanych

Wskaźnik	Źródło danych	Opis pomiaru:	Stan początkowy	Wartość docelowa:
Wskaźnik II.2. 1: Liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych wsparciem	Sprawozdania beneficjentów, dokumentacja szkoleniowa, w tym wydane certfikaty	LGD będzie prowadziła monitoring szkoleń i wydanych certyfikatów po zrealizowaniu operacji.	0 *Wskaźnik dotyczy działań w ramach operacji realizowanych w ramach PROW 2014-2020. Dlatego też wartość początkowa jest równa zero.*	150
Wskaźnik II.2.2. Liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań zawodowych	Badanie ankietowe uczestników szkoleń	LGD będzie prowadziła monitoring szkoleń i badania ankietowe wśród uczestników	0 *Wskaźnik dotyczy działań w ramach operacji realizowanych w ramach PROW 2014-2020. Dlatego też wartość początkowa jest równa zero.*	100

Cel szczegółowy III.1 Promowanie obszaru poprzez wzmacnianie partnerskiej współpracy LGD Kwartet na Przedgórzu

Wskaźnik	Wartość docelowa
Wskaźnik III.1.1: Liczba osób uczestniczących w szkoleniach	**180**
Wskaźnik III.1.2: Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	**30**
Wskaźnik III.1.3: Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych	**100**
Wskaźnik III.1.4: Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD	**70**
Wskaźnik III.1.5: Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby: przyrodnicze, kulturowe, turystyczne, produkty lokalne	**2**
Wskaźnik III.1.6: Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, turyści, i mieszkańcy	**2**
Źródło danych:	Dla wszystkich 4 wskaźników: Dokumentacja szkoleniowa własna LGD, w tym karty oceny szkolenia, certyfikaty, a także w przypadku doradztwa: - karty doradztwa, protokoły z oceny i wyboru operacji.

	- wszystkie elementy podsumowywane będą w Raporcie ewaluacyjnym
Opis pomiaru:	LGD posiada standardy prowadzenia dokumentacji szkoleniowej, w tym ankiety oceniające szkolenia. Ponadto LGD prowadzi dokumentację z udzielanego doradztwa.
Stan początkowy	„0" - *Wskaźniki dotyczą działań w ramach operacji realizowanych w ramach PROW 2014-2020. Dlatego wartość początkowa jest równa zero*

- **Wskaźniki produktów dla przedsięwzięć**

Wskaźniki produktu przypisane do przedsięwzięć będą mierzyć fizyczne efekty działań. Wszystkie wskaźniki mają wartość bazową „0", gdyż produkty powstaną dopiero po realizacji operacji. W kilku przypadkach sformułowano wskaźniki na poziomie ogólnym np. „działania w oparciu o produkt tradycję, produkt lokalny i dziedzictwo Przedgórza". Wynika to z faktu nieprzewidywalności inwencji beneficjentów w kwestii podejmowania różnych inicjatyw. Zawężenie więc np. do zamkniętego katalogu filmów, portali itp. byłoby ograniczeniem dla projektodawców. LGD weźmie pod uwagę w sprawozdaniach możliwość uzupełnienia wskaźnika o opis zrealizowanych rodzajów aktywności.

Przedsięwzięcie I.1.1 Budowa i modernizacja miejsc kultury oraz infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej

Przedsięwzięcie ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców. Infrastruktura miejsc kultury oraz turystyczno-rekreacyjnych ma być w założeniu ogólnodostępna i niekomercyjna. Zaplanowane konkursy na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych bezpośrednio dotyczyć będą modernizowania lub tworzenia nowych miejsc kultury oraz infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej. Wybór przedsięwzięcia jest wynikiem konsultacji, które wykazały, że infrastruktura kulturalna oraz turystyczno-rekreacyjna na obszarze jest rozlokowana nierównomiernie. Na terenie gmin objętych LSR są miejscowości, gdzie takich obiektów nie ma lub ich standard jest bardzo niski. To przyczyna małej aktywności i niskiego poziomu integracji społecznej. Do pomiaru stopnia realizacji przedsięwzięcia wybrano wskaźnik, który najlepiej będzie informować o postępach realizacji przedsięwzięcia:

- Wskaźnik I.1.1.1: Liczba nowych i/lub zmodernizowanych miejsc kultury, obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (wartość docelowa – 18 szt.).

Przedsięwzięcie I.1.2 Obywatelskie tworzenie miejsc pn. „Przedgórzańskie Inspiracje"

W ramach tego przedsięwzięcia mieszkańcy, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego i osoby prawne będą projektować i zagospodarowywać niewielkie przestrzenie w celu wykreowania miejsca odpoczynku, refleksji i inspiracji. Miejsce takie ma jednak mieć także charakter edukacyjny i czerpać inspiracje z lokalnej historii i od twórców z obszaru. Może zawierać: cytat, opis, opowieść lub inne elementy związane z Przedgórzem. Operacje realizowane będą w ramach konkursu grantowego. Przedsięwzięcie jest wynikiem konsultacji, które wykazały, że mieszkańcy zainteresowani są przybliżaniem historii obszaru poprzez lokację miejsc związanych z ważnymi wydarzeniami i miejscowymi bohaterami.

- Wskaźnik I.1.2.1: Liczba miejsc pn.„Przedgórzańskie Inspiracje", utworzonych w ramach LSR (wartość docelowa – 10 szt.).

Przedsięwzięcie I.1.3 Renowacja zabytków

W ramach przedsięwzięcia ogłoszone zostaną konkursy na prace konserwatorskie lub restauratorskie zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków lub Rejestru Zabytków. Na podstawie przeprowadzonych konsultacji istnieje społeczna potrzeba odrestaurowania wielu lokalnych zabytków, m.in.: krzyży, pomników, nagrobków, kapliczek czy innych obiektów sakralnych. Obiekty te są ważnym dla lokalnej społeczności elementem krajobrazu, przyczyniającym się zarazem do zachowania tożsamości lokalnej. Przedsięwzięcie jest wynikiem konsultacji, które wykazały, że na obszarze jest wiele zabytków, które wymagają renowacji.

Wskaźnik I.1.3.1: Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii (wartość docelowa – 8 szt.).

Przedsięwzięcie I.2.1 Działania w oparciu o tradycję, produkt lokalny i dziedzictwo Przedgórza

Realizacja przedsięwzięcia jest niezbędna dla ożywienia społeczności lokalnej oraz do zachowania lokalnych tradycji i obrzędów. Przewiduje się organizację występów i koncertów oraz wydarzenia i festiwale, a także seminaria i warsztaty mające na celu zachowanie tradycji lokalnych i umacnianie społeczeństwa obywatelskiego. Przedsięwzięcie będzie sprzyjać współpracy organizacji i jednostek kultury, lepszemu poznaniu tradycji i ochronie dziedzictwa. Preferowane będą

projekty pokazujące współpracę i wymianę doświadczeń z innymi gminami obszaru. Operacje realizowane będą w ramach konkursu oraz konkursu grantowego. Przedsięwzięcie jest wynikiem konsultacji, które wykazały, że baza podmiotów działających w sferze kultury jest niewystarczająca. To przyczyna niespójnej i niewystarczającej promocji obszaru, niedostosowania oferty kulturalnej do potrzeb mieszkańców oraz zachowania tożsamości lokalnej.

- Wskaźnik I.2.1.1: Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury (wartość docelowa – 20 szt.).
- Wskaźnik I.2.1.2: Liczba działań promujących obszar Przedgórza (wartość docelowa – 33 szt.).

Przedsięwzięcie I.2.2 Działania edukacyjne o Przedgórzu bazujące na historii ludzi, miejsc i wydarzeń, w tym rozbudowa systemu EDU-INFO

Będą to działania edukacyjne skierowane do mieszkańców obszaru LGD, które równolegle z rozbudową „Szlaku historii ludzi, miejsc i wydarzeń" prowadzić będą do podniesienia poziomu wiedzy społeczności lokalnej o historii i tradycji obszaru. Operacje realizowane będą w ramach konkursu grantowego. Przedsięwzięcie jest wynikiem konsultacji, które wykazały, że mieszkańcy zainteresowani są lokalną historią, wykazując, że podejmuje się zbyt mało działań dotyczących promocji lokalnego dziedzictwa.

- Wskaźnik I.2.2.1: Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR w zakresie działań kultywujących historię obszaru oraz rozbudowanie systemu edukacji o Przedgórzu (wartość docelowa – 8 szt.).

Przedsięwzięcie I.3.1 Działania sportowe i / lub rekreacyjne

Do najbardziej oczekiwanych konkursów przez organizacje pozarządowe oraz mieszkańców należą te dotyczące przeprowadzenia warsztatów oraz innych wydarzeń sportowo-rekreacyjnych. Celem ich jest przede wszystkim wzbogacenie oferty dla mieszkańców oraz promowanie zdrowego trybu życia. Operacje realizowane będą w ramach konkursu grantowego. Przedsięwzięcie jest wynikiem konsultacji, podczas których zdiagnozowano problem, polegający na niewystarczającej ilości środków finansowych na organizację zajęć sportowych w stosunku do potrzeb mieszkańców.

Wskaźnik I.3.1.1: Liczba wydarzeń sportowych i/lub rekreacyjnych (wartość docelowa – 20 szt.).

Przedsięwzięcie I.3.2 Działania proekologiczne

Nawiązując do celów PROW i RLKS, LGD zaplanowała szereg działań związanych z edukacją ekologiczną, ochroną środowiska i zmianami klimatycznymi. Zamierza je realizować w ramach projektów własnych organizując dopełniające się wydarzenia i akcje edukacyjne na obszarze LSR. Przedsięwzięcie jest wynikiem konsultacji, podczas których zdiagnozowano problem, polegający na niedoborze kompleksowych działań w zakresie ochrony środowiska.

Wskaźnik I.3.2.1: Liczba szkoleń, warsztatów, wydarzeń dotyczących działań proekologicznych. (wartość docelowa – 2).

Przedsięwzięcie II.1.1 Tworzenie i rozwijanie przedsiębiorstw w tym uwzględniające innowacyjność i działania prośrodowiskowe

Przedsięwzięcie polegające na wspieraniu zakładania działalności gospodarczej oraz na wsparciu rozwoju przedsiębiorstw pod warunkiem tworzenia miejsc pracy. Konkursy. Przedsięwzięcie jest wynikiem konsultacji oraz prac Grupy Roboczej, podczas których zidentyfikowano problemy w zakresie braku odpowiedniej aktywności gospodarczej mieszkańców, nie odpowiadającej potrzebom rynku. Dotyczy to małej liczby nowotworzonych przedsiębiorstw, a także braku rozwoju tych już działających.

- Wskaźnik II.1.1.1: Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa (wartość docelowa – 15).
- Wskaźnik II.1.1.2: Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa (wartość docelowa – 25).

Przedsięwzięcie II.2.1 Tworzenie warunków do podejmowania pracy w zawodach deficytowych przez defaworyzowanych

LGD zidentyfikowała spośród osób defaworyzowanych na rynku pracy grupę osób młodych, którzy ukończyli szkoły, ale nie mogą znaleźć pracy. Z drugiej strony na wszystkich spotkaniach mieszkańców zgłaszano zapotrzebowanie na fachowców świadczących usługi dla mieszkańców. W ramach przedsięwzięcia planuje się cykle dokształceń/szkoleń oraz

w zakresie umiejętności miękkich, a także dotyczących poruszania się na rynku pracy**.** Przedsięwzięcie jest wynikiem konsultacji, które wykazały, że na obszarze objętym LSR są grupy osób, które mają utrudniony dostęp do rynku pracy. W wyniku szerokich konsultacji zdecydowano o konieczności podjęcia działań w zakresie pomocy defaworyzownym w ułatwieniu znalezienia im zatrudnienia. Projekt własny/konkurs.

- Wskaźnik II.1.2.1: Liczba szkoleń i innych działań edukacyjnych kierowanych do grup defaworyzowanych (wartość docelowa – 3).

Przedsięwzięcie III.1.1 Promowanie obszaru poprzez zwiększanie efektywności funkcjonowania partnerstwa

Przedsięwzięcie realizowane tylko przez LGD. Związane jest z podnoszeniem kwalifikacji zawodowej pracowników biura i organów LGD, szkoleniami i konsultacjami dla mieszkańców oraz realizacją projektów współpracy krajowej i międzynarodowej z innymi LGD. Przedsięwzięcie jest wynikiem badań, w których beneficjenci wskazali na niedostateczne informowanie ich o możliwości ubiegania się o pomoc ze środków LEADERA. Konsultacje społeczne potwierdziły potrzebę większego angażowania się LGD w rozwój obszaru. Mimo pozytywnej roli dotychczas podejmowanych w tym celu działań przez „Kwartet na Przedgórzu", mieszkańcy wskazali potrzebę dalszych zintensyfikowanych przedsięwzięć w tym zakresie.
Wskaźnik III.1.1.1: Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej (wartość docelowa - 2).

- Wskaźnik III.1.1.2: Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy (wartość docelowa - 14).
- Wskaźnik III.1.1.3: Liczba oznakowanych turystycznych tras, miejsc, ścieżek, szlaków (wartość docelowa – 2).
- Wskaźnik III.1.1.4: Liczba działań mających na celu rozwój rynku produktów lokalnych (wartość docelowa – 1).
- Wskaźnik III.1.1.5: Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD (wartość docelowa - 228).
- Wskaźnik III.1.1.6: Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa (wartość docelowa - 450).
- Wskaźnik III.1.1.7: Liczba działań przyczyniających się do składania wniosków przez beneficjentów (wartość docelowa - 8).

Przedsięwzięcie III.1.2 Edukacja mieszkańców w zakresie RLKS

Przedsięwzięcie realizowane tylko przez LGD. Związane jest z aktywizowaniem lokalnej społeczności do składania wniosków. Konsultacje społeczne wykazały potrzebę wzmocnienia działań aktywizujących mieszkańców oraz prowadzenia akcji informacyjnych i zachęcających lokalne podmioty do ubiegania się o pomoc ze środków LEADERA.

- Wskaźnik III.1.2.1: Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami (wartość docelowa – 16).
- Wskaźnik III.1.2.2: Liczba animujących działań w celu aktywizacji lokalnej społeczności (wartość docelowa – 100).

6 SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU

6.1 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ FORMALNO-INSTYTUCJONALNYCH

LGD „Kwartet na Przedgórzu" opiera swoje działania przede wszystkim na Statucie Stowarzyszenia, który został zaktualizowany i dostosowany do potrzeb realizacji LSR 2014-2020, podobnie jak Regulaminy Walnego Zebrania, Zarządu, Komisji Rewizyjnej oraz Biura LGD. Przygotowując LSR zweryfikowano także procedury wewnętrzne, dostosowując je do wytycznych wdrażania LSR, a kluczowym celem tych działań było stworzenie ku temu jak najlepszych warunków organizacyjno-logistycznych. Ponadto przygotowując dokumenty brano pod uwagę ogólne zasady i normy, wzorowane na administracji publicznej, zarządzającej środkami publicznymi, w tym: zasadę prowadzenia działań w sposób budzący zaufanie (jawny, przejrzysty i bezstronny); zasadę informowania (plan komunikacji); zasadę czynnego udziału beneficjentów (proces partycypacji zaplanowany na każdym etapie wdrażania LSR). Jednocześnie w obszarze najbardziej wrażliwym, czyli w procesie oceny i wyboru operacji przyjęto procedury niedyskryminujące i przejrzyste, pozwalające uniknąć ryzyka konfliktu interesów. Zapewniają one w ramach danego naboru stosowanie tych samych kryteriów w całym procesie wyboru. Określają też tryb wniesienia przez wnioskodawców protestu od rozstrzygnięć organu decyzyjnego.

LGD planuje realizować zaplanowane w LSR cele poprzez następujące działania: operacje realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD; projekty grantowe; operacje własne LGD (których realizatorem operacji jest LGD). Dodatkowo LGD zaplanowała projekty współpracy, w tym projekt międzynarodowy.

Sposób wyboru i oceny operacji, jak również zastosowane kryteria wyboru, zostały przez LGD opracowane odrębnie dla każdego typu operacji przewidzianych do realizacji. Opracowując procedury kierowano się zgodnością zapisów z wymogami określonymi dla PROW, w ramach którego planowane jest finansowanie LSR. Ponadto zarówno w procesie tworzenia kryteriów, jak i przy możliwości ich zmiany brano pod uwagę powiązania kryteriów z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami.

Należy podkreślić, że LGD Stowarzyszenie „Kwartet na Przedgórzu" opracowała przejrzyste i niedyskryminujące procedury realizacji ww. operacji, które szczegółowo opisują proces wyboru, sposób rozliczania, monitoring i kontrolę. Zastosowane w nich rozwiązania gwarantują zachowanie poprawności przeprowadzania naborów oraz oceny wniosków. Przestrzegane są nade wszystko zasady: jawności procesu wyboru (podawanie do wiadomości publicznej m.in. procedur oraz protokołów z posiedzeń organu decyzyjnego); zachowania bezstronności członków Rady (składanie „deklaracji bezstronności" oraz prowadzenie przez LGD rejestru interesów dotyczących powiązań oceniających z operacjami, mogącymi mieć wpływ na obiektywną ocenę); wyłączania się z głosowań osób powiązanych interesem z operacjami; zachowania podczas głosowań właściwego parytetu sektorowego, tak żeby przedstawiciele władzy publicznej ani żadnej pojedynczej grupy interesu nie mieli więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji; uwzględnienia problemów mogących pojawić się w procesie wyboru, np. dotyczących sytuacji, w których operacje otrzymają tę sama liczbę punktów; odwołania się wnioskodawców od decyzji organu decyzyjnego.

Jednocześnie należy podkreślić, że przy wyborze premiowane będą operacje skierowane do grupy defaworyzowanej, czemu mają służyć lokalne kryteria wyboru.

6.2 SPOSÓB USTANAWIANIA I ZMIANY KRYTERIÓW WYBORU OPERACJI

Sposób ustanawiania kryteriów wyboru i oceny operacji w LGD „Kwartet na Przedgórzu" jest zgodny z wymogami określonymi dla PROW, w ramach którego planowane jest finansowanie LSR. Ponadto w procesie tworzenia kryteriów brano pod uwagę powiązania kryteriów z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami. LGD dla każdego działania w ramach LSR, określiła adekwatne do diagnozy kryteria, które szczegółowo zostały wyjaśnione tak, aby sposób przyznawania punktów nie budził wątpliwości.

Kompetencje zmian kryteriów wyboru operacji przypisane są Zarządowi Stowarzyszenia (art. 7 pkt. 5 Regulaminu Zarządu). Zmiany kryteriów muszą być poprzedzone kompleksowymi analizami, w tym wnioskami płynącymi z ewaluacji, rekomendacją Rady oraz wnioskami z ewentualnej analizy opinii beneficjentów.

6.3 KRYTERIA WYBORU OPERACJI, W TYM UWZGLĘDNIAJĄCE INNOWACYJNOŚĆ

LGD opracowało kryteria bezpośrednio przyczyniające się do wyboru operacji, które są obiektywne, niedyskryminujące, przejrzyste i mierzalne. W kryteriach określone zostały zasady punktowania, w tym maksymalne i minimalne wartości, jakie może uzyskać wniosek. Każde z kryteriów posiada opis tak, aby sposób przyznawania punktów nie budził wątpliwości.

Kryteria wyboru, zostały przez LGD opracowane odrębnie dla każdego typu operacji przewidzianych do realizacji, czyli dla:

- operacji realizowanych indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD dla projektów z zakresu podejmowania i rozwijania działalności gospodarczej;
- operacji realizowanych indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD dla projektów z zakresu zachowania dziedzictwa lokalnego, budowy lub przebudowy ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej oraz promowania obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych;
- projektów grantowych;
- operacji własnych LGD (których realizatorem operacji jest LGD).

W zależności od zakresu operacji ustanowiono kryteria, które wprost odnoszą się do wskaźników produktu i rezultatu. Ustanowionym kryteriom przyznano wagi punktowe, tak, aby skoncentrować się na działaniach, które w największym stopniu pozwolą zniwelować problemy obszaru.

- Dla operacji związanych z tworzeniem lub rozwijaniem przedsiębiorstw najwyższą wagę punktową przyznano na tworzenie miejsc pracy. Ponadto dużą wagę punktową otrzymało kryterium innowacyjności.

LGD „Kwartet na Przedgórzu" przyjęła dla realizacji LSR definicję innowacyjności w odniesieniu do wszystkich działań skierowanych do przedsiębiorców:

Innowacyjne rozwiązania na obszarze – rozumiane jako wdrożenie nowego na danym obszarze lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu organizacji lub nowego sposobu wykorzystania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych:

a) innowacyjność procesowa – beneficjent zakłada opracowanie, wdrożenie lub zastosowanie nowej technologii;

b) innowacyjność produktowa – beneficjent zakłada opracowanie i wprowadzenie do produkcji nowego produktu lub usług;

c) innowacyjność marketingowa - beneficjent zakłada zastosowanie nowatorskich technik marketingowych.

Zasady oceny: beneficjent w ramach oceny otrzymuje punkty za spełnienie minimum jednej z powyższych innowacyjności.

Dodatkowo dla operacji z zakresu tworzenia i rozwijania przedsiębiorstw ustanowiono kryteria premiujące. Preferowane będą operacje:

- ukierunkowane na zaspokojenie potrzeb grup defaworyzowanych oraz operacje, w których beneficjentem jest osoba defaworyzowana;
- polegające na zakładaniu bądź rozwijaniu działalności gospodarczej w zawodach deficytowych (określonych w LSR);
- innowacyjne, zgodne z poniższą definicją:

Innowacyjność prośrodowiskową - polegającą na zastosowaniu technologii przyjaznych środowisku i/lub ograniczających zużycie energii. Aspekt ten projektodawca będzie musiał udowodnić we wniosku.

Zasady oceny**:** beneficjent otrzymuje punkty, jeśli wykaże, że co najmniej 5% wartości dotacji wykorzysta na działania prośrodowiskowe.

Dla pozostałych operacji realizowanych indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD oraz projektów grantowych najwyższą wagę punktową przyznano kryterium oddziaływania, tak, aby wybierano operacje, które aktywizować będą jak największą liczbę mieszkańców oraz będą wpływać na budowanie więzi społecznych całego obszaru, a nie poszczególnych miejscowości czy gmin. Ponadto dużą wagę punktową otrzymało kryterium innowacyjności. LGD „Kwartet na Przedgórzu" przyjęła dla realizacji LSR definicję innowacyjności w odniesieniu do wszystkich działań „twardych", czyli inwestycyjnych oraz „miękkich", czyli nieinwestycyjnych. I tak:

Innowacyjność inwestycyjna – polega na zastosowaniu w realizowanych inwestycjach nowatorskich rozwiązań konstrukcyjnych, technologicznych, architektonicznych oraz wykorzystujących potencjał inwestycji do współpracy międzysektorowej i budowy więzi w społeczności lokalnej.

Zasady oceny: beneficjent otrzymuje punkty, gdy wykaże zastosowanie w realizowanej inwestycji ww. rozwiązań.

Innowacyjność nieinwestycyjna – polega na niestandardowym zastosowaniu w realizowanych operacjach lokalnych zasobów przyrodniczych, kulturalnych, społecznych.

Zasady oceny: beneficjent otrzymuje punkty, jeśli jego operacja obejmuje unikatowy zakres zadań lub/i przewiduje wykorzystanie interesujących form ich realizacji.

Dodatkowo dla pozostałych operacji realizowanych indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD oraz projektów grantowych określono kryteria premiujące. Preferowane będą operacje, których odbiorcami będą osoby defaworyzowane. Ponadto dodatkowo premiowana będzie innowacyjność zgodnie z poniższą definicją:

Innowacyjność programu edukacyjnego – zakłada się włączenie do realizowanego projektu lokalnej edukacji historycznej o Przedgórzu pn. „Szlak historii miejsc, ludzi i wydarzeń", w którym zastosowano nowatorskie metody i nową filozofię działania. Zastosowano m.in. technologię fotokodów oraz nagrań odtwarzanych po połączeniu ze wskazanym numerem telefonu, przez co tworzy się spójną informację o obszarze, z którą dociera się do wszystkich grup odbiorców. Innowacyjnością jest równoczesne rozbudowywanie systemu Przedgórzańskiej Edukacji, która w połączeniu ze „Szlakiem historii miejsc, ludzi i wydarzeń", a także prowadzonym portalem „przedgorze.pl" daje efekt synergii dla promocji kultury i historii obszaru. Wykorzystanie tych metod w procesie dydaktycznym jest także modelową innowacją edukacyjną.

Zasady oceny: beneficjent otrzymuje punkty, jeśli wykaże, że jego operacja dotyczy projektu lokalnej edukacji historycznej.

Procedura oceny wniosków za pomocą kryteriów może się odbywać w systemie informatycznym lub na kartach do głosowania (szczegółowy opis znajduje się w *Procedurze oceny i wyboru operacji)*. Przyjęte procedury przewidują przejrzysty sposób postępowania w sytuacji rozbieżnych ocen w ramach kryteriów. Opracowane kryteria spełniają warunki dotyczące obiektywności, niedyskryminującego charakteru, przejrzystości i mierzalności. Przy kryteriach podany jest opis i zasady punktowania, w tym preferencje - maksymalne i minimalne wartości, jakie może uzyskać wniosek.

6.4 INFORMACJA O REALIZACJI PROJEKTÓW GRANTOWYCH, OPERACJI WŁASNYCH ORAZ PROJEKTÓW WSPÓŁPRACY

Projekty grantowe

LGD planuje realizować konkursy grantowe w czterech zakresach tematycznych. W każdym z nich jest też przyjęta kwota ograniczająca wielkość grantu. Pozostałe limity są zgodne z Rozporządzeniem MRiRW.

- P.I.1.2 Obywatelskie tworzenie miejsc pn. „Przedgórzańskie Inspiracje" – planuje się dwa projekty grantowe na kwotę po 40 tys. zł. Wartość jednego zadania służącego osiągnięciu celu projektu grantowego wyniesie od 5 do 8 tys. zł.
- P.I.2.1 Działania w oparciu o tradycję, produkt lokalny i dziedzictwo Przedgórza – planuje się pięć projektów grantowych. Dwa projekty dotyczyć będą wyposażenia podmiotów działających w sferze kultury – wartość tych projektów przewidziano na kwotę po 100 tys. zł. Wartość jednego zadania służącego osiągnięciu celu projektu grantowego wyniesie od 5 do 10 tys. zł. Natomiast trzy projekty grantowe dotyczyć będą działań promujących obszar Przedgórza – wartość tych projektów przewidziano na kwotę dwa razy po 80 tys. zł oraz raz 90 tys. zł. Wartość jednego zadania służącego osiągnięciu celu projektu grantowego wyniesie od 5 do 10 tys. zł.
- P.I.2.2 Działania edukacyjne o Przedgórzu bazujące na historii ludzi, miejsc i wydarzeń, w tym rozbudowa systemu edukacji EDU-INFO – planuje się jeden projekt grantowy na kwotę 128 tys. zł. Wartość jednego zadania służącego osiągnięciu celu projektu grantowego wyniesie od 5 do 8 tys. zł.
- P.I.3.1 Działania sportowe i / lub rekreacyjne – planuje się dwa projekty grantowe na kwotę po 70 tys. zł każdy. Wartość jednego zadania służącego osiągnięciu celu wyniesie od 5 do 7 tys. zł.

Minimalny wkład własny dla organizacji pozarządowych w projektach grantowych wynosi 10%, a dla osób fizycznych 20%. Pozostali beneficjenci – zgodnie z wytycznymi MRiRW.

Projekty własne

LGD przewiduje realizację projektów własnych w dwóch przedsięwzięciach:

- I.3.2 „Działania proekologiczne"
- II.1.2 „Tworzenie warunków do podejmowania pracy w zawodach deficytowych przez defaworyzowanych".

Planuje się realizację operacji w zakresie wzmocnienia kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy mieszkańców o ochronie środowiska i zmian klimatycznych oraz zastosowanie technologii przyjaznych środowisku. LGD zamierza wykorzystać własne możliwości oraz zaangażowanie ewentualnych partnerów do prowadzenia kampanii promujących działania proekologiczne, związane z gospodarką odpadami czy korzyściami płynącymi z wykorzystywania OZE. Ponadto, monitorując rynek pracy, LGD będzie podejmować działania zmierzające do tworzenia miejsc pracy przez młodych ludzi lub inspirując ich do zakładania działalności gospodarczej. LGD szukać będzie w tym celu partnerów, a jednym z nich będzie zajmujący się przygotowywaniem do zawodu Ośrodek Dokształcania i Doskonalenia Zawodowego w Brzesku. Przedsięwzięcia polegające m.in. na organizowaniu szkoleń dedykowane będą szczególnie młodym ludziom w wieku 19-30 lat poszukującym pracy, którzy starają się ją podjąć szczególnie w deficytowych zawodach.

Projekty współpracy krajowej i zagranicznej z innymi LGD

LGD zamierza zrealizować dwa projekty współpracy, które będą kontynuacją wspólnych – z innymi LGD - działań w obszarze turystyki i produktu lokalnego.

Projekt krajowy ma na celu rozwój turystyki obszarów kilku sąsiednich LGD, w tym poprzez rozbudowę sieci ścieżek do Nordic Walking (wskaźnik produktu: liczba oznakowanych turystycznych tras, miejsc, ścieżek i szlaków – 2).

Projekt międzynarodowy pn. „Smak na Małopolski Produkt, czyli Biznes ze smakiem" ma na celu rozwój branży/rynku produktów lokalnych, regionalnych, tradycyjnych pochodzących z terenu województwa małopolskiego poprzez zbudowanie wspólnego wizerunku oraz stworzenie sieci dystrybucji produktów (wskaźnik produktu: Liczba działań mających na celu rozwój rynku produktów lokalnych – 1).

W obu projektach weźmie udział łącznie 14 LGD, w tym partnerskie grupy z Portugalii i Finlandii.

6.5 WSPARCIE NA ROZPOCZYNANIE I ROZWÓJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

LGD „Kwartet na Przedgórzu", biorąc pod uwagę przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, wskazała podstawowe zasady ustalania wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR, tj. określenie intensywności pomocy w zależności od kategorii beneficjenta lub rodzaju operacji biorąc pod uwagę:

Wysokość premii przyznawanej na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
(*które nie powinno być wyższe niż 100 000 zł*) **w ramach LSR wynosi 50 tys. zł**

a ponadto:

Wysokość premii przyznawanej na rozpoczynanie działalności gospodarczej,
w zawodach deficytowych (wymienionych poniżej) **w ramach LSR wynosi 70 tys. zł**

Ustalona kwota jest stała. Opracowany przez wnioskodawcę biznesplan musi być uzasadniony ekonomicznie, a planowane inwestycje muszą uzasadniać wnioskowaną kwotę, która jest równa wysokości wsparcia przyznawanego na rozpoczynanie działalności gospodarczej, zgodnie z LSR.

Uzasadnienie:

W procesie partycypacyjnego przygotowywania LSR ustalono liczną grupę osób (szczególnie młodych) chętnych do rozpoczęcia działalności gospodarczej ze wsparciem LSR. Na tej podstawie oraz biorąc pod uwagę średnią wysokość dotacji w działaniu *Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw* (2007-2013), która wyniosła 86 tys. zł ustalony został poziom premii na rozpoczęcie działalności gospodarczej w wysokości 50 tys. zł. Wkład własny wymagany jest na poziomie minimum 30%. Ponadto na podstawie badań wśród mieszkańców (*Raport z badań ankietowych*) oraz na podstawie potrzeb i problemów zgłaszanych przez mieszkańców - na każdym spotkaniu - zdiagnozowano problem z dostępnością do usług szczególnie pożądanych w codziennym życiu, a świadczonych przez osoby w takich zawodach jak: hydraulik, stolarz, elektryk, mechanik samochodowy itd. Dlatego wysokość premii przyznawanej na rozpoczynanie działalności gospodarczej w zawodach deficytowych dla obszaru wynosi 70 tys. zł z wymaganym wkładem własnym na poziomie co najmniej 30%.

Katalog zawodów deficytowych na obszarze LGD „Kwartet na Przedgórzu":: ślusarz, elektryk, stolarz, hydraulik, betoniarz-zbrojarz, dekarz, blacharz samochodowy, mechanik pojazdów samochodowych, opiekun/asystent osób starszych, opiekun medyczny, hotelarz, kelner, informatyk. Zakłada się coroczną analizę katalogu zawodów deficytowych i ich ewentualne uzupełnianie.

LGD „Kwartet na Przedgórzu", biorąc pod uwagę uwarunkowania lokalne, określiła również wysokość kwoty wsparcia na rozwój przedsiębiorstw, warunkowaną tworzeniem miejsc pracy i ich utrzymaniem zgodnie z przepisami PROW:

Wysokość wsparcia przyznanego na rozwój przedsiębiorstwa w okresie wdrażania LSR
nie może przekroczyć 300 tys. zł, a wsparcie warunkowane jest utworzeniem miejsca/miejsc pracy,
przy czym wsparcie **na jedno miejsce pracy wynosi od 26 tys. zł do 85 tys. zł.**

Uzasadnienie:

Na podstawie średniej wysokość dotacji w działaniu *Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw* (2007-2013), ustalony został poziom premii na rozpoczęcie działalności gospodarczej w wysokości od 26 tys. zł do 85 tys. zł wsparcia na jedno miejsce pracy. Wkład własny wymagany jest na poziomie minimum 30%.

W przypadku rozwoju przedsiębiorstw nie zróżnicowano branż, gdyż uznano, iż każde miejsce pracy, utrzymane co najmniej w okresie przewidzianym wytycznymi, będzie miało pozytywny wpływ na obszar.

7 PLAN DZIAŁANIA

Przyjęty harmonogram osiągania poszczególnych celów i wskaźników pozwoli na wdrożenie LSR w zaplanowanym czasie. Prowadzony będzie stały monitoring, przewiduje się także ewaluację, która pozwoli na weryfikację osiągania zaplanowanych efektów. Pierwszy etap planowany jest do 2018 r., drugi etap do 2021 r., a trzeci etap zamknie się w 2023 r., czyli końcowym rokiem realizacji LSR. Większość operacji przyjętych do realizacji, została zaplanowana w 1. i 2. etapie w sposób umożliwiający minimalizowanie ryzyka związanego z osiąganiem wskaźników przyjętych jako miary

sukcesu jej wdrażania. Przez cały okres trwania naborów prowadzone będzie systematyczne doradztwo oraz szkolenia dla beneficjentów. Ich intensywność oraz tematyka będą na bieżąco modyfikowane w zależności od potrzeb wnioskodawców oraz zakresu oczekiwanego wsparcia.

Plan działania zawiera szczegółowe wskazanie harmonogramu osiągania poszczególnych wskaźników produktu (w przedziałach czasowych) dla określonych w strategii przedsięwzięć, co w konsekwencji przełoży się na osiągnięcie zaplanowanych celów. Zakłada się też, że większa część wskaźników będzie wykonana w dwóch etapach (sekwencjach czasowych określonych w planie działania).

Planowane terminy konkursów dopasowane są do oczekiwań beneficjentów. W czasie konsultacji wskazywali oni preferowane terminy realizacji projektów inwestycyjnych, dotyczących infrastruktury społecznej, ogólnodostępnej i niekomercyjnej. Na wsparcie czekają także przedsiębiorcy oraz osoby, które chcą założyć działalność gospodarczą.

Planuje się ogłaszanie konkursów na działania tak, by zaspokoić potrzeby i oczekiwania mieszkańców oraz organizacji pozarządowych, a także instytucji kultury. Ogłoszenie ostatnich konkursów zaplanowano w 2021 r., co zminimalizuje ryzyko związane z osiąganiem wskaźników przyjętych jako miary sukcesu jej wdrażania.

Tak skonstruowany plan działania i plan finansowy pozwoli osiągnąć zakładane cele. Z konsultacji wynika, że mieszkańcy, instytucje, JST i organizacje pozarządowe mają już gotowe projekty, których pomysły zgłaszali w procesie partycypacji i czekają na pierwsze nabory wniosków.

8 BUDŻET LSR

LSR „Kwartet na Przedgórzu" jest jednofunduszowa i w związku z tym działania zaplanowane w budżecie są zgodne z wytycznymi PROW na lata 2014-2020.

Kwota wkładu EFRROW przewidziana w LSR na poddziałanie 19.2 PROW jest równa 63,63% ogólnej kwoty przewidzianej w LSR na poddziałanie 19.2 PROW. Jednocześnie w przypadku podmiotów sektora finansów publicznych poziom pomocy finansowej EFRROW wynosi maksymalnie 63,63% kosztów kwalifikowanych, a wymagany krajowy wkład środków publicznych, w wysokości co najmniej 36,37% kosztów kwalifikowanych projektu, pochodzi ze środków własnych beneficjenta. Tym samym kwoty określone jako „Wsparcie finansowe PROW" obok pomocy udzielanej beneficjentom obejmują także krajowy wkład środków publicznych, pochodzący ze środków własnych beneficjentów, będących podmiotami sektora finansów publicznych, w wysokości zapewniającej współfinansowanie wkładu EFRROW.

Wsparcie finansowe w zakresie poddziałania 19.2 dotyczyć będzie w szczególności rozwoju przedsiębiorczości, na co przeznaczono 50% budżetu powyższego poddziałania. Pozostała część budżetu przeznaczona będzie na działania poprawiające: jakość życia, dostęp do wiedzy oraz perspektywy rozwoju mieszkańców.

Kwota środków działania LEADER przewidziana na poddziałanie 19.3 PROW (współpraca), która została uwzględniona w LSR na etapie wyboru LSR przewiduje 2% kwoty przewidzianej na poddziałanie 19.2 PROW (wdrażanie LSR). Dla LGD „Kwartet na Przedgórzu" to kwota 160 000 zł, jednak przewiduje się ją wykorzystać do 2018 roku na poziomie 140 000 zł. Środki przewidziane na projekty współpracy przyczynią się do podniesienia kompetencji lokalnych społeczności, wymiany doświadczeń, promocji lokalnych zasobów oraz walorów obszaru. Ponadto zrealizowane projekty poprawią integrację i wymianę doświadczeń.

Maksymalne kwoty środków działania LEADER przewidziane na poddziałanie 19.4 PROW (Animacja i aktywizacja) w odniesieniu do LSR współfinansowanej tylko z EFRROW, są uzależnione od wysokości środków przewidzianych na poddziałanie 19.2 PROW, które w przypadku Stowarzyszenia „Kwartet na Przedgórzu" wynoszą 8 000 000 zł. W związku z tym na poddziałanie 19.4 LGD przewidziano kwotę 1 850 000 zł. Środki te przeznaczone będą w zasadniczej części na zarządzanie procesem wdrażania LSR. Mieszczą się w tym koszty utrzymania Biura LGD wraz z wynagrodzeniami pracowników. Ponadto LGD prowadzić będzie działania aktywizujące, obejmujące koszty szkoleń dla zaangażowanych w realizację LSR, wspieranie mieszkańców w zakresie realizacji celów, prowadzenie doradztw i szkoleń dla beneficjentów. W kosztach na poddziałanie 19.4 mieszczą się również przedsięwzięcia związane z promocją obszaru i kampania informacyjna prowadzona wśród lokalnej społeczności.

Tabela 8.1. Opis powiązania budżetu z celami

CELE LSR	BUDŻET (w zł i w %)	POWIĄZANIE BUDŻETU Z CELAMI
Cel ogólny I: Włączenie społeczności lokalnej w działania na rzecz poprawy jakości życia, dostępu do wiedzy oraz perspektyw rozwoju wszystkich grup mieszkańców		

Cel szczegółowy I.1 Poprawa jakości przestrzeni publicznej, w tym infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej i renowacja zabytków	**2 782 000 zł** co stanowi **35 %** budżetu na wdrażanie LSR	Konsultacje wykazały, że infrastruktura kulturalna oraz turystyczno-rekreacyjna na obszarze jest rozlokowana nierównomiernie. Na terenie gmin objętych LSR są miejscowości, gdzie obiektów spełniających taką rolę nie ma lub ich standard jest bardzo niski. Niewątpliwie to przyczyna małej aktywności i niskiego poziomu integracji społecznej. Ponadto mieszkańcy zasygnalizowali, że na obszarze jest bardzo dużo zabytków, które wymagają renowacji Jest to ważny dla lokalnej społeczności element krajobrazu, przyczyniający się do zachowania tożsamości lokalnej. Wobec powyższego budżet na działania poprawiające jakość przestrzeni publicznej stanowi 35 % całego budżetu LSR.
Cel szczegółowy I.2 Kultywowanie, zachowanie i upowszechnianie tradycji wzmacniające spójność obszarową Przedgórza	**898 000 zł** co stanowi **11 %** budżetu na wdrażanie LSR	Podstawą budowania silnego kapitału społecznego jest zarazem wzmacnianie więzi opartych na wspólnej tożsamości, jak i otwartość na inne wzorce kulturowe, umiejętność współdziałania i współżycia osób reprezentujących różne poglądy, tradycje, normy zachowań i sposoby życia. Z perspektywy rozwoju kapitału społecznego te postawy są ze sobą silnie związane i warunkowane przez znajomość własnej tradycji, kultury, historii oraz indywidualną kreatywność, otwartość na inspiracje i nowe rozwiązania. Dlatego w celu I.2 przewiduje się rozwój organizacji i instytucji kultury, co spowoduje wzbogacenie oferty czasu wolnego mieszkańców w oparciu o dziedzictwo kulturowe i historię obszaru. Ponadto istnieje konieczność profesjonalnie prowadzonej edukacji regionalnej, a także zachęcanie społeczności do angażowania się w sprawy własnej lokalności i własnego dziedzictwa kulturowego. Budżet na te działania stanowi 11 % całego budżetu LSR.
Cel szczegółowy I.3 Aktywizacja mieszkańców poprzez promocję zdrowego trybu życia i ochrony środowiska oraz przeciwdziałanie zjawiskom aspołecznym	**200 000 zł** co stanowi **2,5 %** budżetu na wdrażanie LSR	Wpisując się w realizację celów PROW i RLKS przygotowany został program promocji zdrowego trybu życia i ochrony środowiska (promujący postawy prośrodowiskowe w codziennym życiu). Działania te wpłyną także na przeciwdziałanie zjawiskom aspołecznym, m.in. poprzez organizację wspólnej rekreacji. Ponadto podczas konsultacji zdiagnozowano problem, polegający na zbyt małej ilości środków finansowych na organizację zajęć sportowych w stosunku do potrzeb mieszkańców, a także niewystarczających działań w zakresie ochrony środowiska. Analizując możliwości LGD budżet na te działania stanowi 2,5 % całego budżetu LSR.
<u>Cel ogólny II:</u> Zrównoważony rozwój obszaru i działalności gospodarczej w oparciu o potencjały lokalne		
Cel szczegółowy II.1 Wzmocnienie przedsiębiorczości poprzez innowacyjność i działania prośrodowiskowe	**4 000 000 zł** co stanowi **50 %** budżetu na wdrażanie LSR	Podczas konsultacji społecznych oraz prac Grupy Roboczej zidentyfikowano problem polegający na zbyt małej ilości miejsc pracy w stosunku do potrzeb. Dotyczy to małej liczby nowotworzonych przedsiębiorstw, a także braku rozwoju tych już działających. Żeby temu przeciwdziałać połowa budżetu na wdrażanie LSR przeznaczona jest na tworzenie miejsc pracy.
Cel szczegółowy II.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu na rynku pracy grup defaworyzowanych	**120 000 zł**, co stanowi **1,5%** budżetu na wdrażanie LSR	Konsultacje społeczne wykazały, że na obszarze objętym LSR są grupy osób, które mają utrudniony dostęp do rynku pracy. Znaczącą grupą bezrobotnych są ludzie młodzi. Z kolei pracodawcy chcą zatrudniać doświadczonych pracowników. W wyniku szerokich konsultacji zdecydowano o konieczności podjęcia działań w zakresie pomocy defaworyzownym w ułatwieniu dostępu do rynku pracy. Budżet na te działania stanowi 1,5 % całego budżetu LSR.
<u>Cel ogólny III:</u> Upowszechnianie idei współpracy i budowania partnerstwa na obszarze Przedgórza		

Cel szczegółowy III.1 Promowanie obszaru poprzez wzmacnianie partnerskiej współpracy LGD Kwartet na Przedgórzu	**1 850 000 zł** co stanowi **100 %** budżetu na „koszty bieżące i aktywizację”	Niezmiernie ważnym elementem rozwoju obszaru jest zawiązanie współpracy wielu środowisk, czyli utworzenie partnerstwa. Dzięki niemu tworzy się system trwałych więzi i powiązań pomiędzy poszczególnymi podmiotami i instytucjami, które angażują się w prace na rzecz gospodarki, rynku pracy, kultury, edukacji czy opieki społecznej. Mimo dotychczasowych działań i pozytywnej roli, jaką „Kwartet” pełni na Przedgórzu, konsultacje społeczne potwierdziły potrzebę jeszcze większego angażowania się LGD w rozwój obszaru. Mieszkańcy wskazali potrzebę dalszych zintensyfikowanych przedsięwzięć w tym zakresie. Ponadto badania wykazały konieczność wzmocnienia działań aktywizujących mieszkańców oraz prowadzenia akcji zachęcających lokalne podmioty do składania wniosków.
	140 000 zł budżetu na „projekty współpracy”	Współpraca ponadlokalna oraz międzynarodowa jest bardzo ważnym elementem rozwoju obszaru oraz budowania więzi i powiązań pomiędzy poszczególnymi podmiotami i instytucjami. W przypadku współpracy z partnerami zagranicznymi to także korzyści płynące z wymiany doświadczeń i poznania innych tradycji, kultury, zwyczajów.

9 PLAN KOMUNIKACJI

Dotychczasowe doświadczenia podejścia LEADER wskazują, iż bieżące włączanie społeczności lokalnych w realizację strategii może przynosić nie tylko efekty edukacyjne, ale także może znacząco podnosić wartość operacji zgłaszanych do LGD przez wnioskodawców (dotyczy to zarówno operacji indywidualnych, przynoszących korzyści głównie poszczególnym beneficjentom z obszaru działań LGD, jak i przedsięwzięć wspólnych, wzmacniających powiązania partnerskie, niosących potencjalnie większą wartość dodaną). Warunkiem skutecznego zaangażowania społeczności lokalnej w realizację LSR jest skuteczna (obustronna) komunikacja. Należy podkreślić, że udział społeczności lokalnych z obszaru działań LGD jest istotny nie tylko w fazie opracowywania LSR, ale także w trakcie jej wdrażania (tj. prowadzenia konkursów na wybór operacji realizujących cele LSR, wdrażania projektów grantowych, rozwijania i realizacji projektów współpracy, a także innych działań, w szczególności aktywizujących). Dlatego *Plan komunikacji* zaplanowano już w momencie tworzenia LSR. O harmonogramie Planu komunikacji - także w rozdziale *7 Plan działania*.

- **Główne cele działań komunikacyjnych wynikające z przeprowadzonej analizy potrzeb/problemów komunikacyjnych.**

Przeprowadzone badanie ewaluacyjne pozwoliło na zapoznanie się z opinią mieszkańców na temat stosowanych dotychczas rozwiązań dotyczących komunikowania się LGD z mieszkańcami obszaru. Poproszono o ocenę pytając czy stosowane rozwiązania były skuteczne i odpowiednie. Również w ankiecie skierowanej do mieszkańców na etapie opracowywania analizy SWOT oraz określania celów LSR zawarto pytania dotyczące oczekiwanych przez mieszkańców metod i sposobów komunikacji w odniesieniu do realizacji LSR. Dyskutowano również o tym podczas otwartych spotkań konsultacyjno-informacyjnych. W oparciu o zebrane w ten sposób informacje Grupa Robocza przygotowała wstępną propozycję tworzonego planu komunikacyjnego. Projekt skonsultowany został następnie z mieszkańcami poprzez umieszczenie propozycji na stronie internetowej LGD oraz podczas zebrań z mieszkańcami. Mieszkańcy mogli dodatkowo zgłosić swoje sugestie i uwagi co do treści dokumentu bezpośrednio w biurze LGD. Zebrane uwagi poddane zostały analizie przez Grupę Roboczą.

Z informacji przekazanych przez mieszkańców wynika, że najczęściej zdobywali oni wiedzę o realizowanej LSR korzystając z następujących form komunikacji: za pomocą strony internetowej – 68,1 %; poprzez portale społecznościowe – 45,2 %; w trakcie zebrań/spotkań – 34,8 %, z mediów lokalnych – 31,9 %.

W działaniach zapewniających udział społeczności we wdrażaniu LSR wykorzystywane będą różne formy komunikowania, dodatkowo zróżnicowane w zależności od odbiorców. Z analizy dokonanej na podstawie wniosków z badania ewaluacyjnego poprzedniej strategii oraz potrzeb zgłoszonych przez mieszkańców w trakcie opracowywania niniejszego dokumentu, wynikają następujące wnioski:

– szczegółowe informacje o możliwym zakresie wsparcia i warunkach ubiegania się o nie powinny być przekazywane z odpowiednim wyprzedzeniem czasowym;

– informacje w zakresie zasad realizacji i rozliczania operacji, które uzyskały wsparcie, powinny być przekazywane systematycznie od rozstrzygnięcia pierwszego naboru operacji;

– wszystkie informacje dotyczące wdrażania LSR powinny być przekazywane w pierwszej kolejności z wykorzystaniem elektronicznych technik informacyjno-komunikacyjnych;

– w związku z planem komunikacji istnieje potrzeba skuteczniejszego informowania w zakresie nawiązywania współpracy pomiędzy mieszkańcami w celu realizacji wspólnych projektów.

- **Najważniejsze cele realizacji Planu Komunikacji:**

Cel komunikacji 1.: Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej głównych celach, zasadach przyznawania dofinansowania oraz typach operacji , które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR;

Cel komunikacji 2.: Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o tym, jak należy interpretować poszczególne kryteria oceny używane przez Radę LGD;

Cel komunikacji 3.: Poinformowanie realizatorów operacji o wsparciu w realizacji i rozliczeniach projektów;

Cel komunikacji 4.: Komunikacja w zakresie dobrego wizerunku LGD „Kwartet na Przedgórzu";

Cel komunikacji 5.: Uzyskanie informacji zwrotnej nt. jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt w tym zakresie.

We wszystkich działaniach komunikacyjnych skierowanych do mieszkańców przestrzegana będzie zasada odpowiedniego oznakowania komunikatu, informująca o źródłach finansowania z funduszu PROW 2014-2020. Natomiast w celu zachowania odpowiedniej jakości przekazywanych komunikatów LGD podejmie starania, aby informacja była rzetelna, aktualna i zgodna z przepisami prawa, a poprzez zastosowanie właściwych kanałów komunikacyjnych LGD skutecznie dotrze z przekazem do szerokiego grona odbiorców. Zachowanie tej zasady tworzy przekaz tożsamy, jednorodny, rozpoznawalny i łatwy do zapamiętania. Służy budowaniu wizerunku zarówno marki Funduszy Europejskich, jak i Lokalnej Grupy Działania jako nośnika pewnych wartości i korzyści.

- **Działania komunikacyjne oraz odpowiadające im środki przekazu**

Informacja skierowana do beneficjentów jest dostępna permanentnie i w każdym momencie. Istniejące kanały i narzędzia komunikacji umożliwiają dotarcie do informacji 24 godziny na dobę. Do takich rozwiązań należą m.in. strona internetowa LGD www.kwartetnaprzedgorzu.pl oraz profil facebook. Dostęp do informacji jest przygotowany tak, aby zapewnić możliwość dotarcia do informacji na wiele sposobów, zarówno pod względem formy, treści, jak i zasięgu. Dzięki temu informacja dociera w sposób wielokanałowy.

Przykładami różnych kanałów dotarcia do mieszkańców są ww. kanały przekazu elektronicznego - strona internetowa LGD, profil facebbok, a także: kontakt z pracownikami Biura LGD (bezpośredni, telefoniczny, e-mailowy); materiały informacyjne i promocyjne, ulotki, broszury, instrukcje; informacje w mediach; organizowane szkolenia, zebrania i spotkania.

Wykorzystywane środki przekazu pozwalają na skuteczną realizację komunikacji z poszczególnymi grupami docelowymi. Poniższe zestawienie przedstawia środki przekazu, jakie będą wykorzystane na każdym etapie komunikacji w zależności od zakładanych potrzeb określonych segmentów grup docelowych.

Dotarcie bezpośrednie (obejmuje sposoby komunikacji z docelowymi odbiorcami bez pośrednictwa zewnętrznych mediów):

- imprezy i wydarzenia promocyjne; telefoniczny kontakt z pracownikami Biura LG); poczta elektroniczna; szkolenia, warsztaty; ankiety.

  Dotarcie pośrednie (obejmuje sposoby komunikacji z docelowymi odbiorcami za pomocą zewnętrznych mediów):

- kampanie reklamowe i informacyjne w mediach lokalnych (artykuły w prasie i serwisach internetowych, audycje radiowe); strona internetowa LGD: www.kwartetnaprzegorzu.pl; drukowane lub elektroniczne materiały informacyjne, przewodniki, ulotki i instrukcje; ogłoszenia na tablicach urzędowych w urzędach i instytucjach oraz stronach internetowych urzędów; profil facebook.

LGD będzie organizowała ponadto spotkania, podczas których będzie informowała, w zależności od aktualnej potrzeby, o organizowanych konkursach o dofinansowanie operacji, planowanych działaniach, które są ważne z punktu widzenia uczestników poszczególnych spotkań.

W stosunku do grupy defaworyzowanej ze względu na dostęp do rynku pracy zamierza się zastosować następujące działania komunikacyjne:

- informacja na stronie www; spotkania w szkołach ponadgimnazjalnych; informacja na gminnych spotkaniach organizacji pozarządowych, zebraniach wiejskich; szkolenia dedykowane osobom z grupy de faworyzowanej; doradztwo indywidualne pracownika Biura LGD; poczta elektroniczna.

Każde z wymienionych działań będzie odpowiednio dobierane w zależności do realizowanych celów.

- **Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu.**

W planie komunikacji przewidziane są działania mające na celu pozyskanie informacji o funkcjonowaniu LGD i realizacji LSR. Dane będą zbierane w formie informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt w tym zakresie (np. dodatkowego przeszkolenia osób udzielających informacji i doradztwa (pracownicy biura LGD), przykładowo w zakresie komunikacji interpersonalnej bądź zmian w przepisach dotyczących zasad wsparcia. Informacje zbierane podczas działań informacyjnych o zasadach i efektach LSR skierowane będą do mieszkańców, w szczególności do potencjalnych wnioskodawców. Pozyskane w ten sposób informacje zostaną wykorzystane do aktualizacji LSR, procedur oraz ewentualnej zmiany funkcjonowania poszczególnych organów LGD czy biura. W sytuacji zaistnienia problemów z wdrażaniem LSR, a także potencjalnego pojawienia się sytuacji niesatysfakcjonującej akceptacji społecznej, wdrożone zostaną środki zaradcze.

- **Ocena ryzyk**

Ocena ryzyk, które mogłyby mieć negatywny wpływ na powodzenie Planu komunikacji, została przeprowadzona na kilku poziomach: na poziomie partnerstwa, na poziomie kontaktów z beneficjentami, na poziomie kontaktów z IW oraz na poziomie lokalnym, w sytuacji utraty dobrego wizerunku lub zaufania społecznego. Zakłada się także badanie **skuteczności przekazu,** poprzez m.in**.** monitoring wskaźników realizacji działań (liczba maili, zapytań, wejścia na stronę www, listy obecności na szkoleniach, ilość udzielonego doradztwa itp.) oraz planowanych efektów. Ocena skuteczności działań będzie przedmiotem ewaluacji przewidzianej raz na dwa lata. Wnioski i rekomendacje z badań ewaluacyjnych będą podstawą do korekty Planu komunikacji. **Wnioski i opinie** zebrane podczas działań komunikacyjnych zbierane będą w badaniach ankietowych. W przypadku zaistnienia istotnych problemów z wdrażaniem LSR lub pojawieniem się sytuacji kryzysowej zostanie powołany zespół kryzysowy, który zaproponuje korekty w działaniach komunikacyjnych.

10 ZINTEGROWANIE

10.1 OPIS ZGODNOŚCI I KOMPLEMENTARNOŚCI Z DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI I STRATEGIAMI

W trakcie formułowania celów LSR prowadzona była analiza pod kątem spójności z dokumentami strategicznymi, a rezultatem jest ścisły związek celów LSR z celami dokumentów planistycznych i strategicznych na poziomie krajowym, regionalnym, subregionalnym i lokalnym.

- **Strategie na poziomie narodowym**

„Strategia Rozwoju Kraju 2020”

Przygotowana przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju „Strategia Rozwoju Kraju 2020” (2012) opisuje najbardziej podstawowe i szeroko rozumiane kierunki działania, systemy wsparcia oraz cele, jakie powinny zostać osiągnięte w ciągu najbliższych kilku lat. SRK 2020 wskazuje kilka obszarów i celów, istotnych także z punktu widzenia strategii lokalnych:

W ramach Obszaru I „Sprawne i efektywne państwo”:

• poprawa efektywności środków publicznych, • zwiększenie wykorzystania środków pozabudżetowych,	• wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela, • rozwój kapitału społecznego

W ramach Obszar strategiczny II. „Konkurencyjna gospodarka”:

• rozwój eksportu towarów i usług, • zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego, • poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej,	• poprawa stanu środowiska, • adaptacja do zmian klimatu, • modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych

W ramach Obszaru strategicznego III „Spójność społeczna i terytorialna”:

• zwiększenie aktywności osób wykluczonych i	• tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków

zagrożonych wykluczeniem społecznym, • podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych, • zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych,	regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich, zwiększenie spójności terytorialnej

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWER)

W ramach przewidzianych w okresie rozliczeniowym 2014-2020 Programów Operacyjnych za szczególnie istotne z punktu widzenia przygotowania i wdrażania projektów ujętych w LSR należy uznać *Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWER)*. Zgodnie z założeniami POWER 2014-2020 za najważniejsze priorytety PROW w odniesieniu do LSR należy uznać:

Młodzi na rynku pracy: „wsparcie ludzi młodych, do 29. roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. „młodzież NEET") poprzez pomoc w zakresie określenia ścieżki zawodowej, szkolenia i egzaminy, staże, praktyki, subsydiowane zatrudnienie, dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej, wsparcie w zakresie mobilności międzysektorowej i geograficznej. Integralną częścią działań wspierających osoby młode jest Inicjatywa dla młodych".

Poprawa jakości polityki publicznej w odniesieniu do rynku pracy, gospodarki i edukacji, a szczególnie: poprawa efektywności wybranych polityk publicznych kluczowych z punktu widzenia strategii Europa 2020 i programów krajowych, w tym modernizacja instytucji rynku pracy, rozwój polityki edukacyjnej, poprawa jakości działań skierowanych do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Innowacyjność w aspekcie społecznym oraz współpraca ponadnarodowa: zwiększenie wykorzystania innowacji społecznych w ramach polityk publicznych, wzmocnienie potencjału rozwojowego osób i instytucji z wykorzystaniem programów mobilności ponadnarodowej, rozwój współpracy polskich podmiotów z partnerami zagranicznymi.

Działania planowane w ramach LSR LGD „Kwartet na Przedgórzu" oraz priorytety POWER 2014-2020 są spójne w odniesieniu do zidentyfikowanych odbiorców działań, do których należą:

• osoby młode, w tym niepełnosprawne, w wieku 15-29 lat bez pracy, które nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu, • mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa i ich pracownicy, • podmioty ekonomii społecznej, przedsiębiorstwa społeczne i ośrodki wsparcia, • jednostki samorządu terytorialnego i ich pracownicy	• instytucje rynku pracy, • partnerzy społeczni • szkoły i placówki oświatowe różnego typu, w tym prowadzące kształcenie zawodowe i ustawiczne oraz ich organy prowadzące, • podmioty świadczące usługi edukacyjne, • osoby w wieku aktywności zawodowej, w większości ze zidentyfikowanych grup największego ryzyka

- **Strategie na poziomie regionalnym**

Strategia Rozwoju Małopolski

W najważniejszym opracowaniu planistycznym w skali regionalnej, jakim jest „Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020" wyznaczono główne „obszary" rozwoju regionalnego i konieczne działania dla osiągnięcia postawionych celów. Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Kwartet na Przedgórzu" jest zbieżna z działaniami na poziomie regionalnym. W szczególności dotyczy to następujących obszarów:

Obszar 2 Aktywność zawodowa i przedsiębiorczość. Działania w ramach obszaru to m.in.: rozwój oferty edukacyjnej i jakości kształcenia zawodowego na poziomie średnim oraz wyższym – z uwzględnieniem potrzeb regionalnego rynku pracy; wyrównywanie szans w zakresie dostępu do rynku pracy i awansu zawodowego; kształtowanie i promocja postaw przedsiębiorczych od najwcześniejszych etapów edukacji.

Obszar 3 Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego. Działania w ramach obszaru to m.in.: poprawa stanu i sposobu użytkowania zabytków oraz przeciwdziałanie procesowi ich degradacji; ochrona i kształtowanie zabudowy historycznych miast i miasteczek; ochrona tradycyjnej zabudowy regionalnej i układów ruralistycznych; powstrzymanie degradacji wartościowych krajobrazów kulturowych oraz dewastacji obiektów zabytkowych i ich otoczenia; kształtowanie zrównoważonego krajobrazu architektonicznego; zachowanie i rewaloryzację dziedzictwa kulturowego, w tym przywrócenie rzeczywistej wartości zniszczonym obiektom oraz ponowne określenie dla poszczególnych obiektów ich wartości zabytkowych […]; ochrona, rozwój i uporządkowanie systemu obszarów chronionych, zapobieganie degradacji i ochronę zasobów dziedzictwa przyrodniczego regionu; stworzenie systemu oraz procedur zarządzania dziedzictwem

przyrodniczym; kształcenie kadr dla przemysłu czasu wolnego; promocja dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego

Obszar 8. Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne. Działania w ramach obszaru to m.in.: ochrona zasobów wodnych; poprawa jakości powietrza (sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza pochodzących z systemów indywidualnego ogrzewania […]); ochrona środowiska przed hałasem komunikacyjnym, komunalnym, przemysłowym oraz minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego przez właściwe planowanie przestrzenne; gospodarka odpadami; minimalizowanie skutków negatywnych zjawisk atmosferycznych, geodynamicznych i awarii przemysłowych, zagospodarowanie terenów zagrożonych powodzią i suszą hydrologiczną; edukacja obywatelska w zakresie ochrony środowiska oraz kształtowanie i promocja postaw proekologicznych.

- **Strategie na poziomie subregionalnym (w tym powiatowym)**

Powiat brzeski	Powiat tarnowski
„Strategia Rozwoju Powiatu Brzeskiego na lata 2014-2020" definiuje „pola strategiczne" w odniesieniu do planów rozwojowych powiatu: • Przestrzeń, infrastruktura i środowisko • Kapitał ludzki • Przedsiębiorczość i kooperacja Konsekwencją wyboru pól strategicznych jest określenie „pól operacyjnych", w ramach, których podejmowane będą konkretne działania. Najważniejsze dla LSR pola operacyjne to: • Rozwinięta infrastruktura komunikacyjna • Atrakcyjna infrastruktura turystyczno-rekreacyjna • Uelastycznienie zasobów rynku pracy • Rozwój kultury oraz zagospodarowanie czasu wolnego • Kreatywna przedsiębiorczość i współpraca międzysektorowa Obszary (pola) wyznaczone w ramach strategii powiatowej są spójne z planami określonymi w LSR. Dotyczy to szczególnie działań w zakresie dynamizacji procesów podnoszenia jakości życia mieszkańców oraz rozwoju przedsiębiorczości.	„Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Tarnowskiego na lata 2011-2020" określa „obszary kluczowe": • Aktywność zawodowa i przedsiębiorczość • Dostępność komunikacyjna • Dostępność usług publicznych wysokiej jakości • Ochrona środowiska naturalnego • Zarządzanie rozwojem powiatu. Na poziomie konkretnych „interwencji" operacyjnych należy wyróżnić: • Wzrost konkurencyjności mikro i małych przedsiębiorstw poprzez tworzenie powiązań kooperacyjnych; • Podniesienie poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców powiatu; • Kreowanie wspólnej, subregionalnej oferty turystycznej • Poprawa jakości komunikacji zbiorowej pomiędzy obszarami wiejskimi a ośrodkami miejskimi; • Dbałość o spójność, atrakcyjność i dostępność oferty kulturalnej • Ochrona zasobów wodnych i złóż kopalin • Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców • Rozwój współpracy samorządowej i międzysektorowej

Strategie rozwoju na poziomie obu powiatów zawierają obszary działania tożsame i komplementarne dla wybranych kierunków działania zapisanych w LSR LGD „Kwartet na Przedgórzu".

- **Strategie na poziomie lokalnym**

Borzęcin	Brzesko
„Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Borzęcin na lata 2015-2020" wyznaczyła „obszary rozwojowe", do których należą m.in.: • infrastruktura, środowisko, dostępność (komunikacyjna), • gospodarka turystyczna i agroturystyka, • kapitał ludzki i innowacje społeczne • przedsiębiorczość i wsparcie otoczenia biznesu, • dziedzictwo i rozwój zasobów kultury Jako konkretyzacja działań w wymienionych „obszarach" określono „cele operacyjne", z których do najważniejszych, z punktu widzenia LSR, należą :	W opracowaniu (projekt) „Strategia Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2015-2020" określono „priorytety rozwojowe" gminy: • Usługi publiczne (edukacja, czas wolny itp., jakość administracji) • Infrastruktura i przestrzeń publiczna (warunki życia, transport zbiorowy, drogi, środowisko naturalne, przyjazna, atrakcyjna, dostępna przestrzeń publiczna) • Gospodarka (zatrudnienie, przedsiębiorczość, inwestorzy) • Społeczność lokalna (kapitał społeczny,

• Modernizacja i poprawa jakości dróg powiatowych, gminnych i dojazdowych. • Budowa ciągów pieszych i ścieżek rowerowych na terenie gminy. • Wzmocnienie ochrony przeciwpowodziowej na terenach zalewowych poprzez inwestycje zapobiegające zagrożeniom. • Promowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii. • Formowanie grup producenckich na terenie gminy. • Wspieranie inicjatyw w zakresie przetwórstwa rolno – spożywczego, poprzez organizację szkoleń i pomocy doradczej. • Rozwój przedsiębiorczości pozarolniczej, z naciskiem na agroturystykę i powstanie gospodarstw o charakterze ekologicznym • Wypracowanie systemu zachęt dla inwestorów zewnętrznych, którzy byliby zainteresowani realizacją inwestycji związanych z nowymi technologiami, gospodarką turystyczną i rzemiosłem. • Rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez wykorzystanie nowoczesnych technologii. Biorąc pod uwagę projekty generowane w ramach LSR i działania zapisane w strategii gminy, należy uznać, że są one w najwyższym stopniu zgodne i wzajemnie uzupełniające.	intelektualny). W ramach „celów operacyjnych" wyznaczono podstawowe zadania, mające doprowadzić do realizacji zdefiniowanych powyżej planów, wśród nich m.in.: • Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego • Rozwój infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i społecznej • Podnoszenie jakości środowiska naturalnego • Wzrost liczby miejsc pracy na terenie gminy • Stwarzanie warunków dla rozwoju mieszkańców • Rozwój partnerstwa publiczno-społecznego na terenie gminy. Zadania zdefiniowane w LSR są komplementarne dla strategii gminy Brzesko przede wszystkim w obszarze rozwoju gospodarczego, ochrony środowiska i wzmocnienia partycypacji społecznej w podejmowanych zadaniach.

Dębno	**Radłów**
„Strategia Rozwoju Gminy Dębno na lata 2007-2015" określiła „obszary priorytetowe" dla rozwoju gminy. Należą do nich: • Integracja i aktywizacja mieszkańców • Turystyka i agroturystyka • Wyspecjalizowane, efektywne rolnictwo i przetwórstwo rolne • Warunki życia mieszkańców oraz funkcjonowania podmiotów gospodarczych Obszarom priorytetowym towarzyszą „cele operacyjne"; wśród których do najistotniejszych z punktu widzenia LSR, należą: • Rozwój indywidualnej przedsiębiorczości • Rozwój zrównoważonego rolnictwa, w tym rolnictwa ekologicznego oraz przetwórstwa rolno-spożywczego • Rozbudowa i modernizacja układu komunikacyjnego na terenie gminy • Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego • Promowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców powiatu • Rozwój zintegrowanego produktu turystycznego gminy • Promocja atrakcji gminy • Rozwój infrastruktury turystycznej • Zwiększenie współpracy władz samorządowych z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie gminy Działania z zakresu wsparcia rozwoju turystyki (przemysłu turystycznego) oraz wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi i społecznością lokalną są zbieżne z inicjatywami określonymi w LSR.	W opracowaniu „Strategia Rozwoju Gminy Radłów na lata 2015-2020" wyznaczono „obszary priorytetowe": • Kapitał ludzki i usługi społeczne • Ochrona środowiska i komfort życia mieszkańców • Gospodarka lokalna i turystyka Obszarom priorytetowym przyporządkowano „cele operacyjne", do których należą m.in. • Wzrost kapitału intelektualnego i rozwój społeczeństwa informacyjnego • Zachowanie tożsamości regionalnej i rozwój kapitału społecznego • Zachowanie atrakcyjności przyrodniczej i wzrost bezpieczeństwa ekologicznego • Systematyczna poprawa dostępności komunikacyjnej • Wzrost poziomu przedsiębiorczości i atrakcyjności gospodarczej • Wykreowanie oferty turystycznej gminy • Wykorzystanie potencjału rolniczego gminy Zarówno LSR jak i strategia rozwoju gminy kładą nacisk na mobilizację przedsiębiorczości lokalnej, rozwój turystyki, ochronę środowiska oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

10.2 OPIS SPOSOBU INTEGROWANIA PARTNERÓW, ZASOBÓW CZY BRANŻ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W CELU KOMPLEKSOWEJ REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ

Tworzenie powiązań obejmuje m.in. wymianę osiągnięć, doświadczeń i technologii między działającymi w ramach Leadera grupami, obszarami wiejskimi, administracją i organizacjami zaangażowanymi w rozwój wsi w UE, bez względu na to, czy są bezpośrednimi beneficjentami Leadera, czy nie. Jest to sposób na przekazywanie dobrej praktyki, rozpowszechnianie innowacji i wyciąganie wniosków z doświadczeń w lokalnym rozwoju wsi. Tworzenie powiązań skutkuje związkami między ludźmi, projektami i obszarami wiejskimi, pomagając w przezwyciężeniu izolacji doświadczanej przez niektóre regiony wiejskie. Może również przyczyniać się do stymulowania projektów współpracy przez kontaktowanie ze sobą poszczególnych grup Leadera.
W europejskim podejściu do rozwoju obszarów wiejskich zakłada się trzy podstawowe zasady rozwoju:
1. Związek ludzi ze środowiskiem, to znaczy traktowanie na równi spraw ludzi i ich środowiska (naturalnego i kulturowego);
2. Zintegrowaną działalność, oznaczająca współpracę między różnymi podmiotami: administracją rządową i samorządową z mieszkańcami, organizacjami itp., zmierzającą do przygotowania i realizacji projektów mających na celu rozwój lokalny;
3. Konsultacje i zaangażowanie, rozumiane jako uwzględnianie poglądów i oczekiwań oraz zasobów lokalnych społeczności w procesach ich rozwoju.
Każda z tych zasad oparta jest o zintegrowane podejście w stosunku do: środowiska (zrównoważonego rozwoju), do współpracy pomiędzy różnymi podmiotami oraz do wspólnego wypracowywania – w sposób demokratyczny i przejrzysty – decyzji będących konsensusem społecznym dotyczącym rozwoju obszaru *(Europejski Ruch Odnowy Wsi i Małych Miast ECOVAST, 1994 r. „Strategia dla wiejskiej Europy”).*

Powyższe zasady są również obecne w LSR, a jej charakter przejawia się także w spójnym podejściu.

Można wykazać w LSR szereg działań integrujących różnych partnerów i sektory, a także zasoby i branże działalności gospodarczej. Przejawiają się one m.in. w:

- działaniach związanych z promocją i informacją turystyczną obszaru (system Guide 24/24,), jako kontynuacja programu z poprzedniego okresu;
- działaniach edukacyjnych (opartych na portalu *przedgórze.pl*) i powiązanych ze „Szlakiem historii miejsc, ludzi i wydarzeń”;
- działaniach estetyzujących przestrzeń publiczną poprzez wspieranie różnych inicjatyw społecznych, gospodarczych i publicznych („Przedgórzańskie Inspiracje”, renowacja zabytków, inwestycje w infrastrukturę kultury, turystyki i rekreacji).

Zakłada się ponadto zintegrowanie działań na poziomie celów szczegółowych:

Cel szczegółowy I.1 Poprawa jakości przestrzeni publicznej, w tym infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej i renowacja zabytków	**Zintegrowanie sektorowe** na poziomie estetyzacji przestrzeni w przedsięwzięciach dotyczących zidentyfikowanych słabych stron obszaru w SWOT. Większe projekty w zakresie infrastruktury niekomercyjnej przeznaczone są do realizacji przez JST, w P.I.1.2 zakłada się obywatelskie „Przedgórzańskie Inspiracje”, przestrzenie wspólnie zagospodarowane przez grupy mieszkańców z wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego (cytaty, biogramy, opis miejsc itp.), dopełnieniem jest wsparcie dla renowacji zabytków kierowane do wszystkich podmiotów.
Cel szczegółowy I.2 Kultywowanie, zachowanie i upowszechnianie tradycji wzmacniające spójność obszarową Przedgórza	Do pełnej realizacji tego celu niezbędne jest współdziałanie wszystkich podmiotów aktywnych w sferze społecznej i kulturowej. Zaplanowane przedsięwzięcia obejmują działania w oparciu o tradycję, produkt lokalny i dziedzictwo Przedgórza i kierowane są do organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych. Ich działalność nakierowana jest „na mieszkańców”, szczególnie młodych, i w ten sposób przekazują międzypokoleniowo wiedzę o obszarze. Dopełnieniem tych działań jest przedsięwzięcie I.2.2, które pozwala na zachowanie, archiwizację i promocję tych operacji nawet po ich zakończeniu, dzięki programowi Przedgórzańskiej edukacji. Ma tu miejsce **zintegrowanie dziedzinowe i obszarowe** w podejściu do budowania tożsamości, kultury i historii.
Cel szczegółowy I.3 Aktywizacja mieszkańców poprzez promocję zdrowego trybu życia i ochrony środowiska oraz przeciwdziałanie zjawiskom	Cel ten integruje działania prozdrowotne zarówno sportowe, jak i rekreacyjne, których dopełnieniem jest działalność proekologiczna. Ma tu więc miejsce **zintegrowanie obszaru tematycznego, zintegrowanie metod realizacji** oraz **zintegrowanie partnerów**, szczególnie wokół tematów prośrodowiskowych – LGD zamierza budować koalicję prośrodowiskową, a dla realizacji działań pozyskiwać partnerów.

aspołecznym	
Cel szczegółowy II.1 Wzmocnienie przedsiębiorczości poprzez innowacyjność i działania prośrodowiskowe	W ramach przedsięwzięć planuje się **zintegrowanie partnerów** dla wspierania grup defaworyzowanych, **zintegrowanie działań** dla rozwoju przedsiębiorczości, a także **zintegrowanie branż** dla rozwoju turystyki i produktu lokalnego (m.in. z sekcji A, sekcji I, sekcji R, a także z sekcji C i G).
Cel szczegółowy II.2 Przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu na rynku pracy grup defaworyzowanych	W działania zaangażowani będą przede wszystkim defaworyzowani, do których skierowane będą inicjatywy związane z zakładaniem działalności gospodarczej poprzez podnoszenie ich kompetencji.
Cel szczegółowy III.1 Promowanie obszaru poprzez wzmacnianie partnerskiej współpracy LGD Kwartet na Przedgórzu	**Zintegrowanie partnerów** (trzy sektory), **zintegrowana współpraca** z innymi LGD oraz **zintegrowanie metod i technik** komunikacji obejmują przedsięwzięcia w ramach tego celu, realizowanego zgodnie z podejściem Leader.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji przez Stowarzyszenie „Kwartet na Przedgórzu" z założenia opierają się na współpracy różnych sektorów gospodarki (rolnictwo, usługi, handel, organizacje o charakterze społecznym) i tworzeniu zjawiska wzajemnego wzmacniania zasięgu przedsięwzięcia i wspólnego wykorzystania efektów podejmowanych inicjatyw w celu zrównoważonego rozwoju obszaru objętego LSR.

11 MONITORING I EWALUACJA

Proces monitoringu LSR na lata 2014-2023 będzie wspierany narzędziami informatycznymi pozwalającymi znacznie usprawnić pracę osób monitorujących. Szczegółowy zakres elementów podlegających monitoringowi opisany jest w procedurze monitoringu. LGD zamierza przeprowadzać także ewaluację raz na dwa lata (on-going), zgodnie z przyjętą procedurą ewaluacji, która jest załącznikiem do LSR. LGD będzie poddawać ewaluacji także swoje funkcjonowanie na obszarze. Oceniana będzie współpraca w środowisku, a także z innymi LGD. Natomiast specjalnie przygotowane w tym celu narzędzie informatyczne będzie pozwalało na badanie członków Stowarzyszenia, jako trójsektorowego partnerstwa.
Zakres przedmiotowy monitoringu i ewaluacji obejmuje:

- realizację LSR, m.in.: stopień realizacji celów i wskaźników, stopień realizacji wybranych operacji, wykorzystania budżetu, jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, oddziaływanie realizacji LSR na rozwój lokalny, bariery realizacji LSR, jakość procesu partycypacji;
- funkcjonowanie partnerstwa LGD: jakość podejmowanych uchwał, skuteczność nadzoru nad biurem LGD, jakość reakcji na zmieniające się warunki, umiejętność współpracy i atmosfera pracy, skuteczność działań strategicznych, jakość współpracy regionalnej i ponadregionalnej, jakość relacji z otoczeniem i promocji;
- działalność Biura: efektywność pracy Biura i organów LGD, ocena przebiegu konkursów, ocena sposobu przepływu informacji, ocena pracowników, efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności, innowacyjność, proces rozwoju pracowników, efektywność animacji i doradztwa, ochrona danych osobowych, jakość procesu archiwizacji i monitoringu.

12 STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

W związku z tym, iż realizacja LSR może potencjalnie znacząco wpływać na środowisko, Stowarzyszenie „Kwartet na Przedgórzu" w dniu 17.11.2015 r. zwróciło się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie (Oddział Zamiejscowy w Tarnowie) z wnioskiem o stwierdzenie czy istnieje konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedmiotowej LSR, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.). Konieczność przeprowadzenia takiej oceny, w odniesieniu do tej kategorii dokumentów planistycznych uzależniona jest od ich indywidualnej zawartości oraz zewnętrznych uwarunkowań ich realizacji. Przesłanką obowiązkowo kwalifikującą projekt LSR do przedmiotowej oceny jest możliwe ryzyko wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000 w związku z realizacją przedsięwzięć, bądź innych działań nim objętych (patrz art. 46 pkt 3 i art. 47 ww. ustawy).

Przedstawiając charakter i zakres opracowywanego dokumentu, LGD uzasadniała, że realizacja LSR nie spowoduje jednak znaczącego oddziaływania na środowisko, w związku z czym nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy. RDOŚ w odpowiedzi (pismo nr ST-I.410.1.25.2015.DK z dnia 26.11.2015 r.) uznał, że „przedstawiony projekt Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność przygotowanego przez Lokalną Grupę Działania Stowarzyszenie „Kwartet na Przedgórzu" **nie wymaga**

przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w myśl przepisów ww. ustawy z e.10.2008 r. Jednocześnie zwrócono uwagę, „iż skonkretyzowanie przedsięwzięć na kolejnych etapach postępowań, które byłyby finansowane ze środków PROW 2014-2022 w ramach działania LEADER, będzie wymagało analizy wpływu tych zamierzeń na środowisko w tym obszary Natura 2000."

O podobną opinię zwrócono się również do Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Krakowie, który w decyzji z dnia 23.12.2014 roku (pismo 9022.10.285.2015) stwierdził, że „założenia Strategii nie spowodują negatywnych oddziaływań na środowisko oraz prowadzone będą zgodnie z obowiązującymi wymogami dotyczącymi jego ochrony. Co więcej ograniczenie lub wyeliminowanie możliwych negatywnych skutków zapewni podjęcie działań o najkorzystniejszej lokalizacji i warunkach technicznych z myślą o ochronie środowiska." I dalej: „Realizacja ustaleń dokumentu nie będzie zagrażała zdrowiu i życiu ludzi, podniesie jedynie komfort życia mieszkańców oraz przyniesie pozytywne skutki w środowisku naturalnym. Planowane działania nie spowodują transgranicznych oddziaływań ani też oddziaływań skumulowanych." W konkluzji Małopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny uznał, że **„dla ww. dokumentu nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko."**

13 BIBLIOGRAFIA

1) Bienias S. i in., *Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej,* Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012.
2) Bloch E., Kościelecki P., Śpiewak R., Zalewska K., *Podręcznik tworzenia i ewaluacji wskaźników w lokalnych strategiach rozwoju*, Warszawa 2010.
3) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.
4) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005.
5) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008.
6) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 2328/2003, (WE) nr 861/2006, (WE) nr 1198/2006 i (WE) nr 791/2007 oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1255/2011.
7) Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 809/2014 z dnia 17 lipca 2014 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli, środków rozwoju obszarów wiejskich oraz zasady wzajemnej zgodności.
8) Wspólne Wytyczne Dyrekcji Generalnych Komisji Europejskiej, AGRI, EMPL, MARE i REGIO, na temat rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.
9) Wytyczne dla podmiotów lokalnych dotyczące rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.
10) Zasady realizacji instrumentu Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Polsce, Warszawa 2014.
11) Zapotrzebowanie na pracowników, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2014.

14 ZAŁĄCZNIKI DO LSR

14.1 PROCEDURA AKTUALIZACJI LSR

Celem procedury jest dostosowanie zapisów w dokumencie „Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność" do zmieniających się warunków zewnętrznych tj. otoczenia prawnego oraz pojawiających się szans i zagrożeń, uaktualnienie opisów obszaru oraz dokonanie korekty w zaplanowanych przedsięwzięciach dla skuteczniejszego osiągania zaplanowanych celów.

Przebieg procedury

1) Każdy może zgłosić potrzebę zmiany zapisów w LSR.

2) Formularz zmian dostępny jest w Biurze LGD.
3) Biuro LGD przyjmuje wnioski od organów Stowarzyszenia (Rady, Komisji Rewizyjnej) oraz od Zespołu ewaluacyjnego, w szczególności po zrealizowaniu periodycznej ewaluacji.
4) Analiza zgłaszanych do LGD potrzeb zmian dokonywana jest przez zespół pracowników Biura i Zarząd Stowarzyszenia.
5) Analiza otoczenia prawnego związanego z funkcjonowaniem LGD i wdrażaniem LSR dokonywana jest przez pracowników Biura i Zarząd.
6) Zarząd może dodatkowo podjąć decyzję o zleceniu ekspertom zewnętrznym analizy związanej z koniecznością aktualizacji dokumentów Stowarzyszenia.
7) Zarząd dokonuje ostatecznej decyzji o zmianach. Przyjęte uchwałą Zarządu zmiany rekomendowane są Walnemu Zebraniu Członków Stowarzyszenia.
8) Aktualizacja „Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność" jest wyłączną kompetencją Walnego Zebrania Członków i dokonywana jest poprzez przyjęcie uchwały o aktualizacji LSR.

Formularz zmiany zapisów w LSR lub innych dokumentach LGD

NAZWA DOKUMENTU	
Obecny zapis: *Podaj cytat lub tytuł rozdziału, a także numer strony i wiersza.*	
Proponowany zapis/zmiany: *Opisz co powinno być w tym miejscu zapisane (opisane)?*	
Uzasadnienie/cel nowego zapisu, przewidywane efekty zmian: *Co zmiana tego zapisu ma na celu?*	
Inne uwagi:	
Imię i nazwisko	
Adres/telefon/mail	

14.2 PROCEDURY DOKONYWANIA EWALUACJI I MONITORINGU

Celem monitoringu i ewaluacji jest systematyczne zbieranie i analiza danych dotyczących wskaźników realizacji LSR oraz funkcjonowania biura LGD. Głównym celem ewaluacji jest ocena wpływu działalności LGD i realizacji LSR na funkcjonowanie i rozwój społeczności lokalnej. Wpływ ten utożsamiany jest z realizacją celów zapisanych w LSR oraz sprawnym funkcjonowaniem LGD i Biura.

Przebieg procedury

1) Decyzją Walnego Zebrania Członków powoływany jest zespół ewaluacyjny, inny w składzie od Komisji Rewizyjnej, od której oczekuje się wypełnienia standardowych obowiązków organu nadzorczego organizacji. Zespół ewaluacyjny ma za zadanie:
- opracowanie zasad szczegółowych prowadzenia monitoringu i ewaluacji,
- wybór pracowników biura odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań,
- wybór zewnętrznych ekspertów,
- opracowanie (zlecenie opracowania) narzędzi badawczych,
- organizację i realizację badań ewaluacyjnych,
- opracowanie wyników badań oraz przedstawienie raportu z badań,
- przedstawienie rekomendacji oraz nadzór nad wdrożeniem rekomendacji,
- prowadzenie dokumentacji i archiwizacji materiałów ewaluacyjnych.

2) Zespół ewaluacyjny jest upoważniony do zastosowania odpowiednich instrumentów ewaluacyjnych, o ile okaże się to zasadne, włącznie z koniecznością wyasygnowania odpowiednich środków na ten cel.
3) Zespół ewaluacyjny swoje uwagi i wnioski prezentuje Zarządowi Stowarzyszenia i gremium wskazanemu przez Zarząd. Uczestnicy posiedzenia po dyskusji wskazują sposób wykorzystania wniosków i rekomendacji do aktualizacji „Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność", usprawnienia pracy Biura LGD, jak i funkcjonowania całego partnerstwa.

Monitoring prowadzony jest przez biuro LGD na podstawie:

- sprawozdań składanych przez beneficjentów; statystyk odwiedzin strony internetowej LGD; list obecności ze spotkań informacyjno-konsultacyjnych; kart doradztwa świadczonego w Biurze LGD; ewidencji współpracy ze społecznością lokalną.

Zakres przedmiotowy ewaluacji

- **Realizacja LSR**: stopień realizacji celów i wskaźników, stopień realizacji wybranych operacji, wykorzystania budżetu, jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, oddziaływanie realizacji LSR na rozwój lokalny, bariery realizacji LSR, jakość procesu partycypacji;
- **Funkcjonowanie partnerstwa LGD**: jakość podejmowanych uchwał, skuteczność działań strategicznych, jakość współpracy regionalnej i ponadregionalnej, jakość relacji z otoczeniem i promocji;
- **Działalność Biura LGD**: efektywność pracy Biura i organów LGD, skuteczność nadzoru nad Biurem LGD, jakość reakcji na zmieniające się warunki, umiejętność współpracy i atmosfera pracy, ocena przebiegu konkursów, ocena sposobu przepływu informacji, ocena pracowników i proces ich rozwoju, efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności, innowacyjność, efektywność animacji i doradztwa, ochrona danych osobowych, jakość procesu archiwizacji i monitoringu.

Zakres badania

Pracownicy Biura, członkowie LGD, Zarząd LGD, beneficjenci operacji, wnioskodawcy, organizacje pozarządowe, mieszkańcy.

Kryteria ewaluacyjne

- Kryterium **skuteczności -** pozwoli bezpośrednio ocenić, na ile skuteczne są działania w zakresie osiągania celów określonych w dokumentach programowych oraz jak skuteczna jest działalność całej LGD oraz Biura.
- Kryterium **użyteczności -** pozwalające ocenić stopień zaspokojenia istotnych potrzeb mieszkańców lub przyczynienia się do rozwiązania problemów, niezależnie od tego czy były one ujęte w celach.
- Kryterium **trwałości** – w przypadku tego badania pozwoli ocenić, w jakim stopniu pozytywne efekty zrealizowanych działań (na poziomie celów) mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego, a także, czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tych projektów na proces rozwoju społeczności lokalnej w dłuższym okresie.

Metoda

Triangulacja - zróżnicowanie źródeł danych, metod badawczych i perspektyw badawczych - zastosowana w stosunku do:

- źródeł danych: przeanalizowane będą zarówno dokumenty zastane różnego typu, jak i dane pochodzące z wcześniejszych badań; dane zastane zostaną uzupełnione danymi pierwotnymi.
- metod badawczych: łączenie różnych metod badawczych w badaniu tych samych zagadnień, co pozwoli na uchwycenie różnych aspektów badanego przedmiotu; podejście to pozwoli też wykorzystać mocne strony każdej metody przy wzajemnej ograniczeniu ich słabości;
- perspektyw badawczych: ewaluacja zostanie przeprowadzona przez pracowników Biura oraz przez zewnętrznych doświadczonych badaczy, co pozwoli uzyskać bogatszy i bardziej wiarygodny obraz badanych zagadnień. Poza tym zastosowany zostanie partycypacyjny model badania, którego ideą jest jak najszersze zaangażowanie społeczności zarówno na etapie przygotowania badania, jego realizacji, jak i wnioskowania i rekomendacji.

Metody i techniki badawcze

W każdym z zamierzeń badawczych zastosowane zostaną co najmniej 3 z poniższych metod lub technik badawczych:

- Analiza danych zastanych (desk research) - to zbieranie i analiza danych zastanych, zgromadzonych w ramach innych działań lub pozyskanych bez aktywnego działania badawczego;
- Ankieta CAWI - to badanie metodą kwestionariuszową z zastosowaniem ankiety internetowej możliwej do wypełnienia ze strony internetowej lub wysłanej na adres mailowy respondenta. Ta druga możliwość zapewnia większą kontrolę, wiarygodność i może być stosowana w ewaluacji;
- Wywiady IDI (indywidualne, również przez telefon) - pozwalają na uzyskanie pogłębionych informacji dotyczących nie tylko faktów, ale również interpretacji zjawisk, motywacji czy emocji;
- Wywiady FGI (zogniskowane wywiady grupowe) - to wersja pogłębionych wywiadów indywidualnych, dzięki którym uzyskujemy skumulowany efekt informacyjny, dzięki procesom grupowym możemy pozyskać zobiektywizowane wyniki;
- Panel ekspertów - to grupa robocza niezależnych specjalistów w danej dziedzinie pozwalająca ustalić ocenę działań na podstawie danych zgromadzonych innymi metodami.

Zakres monitoringu i ewaluacji

BADANE ELEMENTY	WYKONAWCA BADANIA	SPOSÓB WYKONANIA	CZAS I OKRES POMIARU	OCENA DANYCH
MONITORING				
- Wskaźniki realizacji LSR - Budżet LGD - Działania komunikacyjne - Funkcjonowanie biura i ocena pracowników (poziom świadczonego doradztwa) - Przedsięwzięcia animacyjne - Funkcjonowanie organów Stowarzyszenia - Harmonogram ogłaszania konkursów - Funkcjonowanie partnerstwa LGD	pracownicy Biura LGD	- rejestr danych LGD - ankiety beneficjentów - sprawozdania beneficjentów - licznik odsłon strony internetowej LGD - listy obecności ze spotkań informacyjno-konsultacyjnych	Pierwszy kwartał roku. Okres pomiaru – rok poprzedni	- Stopień realizacji wskaźników - Stopień wykorzystania funduszy - Wysokość zakontraktowanych środków - Zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem - Skuteczność udzielania informacji - Liczba zmian harmonogramu - Liczba członków LGD - Liczba zmian w LSR - Liczba odwołań od oceny operacji - Wyniki oceny okresowej pracowników - Liczba szkoleń - Liczba innowacji w działalności biura - Liczba udzielonych animacji i doradztwa
EWALUACJA PROCESU REALIZACJI LSR				
- Stopień realizacji celów - Jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur - Oddziaływanie realizacji LSR na rozwój lokalny - Jakość procesu partycypacji - Bariery realizacji LSR	- Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna) - Pracownicy Biura LGD - Zespół ewaluacyjny - Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej (ocena zewnętrzna)	- Analiza dokumentów z monitoringu - Wywiady IDI z kierownictwem LGD i pracownikami Biura - Wywiady FGI z przedstawicielami organizacji pozarządowych - Panel ekspertów	Po 2 latach od zatwierdzenia LSR oraz na zakończenie okresu programowania (za całość okresu programowa pro)	- Stopień realizacji poszczególnych celów oraz budżetu - Zgodność z harmonogramem ogłaszania konkursów - Znajomość efektów realizacji LSR na obszarze wsparcia - Społeczny odbiór realizacji LSR - Społeczna ocena jakości kryteriów i procedur - Klarowność i zrozumiałość kryteriów i procedur - Sprawiedliwość kryteriów i procedur - Stopień odczuwania rozwoju lokalnego - Wyznaczniki rozwoju lokalnego - Znajomość efektów realizacji LSR - Trwałość skutków wsparcia - Użyteczność niematerialnych form wsparcia - Znajomość działań LGD - Intensywność działań partycypacyjnych - Efektywność oddziaływania społecznego na decyzje podejmowane w LGD - Poziom kapitału społecznego i efektywność działań wspomagających budowanie tego kapitału - Skala niezrealizowanych projektów - Wpływ warunków zewnętrznych na realizację LSR - Wpływ efektywności działania biura na realizację LSR

EWALUACJA FUNKCJONOWANIA PARTNERSTWA LGD				
-Działania strategiczne -Organizacja funkcjonowania partnerstwa - Jakość podejmowanych uchwał, - Skuteczność nadzoru nad Biurem LGD - Jakość reakcji na zmieniające się warunki - Umiejętność współpracy i atmosfera pracy - Skuteczność działań strategicznych - Jakość współpracy regionalnej i ponadregionalnej - Jakość relacji z otoczeniem i promocji	- Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna) - Pracownicy biura LGD - Zespół ewaluacyjny - Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej (ocena zewnętrzna)	- Analiza dokumentów z monitoringu - Wywiady IDI z kierownictwem LGD i pracownikami biura - Ankiety CAWI z beneficjentami i wnioskodawcami -Zogniskowany wywiad grupowy z beneficjentami i wnioskodawcami - Panel ekspertów	Po 2 latach od zatwierdzenia LSR oraz na zakończenie okresu programowania	- Skuteczność podejmowanych działań - Efektywność podejmowanej współpracy na poziomie regionalnym i ponadregionalnym - Sprawność reakcji na zmiany sytuacji zewnętrznej i wewnętrznej (zmiany w LSR) - Jakość współpracy w ramach partnerstwa - Sprawność i jakość podejmowanych uchwał - Skuteczność nadzoru nad biurem LGD
EWALUACJA FUNKCJONOWANIA BIURA LGD				
- Efektywność pracy biura i organów LGD - Ocena przebiegu konkursów - Ocena sposobu przepływu informacji - Ocena pracowników - Efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności - Innowacyjność - Proces rozwoju pracowników - Efektywność animacji i doradztwa - Ochrona danych osobowych - Jakość procesu archiwizacji i monitoringu	- Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna) - Pracownicy biura LGD - Zespół ewaluacyjny - Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej (ocena zewnętrzna)	- Analiza dokumentów z monitoringu - Wywiady IDI z kierownictwem LGD i pracownikami biura - Ankiety CAWI z beneficjentami i wnioskodawcami - Zogniskowany wywiad grupowy z beneficjentami i wnioskodawcami - Panel ekspertów	Po 2 latach od zatwierdzenia LSR oraz na zakończenie okresu programowania	- Realizacja LSR zgodnie z harmonogramem - Realizacja LSR zgodnie z budżetem - Sprawność realizacji procedur - Jakość organizacji posiedzeń Rady - Jakość przepływu informacji - Skuteczność: działań informacyjnych, działań promocyjnych, - Skuteczność kanałów komunikacji ze społecznością - Stopień aktywizacji społeczności do wyrażania informacji zwrotnych - Rzetelne i terminowe wypełnianie obowiązków z umowy - Uczestnictwo w posiedzeniach - Przestrzeganie regulaminu - Jakość świadczonych usług - Organizacja i przestrzeganie zasad ochrony danych osobowych, procesy archiwizacji i monitoringu - Aktywność w zakresie animacji - Skuteczność doradztwa - Społeczny odbiór działań doradczych

14.3 PLAN DZIAŁANIA WSKAZUJĄCY HARMONOGRAM OSIĄGANIA POSZCZEGÓLNYCH WSKAŹNIKÓW PRODUKTU

Cel ogólny I: Włączenie społeczności lokalnej w działania na rzecz poprawy jakości życia, dostępu do wiedzy oraz perspektyw rozwoju wszystkich grup mieszkańców													
Cel Ogólny I	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			Razem 2016-2023		Poddziałanie / zakres programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN	
Cel szczegółowy I.1: Poprawa jakości przestrzeni publicznej, w tym infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej i renowacja zabytków													
Przedsięwzięcie I.1.1. Budowa i modernizacja miejsc kultury oraz infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych miejsc kultury, obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	13 obiektów	72%	1 700 000,00	5 obiektów	100%	682 000,00	0 obiektów	100%	0	18 obiektów	2 382 000,00	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie I.1.2 Obywatelskie tworzenie miejsc pn. "Przedgórzańskie Inspiracje"	Liczba miejsc pn.„Przedgórzańskie Inspiracje", utworzonych w ramach LSR	5 miejsc	50%	40 000,00	5 miejsc	100%	40 000,00	0 miejsc	100%	0	10 miejsc	80 000,00	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie I.1.3 Renowacja zabytków	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii	3 sztuki	38%	120 000,00	5 sztuk	100%	200 000,00	0 sztuk	100%	0	8 sztuk	320 000,00	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.1				**1 860 000,00**			**922 000,00**			**0**		**2 782 000,00**	
Cel szczegółowy I.2: Kultywowanie, zachowanie i upowszechnianie tradycji wzmacniające spójność obszarową Przedgórza													
Przedsięwzięcie I.2.1 Działania w oparciu o tradycję, produkt lokalny i dziedzictwo Przedgórza	Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury	10 sztuk	50%	100 000,00	10 sztuk	100%	100 000,00	0 sztuk	100%	0,00	20 sztuk	200 000,00	Realizacja LSR

	Liczba działań promujących obszar Przedgórza	12 sztuk	36%	240 000,00	21 sztuk	100%	330 000,00	0 sztuk	100%	0	33 sztuki	570 000,00	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie I.2.2 Działania edukacyjne o Przedgórzu bazujące na historii ludzi, miejsc i wydarzeń, w tym rozbudowa systemu EDU-INFO	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR w zakresie działań kultywujących historię obszaru oraz rozbudowanie systemu edukacji o Przedgórzu	0 sztuk	0%	0,00	8 sztuk	100%	128 000,00	0 sztuk	100%	0	8 sztuk	128 000,00	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy I.2				**340 000,00**			**558 000,00**			**0,00**		**898 000,00**	
Cel szczegółowy I.3: Aktywizacja mieszkańców poprzez promocję zdrowego trybu życia i ochrony środowiska oraz przeciwdziałanie zjawiskom aspołecznym													
Przedsięwzięcie I.3.1 Działania sportowe i / lub rekreacyjne	Liczba wydarzeń sportowych i/lub rekreacyjnych	10	50%	70 000,00	10	100%	70 000,00	0	100%	0,00	20 sztuk	140 000,00	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie I.3.2 Działania proekologiczne	Liczba szkoleń, warsztatów, wydarzeń dotyczących działań proekologicznych	0	0%	0,00	1	50%	30 000,00	1	100%	30 000,00	2 sztuki	60 000,00	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy I.3				**70 000,00**			**100 000,00**			**30 000,00**		**200 000,00**	
Razem cel ogólny I				**2 270 000,00**			**1 580 000,00**			**30 000,00**		**3 880 000,00**	

Cel ogólny II: Zrównoważony rozwój obszaru i działalności gospodarczej w oparciu o potencjały lokalne													
Cel Ogólny II	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			Razem 2016-2023		Poddziałanie / zakres programu
Przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN	
Cel szczegółowy II.1: Wzmocnienie przedsiębiorczości poprzez innowacyjność i działania prośrodowiskowe													

Przedsięwzięcie II.1.1 Tworzenie i rozwijanie przedsiębiorstw w tym uwzględniające innowacyjność i działania prośrodowiskowe	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	8	53%	480 000,00	7	100%	420 000,00	0	0%	0,00	15 sztuk	900 000,00	Realizacja LSR
	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	15	60%	1 860 000,00	10	100%	1 240 000,00	0	0%	0,00	25 sztuk	3 100 000,00	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy II.1				**2 340 000,00**			**1 660 000,00**			**0,00**		**4 000 000,00**	
Cel szczegółowy II.2: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu na rynku pracy grup defaworyzowanych													
Przedsięwzięcie II.2.1 Tworzenie warunków do podejmowania pracy w zawodach deficytowych przez defaworyzowanych	Liczba szkoleń i innych działań edukacyjnych kierowanych do grup defaworyzowanych	1	33%	40 000,00	1	66	40 000,00	1	100%	40 000,00	3 sztuki	120 000,00	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy II.2				**40 000,00**			**40 000,00**			**40 000,00**		**120 000,00**	
Razem cel ogólny II				**2 380 000,00**			**1 700 000,00**			**40 000,00**		**4 120 000,00**	
Razem planowane wsparcie dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW													% budżetu poddziałania Realizacja LSR
												4 000 000,00 zł	50%

Cel ogólny III: Upowszechnianie idei współpracy i budowania partnerstwa na obszarze Przedgórza													
Cel Ogólny III	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			Razem 2016-2023		Poddziałanie / zakres programu
Przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN	
Cel szczegółowy III.1: Promowanie obszaru poprzez wzmacnianie partnerskiej współpracy LGD Kwartet na Przedgórzu													

Przedsięwzięcie III.1.1 Promowanie obszaru poprzez zwiększanie efektywności funkcjonowania partnerstwa	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej	2	100%	0,00	0	100%	0,00	0	100%	0,00	2	0,00	Współpraca
	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	14	100%	0,00	0	100%	0,00	0	100%	0,00	14	0,00	Współpraca
	Liczba oznakowanych turystycznych tras, miejsc, ścieżek, szlaków	2	100%	50 000,00	0	100%	0,00	0	100%	0,00	2	50 000,00	Współpraca
	Liczba działań mających na celu rozwój rynku produktów lokalnych	1	100%	90 000,00	0	100%	0,00	0	100%	0,00	1	90 000,00	Współpraca
	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD	126	55%	12 600,00	89	94%	8 900,00	13	100%	1 300,00	228	22 800,00	Koszty bieżące / Aktywizacja
	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	200	44%	500 000,00	150	78%	600 000,00	100	100%	300 000,00	450	1 400 000,00	Koszty bieżące / Aktywizacja
	Liczba działań przyczyniających się do składania wniosków przez beneficjentów	3	38%		3	75%		2	100%		8		
Przedsięwzięcie III.1.2 Edukacja mieszkańców w zakresie RLKS	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	8	50%	6 400,00	8	100%	6 400,00	0	100%	0,00	16	12 800,00	Koszty bieżące / Aktywizacja

	Liczba animujących działań w celu aktywizującji lokalnej społeczności	35	35%	145 040,00	50	85%	207 200,00	15	100%	62 160,00	100	414 400,00	Koszty bieżące / Aktywizacja
Razem cel szczegółowy III.1				804 040,00			822 500,00			363 460,00		1 990 000,00	
Razem cel ogólny				804 040,00			822 500,00			363 460,00		1 990 000,00	

14.4 BUDŻET LSR

LSR Stowarzyszenia LGD „Kwartet na Przedgórzu" jest jednofunduszowa i w związku z tym działania zaplanowane w budżecie są zgodne z wytycznymi PROW na lata 2014-2020.

Budżet LSR

L.p.	ZAKRES WSPARCIA	Wsparcie finansowe (PLN)
		PROW
1.	**Realizacja LSR** (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	8 000 000,00
2.	**Współpraca** (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	140 000,00
3.	**Koszty bieżące** (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	1 400 000,00
4.	**Aktywizacja** (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	450 000,00
	RAZEM	8 000 000,00

Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020

		WKŁAD EFRROW	BUDŻET PAŃSTWA	WKŁAD WŁASNY będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
1.	Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	3 823 144,92	2 185 255,08		6 008 400,00
2.	Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	1 267 255,08		724 344,92	1 991 600,00
	RAZEM	5 090 400,00	2 185 255,08	724 344,92	8 000 000,00

14.5 PLAN KOMUNIKACJI

- **Cele Strategii Komunikacji PROW**

Celem głównym Strategii komunikacji PROW 2014–2020 jest zapewnienie pewnej, aktualnej i przejrzystej informacji o PROW 2014-2020 dla ogółu interesariuszy oraz promowanie Programu, jako instrumentu wspierającego rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich w Polsce. W odniesieniu do celu głównego Strategii można wyodrębnić następujące cele szczegółowe: zwiększenie poziomu wiedzy ogólnej i szczegółowej dotyczącej PROW 2014-2020, w tym zapewnienie informacji dotyczących warunków i trybu przyznawania pomocy dla potencjalnych beneficjentów w zakresie praktycznej wiedzy i umiejętności o sposobie przygotowania wniosków, biznesplanów oraz dla beneficjentów w zakresie przygotowania wniosków o płatność; uwidocznienie roli Wspólnoty we współfinansowaniu rozwoju obszarów wiejskich w Polsce; zbudowanie i utrzymanie wysokiej rozpoznawalności EFRROW i PROW 2014-2020 na tle innych programów oraz funduszy europejskich; zmiana w świadomości mieszkańców kraju funkcjonowania PROW jako programu głównie lub wyłącznie wspierającego rolników/rolnictwo; poszerzenie grupy zainteresowanych PROW; dotarcie z przekazem do grup nastawionych niechętnie lub krytycznie do FE (w tym PROW), przełamanie negatywnych stereotypów dotyczących życia na obszarach wiejskich. *Plan komunikacji LSR wpisuje się w realizacja celów Strategii Komunikacji PROW.*

- **Cele Komunikacji, działania, adresaci i środki przekazu**

Zadaniem komunikacji LSR, zgodnym z Planem komunikacji PROW 2014-2020 jest wspieranie wykorzystania środków zaplanowanych w LSR dla realizacji – zapisanych w niej - celów rozwojowych obszaru.

Plan komunikacji

TERMIN	CELE KOMUNIKACYJNE	DZIAŁANIE	ADRESACI DZIAŁANIA	ŚRODKI PRZEKAZU	WSKAŹNIKI	BUDŻET	PLANOWANE EFEKTY
2016 r. – 2021 r. (działania permanentne)	Cel komunikacji 1.: Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej głównych celach, zasadach przyznawania dofinansowania oraz typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR	Kampanie informacyjne o wdrażaniu LSR (cele, planowane osiągnięcia)	Potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje pozarządowe i grupy defaworyzowane	Artykuły i informacje w mediach lokalnych, lokalnych portalach internetowych	20 artykułów	100 000	Poinformowanie potencjalnych beneficjentów o możliwości ubiegania się o pomoc finansową na realizację operacji, udzielenie informacji o procedurze udzielania wsparcia. Dotarcie z informacją do defaworyzowanych. Poszerzenie wiedzy mieszkańców obszaru na temat LSR i planowanych przedsięwzięć.
				Spotkania informacyjne	5 spotkań		
				Imprezy, wydarzenia, szkolenia, warsztaty	20 sztuk		
				Materiały promocyjne (gadżety)	5 kompletów		
II półrocze 2016 r. , I i II półrocze 2017 r., II półrocze 2018 r.; I półrocze 2019 r.; I półrocze 2020 r.; II półrocze 2021 r.	Cel komunikacji 2.: Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o tym, jak należy interpretować poszczególne kryteria oceny używane przez Radę LGD	Kampania informacyjna na temat zasad oceniania i wyboru operacji przez Radę LGD	Potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje pozarządowe i defaworyzowanych	Informacje na stronie internetowej Stowarzyszenia, lokalnych portalach internetowych; Ogłoszenia na portalach społecznościowych;	20 informacji	95 000	Uzyskanie przez beneficjentów wiedzy o głównych zasadach interpretacji poszczególnych kryteriów oceny wniosków, co wpłynie na jakość składanych wniosków
				Doradztwo w biurze oraz telefoniczne i e-mailowe;	450 osób korzystających z doradztwa		
				Organizacja spotkań informacyjno-konsultacyjnych;	16 spotkań		
				Ulotki informacyjne	8 rodzajów ulotek		
II półrocze 2016 r. do końca realizacji LSR	Cel komunikacji 3.: Poinformowanie realizatorów operacji o wsparciu w realizacji i rozliczeniach projektów	Wsparcie beneficjentów w realizacji i rozliczaniu projektów	Beneficjenci	Kontakt w biurze oraz telefoniczny z beneficjentami; kontakt e-mailowy	Min. 200 osób korzystających z doradztwa	25 000	Uzyskanie przez beneficjentów wiedzy o prawidłowych zasadach realizacji projektów oraz ich rozliczania, co
				Materiały	3 sztuki		

				informacyjne (drukowane lub elektroniczne)			wpłynie na jakość składanej dokumentacji
II półrocze 2016 – 2023 praca ciągła	Cel komunikacji 4.: Komunikacja w zakresie dobrego wizerunku LGD „Kwartet na Przedgórzu”	Działania informacyjne związane z prezentacją osiągnięć LGD i beneficjentów; Kampanie informacyjne wspierające realizacje projektów własnych związanych z ochroną środowiska i zmianami klimatu; Kampanie informacyjne dotyczące wspierania defaworyzowanych; Działania informacyjne wspierające aktywny udział LGD w wydarzeniach lokalnych.	Potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje pozarządowe i defaworyzowani	Publikacje; audycje radiowe; spoty reklamowe;	15 sztuk	200 000	Wzrost liczby odbiorców poinformowanych o efektach LSR i RLKS
				Materiały informacyjne (drukowane lub elektroniczne);	10 sztuk		
				Imprezy, wydarzenia, szkolenia, warsztaty;	10 sztuk		
				Materiały promocyjne (gadżety)	25 kompletów		
II półrocze 2016 r.– 2022 r. (praca ciągła)	Cel komunikacji 5.: Uzyskanie informacji zwrotnej nt. jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem konieczności przeprowadzenia	Badanie satysfakcji beneficjentów z usług świadczonych w LGD	Wnioskodawcy w poszczególnych zakresach operacji realizowanych w ramach LSR, defaworyzowani	Analiza kart doradztwa, badanie beneficjentów w trakcie ewaluacji, ankiety skierowane do beneficjentów	2 badania ewaluacyjne; min. 200 ankiet	30 000	Zwrot ankiet na poziomie min. 40%; publikacja wyników badań ewaluacyjnych na stronie LGD

	ewentualnych korekt w tym zakresie						

Działania komunikacyjne podejmowane w przypadku problemów z realizacją LSR

ZAGROŻENIE	ŚRODKI ZARADCZE
Brak zaufania do instytucji wdrażającej LSR (LGD oraz Samorząd Województwa)	Spotkania informacyjne dla beneficjentów. Okresowe spotkania LGD z Samorządem Województwa
Brak zrozumienia przekazu przez mieszkańców i beneficjentów	Formułowanie komunikatów w sposób spójny i przejrzysty. Okresowa analiza czytelności i przejrzystości przekazywanych informacji za pomocą dostępnych narzędzi i opinie adresatów przekazu (badania ankietowe)
Różnorodność adresatów komunikatów, co może prowadzić do trudności w komunikacji	Wprowadzenie jasnych zasad podziału pomiędzy działaniami typowo promocyjnymi i aktywizującymi, a informacyjnymi i doradczymi

Grupy docelowe można pogrupować w następujący sposób:

1. **Ogół mieszkańców.** Jest to grupa bardzo niejednorodna obejmująca osoby w różnym wieku, o różnym poziomie wykształcenia, z różnych grup zawodowych. W związku z tym przekaz powinien być dostosowany pod względem jasności przekazu tekstowego i wizualnego, aby był zrozumiały dla wszystkich wchodzących w skład tej grupy odbiorców. Ponadto do ogółu mieszkańców planuje się działania np. związanymi z ochroną środowiska. W tym celu będzie przygotowany zestaw metod i technik odpowiadających do zaplanowanych działań i tematów.
2. **Potencjalni beneficjenci**. Potencjalni beneficjenci stanowią zróżnicowana grupę odbiorców pod względem doświadczeń zawodowych, jak i wykształcenia, są to m. in.: przedsiębiorcy, osoby rozpoczynające lub planujące prowadzenie działalności gospodarczej, grupy producentów rolnych, gminy, powiaty, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje kultury, LGD.
3. **Beneficjenci.** Podobnie jak potencjalni beneficjenci jest to niejednorodna grupa. W tej kategorii znajdują się wszystkie grupy wymienione jako potencjalni beneficjenci, dlatego prowadząc działania informacyjne będzie brane pod uwagę różnicowanie przekazu.
4. **Grupa defaworyzowana**. LGD zidentyfikowała ich na obszarze grupę młodych ludzi bez pracy i do nich w dużej mierze będzie kierować swoje działania.
5. **Instytucje i organizacje z obszaru LGD** to m.in.: urzędy gmin i powiatu oraz ich jednostki, organizacje pozarządowe, lokalni liderzy, partnerzy gospodarczy.

Badanie skuteczności przekazu będzie monitorowane, poprzez monitorowanie wskaźników przypisanych do wszystkich działań (liczba maili, zapytań, wejścia na stronę www, listy obecności na szkoleniach, ilość udzielonego doradztwa itp.) oraz planowane efekty. Ocena skuteczności działań będzie przedmiotem ewaluacji przewidzianej raz na dwa lata. Wnioski i rekomendacje z badań ewaluacyjnych będą podstawą do korekty Planu komunikacji.

Działania informacyjne prowadzone z grupami docelowymi umożliwią interakcję między poszczególnymi grupami i przez to łatwy dostęp do nich. Takie podejście stworzy sieci powiązań, które pozwolą na wymianę informacji bez dużych nakładów finansowych dla LGD. Beneficjenci PROW 2014-2020 mogą także odegrać kluczową rolę w promocji Programu. W prowadzonych działaniach informacyjnych będzie się dążyć do wykorzystania ich potencjału w zakresie wiedzy i doświadczeń z realizacji przedsięwzięć, które były lub są współfinansowane z budżetu UE do promocji Programu.

Budżet na komunikację z mieszkańcami nie został dodatkowo wydzielony, gdyż zawiera się w funkcjonowaniu Biura LGD. Kampanie informacyjne organizowane są przez pracowników w ramach zakresu czynności. W razie wystąpienia sytuacji wymagającej szczególnych działań uruchomione będą odpowiednie środki.

Narzędzia komunikacji. Narzędzia informacyjno-promocyjne dobiera się w zależności od rodzaju odbiorców działań komunikacyjnych i poszczególnych grup docelowych. Szkolenia, warsztaty, seminaria powinny uwzględniać w ramach swoich programów prowadzenie zajęć w sposób praktyczny/warsztatowy, który angażuje uczestników.

Wdrażanie Planu komunikacji będzie monitorowany w sposób ciągły. Co dwa lata przewidziana jest ewaluacja, a w jej ramach ocena działań komunikacyjnych. Wnioski i opinie zebrane podczas działań komunikacyjnych, a także wyniki z oceny skuteczności działań komunikacyjnych będą podstawą do korygowania elementów Planu komunikacyjnego w kolejnych latach.

Ocena ryzyk, które mogłyby mieć negatywny wpływ na powodzenie Planu komunikacji została przeprowadzona na kilku poziomach: na poziomie partnerstwa, na poziomie kontaktów z beneficjentami, na poziomie kontaktów z IW oraz na poziomie lokalnym w sytuacji utraty dobrego wizerunku lub zaufania. Ryzyka są zhierarchizowane w oparciu o cztery kierunki: bardzo prawdopodobne, mało prawdopodobne, mające duży wpływ i mały wpływ.

Rodzaj ryzyka	Ocena pojawienia sie ryzyka			
	bardzo prawdopodobne	mało prawdopodobne	Mające duży wpływ	Mające mały wpływ
Ryzyka na poziomie partnerstwa LGD	X		X	
Ryzyka na poziomie kontaktów z beneficjentami	X		X	
Ryzyka na poziomie kontaktów z IW		X		X
Na poziomie lokalnym ryzyko utraty dobrego wizerunku lub zaufania społecznego		X	X	

Wnioski i opinie zebrane podczas działań komunikacyjnych dokumentowane będą w badaniach ankietowych. W przypadku wystąpienia istotnych problemów z wdrażaniem LSR lub pojawieniem się sytuacji kryzysowej zostanie powołany zespół kryzysowy, który zaproponuje korekty w działaniach komunikacyjnych.

Załącznik do Uchwały 87/2015 Nadzwyczajnego Walnego Zebrania
Stowarzyszenia „Kwartet na Przedgórzu” z dnia 22.12.2015 r.

…….. ……..

Sekretarz Zebrania *Przewodniczący Zebrania*